

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

FAKULTA HUMANITNÍCH STUDIÍ

Katedra Pracoviště Historické sociologie

Bc. Jana Telenská

Euroindiáni: Modely způsobu života

Diplomová práce

Vedoucí práce: **doc. PhDr. Šalanda Bohuslav, CSc.**

Praha 2012

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem předkládanou práci zpracoval/a samostatně a použil/a jen uvedené prameny a literaturu. Současně dávám svolení k tomu, aby tato práce byla zpřístupněna v příslušné knihovně UK a prostřednictvím elektronické databáze vysokoškolských kvalifikačních prací v repozitáři Univerzity Karlovy a používána ke studijním účelům v souladu s autorským právem. Zároveň prohlašuji, že práce nebyla využita k získání jiného nebo stejného titulu.

V Karlových Varech dne 2. ledna 2012   Jana Telenská

1.1. ÚVOD.....	3
1.2. CHARAKTERISTIKA HLAVNÍCH POJMŮ	5
1.2.1. <i>Living history</i>	5
1.2.2. <i>Experimentální archeologie</i>	5
1.2.3. <i>Euroindiáni</i>	6
1.2.4. <i>Subkultura</i>	10
1.2.5. <i>Kontrakultura</i>	11
1.2.6. <i>Teorie identity</i>	12
2. EUROINDIÁNI	13
2.1. HISTORIE EUROINDIÁNŮ V ČECHÁCH.....	13
2.1.1. <i>Woodcraft a skauting</i>	13
2.1.2. <i>Euroindiáni a Indian Corral</i>	17
2.2. PŘEHLED VYBRANÝCH WOODCRAFTSKÝCH A EUROINIDÁNSKÝCH KMENŮ	21
2.2.1. <i>Neskenon (Velký mír)</i>	23
2.2.2. <i>Midewin</i>	25
2.2.3. <i>Midewiwin</i>	25
2.2.4. <i>Tuscarora</i>	27
2.2.5. <i>Tipi Wanži</i>	28
2.2.6. <i>Bílý Wampum</i>	28
2.2.7. <i>Wígmunke Oyáte</i>	29
2.2.8. <i>Indian Corral</i>	30
2.3. TÁBOŘENÍ.....	32
2.3.1. <i>Hry</i>	38
2.3.1.1. <i>Lakros</i>	38
2.3.1.2. <i>Shinny</i>	39
2.3.2. <i>Vaření</i>	39
2.3.3. <i>Hudba a zpěv</i>	40
2.4. SPIRITUALITA A OBŘADY	43
2.4.1. <i>Skupinové obřady</i>	46
2.4.1.1. <i>Taneční slavnosti pow wow</i>	46
2.4.1.2. <i>Tanec Slunce</i>	52
2.4.1.3. <i>Potní chýše</i>	55
2.4.1.4. <i>Heyokha</i>	58
2.4.1.5. <i>Tanec duchů</i>	61
2.4.2. <i>Individuální obřady</i>	64
2.4.2.1. <i>Obřad dýmky</i>	64
2.4.2.2. <i>Hledání vize</i>	67

2.5. VALNÁ HROMADA.....	68
3. EUROINDIÁN- VYMEZENÍ SKUPINY.....	69
3.1. VYMEZENÍ UVNITŘ SUBKULTURY	70
3.2. EUROINDIÁNSTVÍ JAKO POVOLÁNÍ.....	76
4. ZÁVĚR.....	79
5. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	83
6. PŘÍLOHY	87

1.1. ÚVOD

Pojem euroindiáni není v široké veřejnosti vůbec znám, většina lidí se s ním v životě nesetkala. Přesto počet euroindiánů v České republice stoupá. Dnes ve světě rostoucí globalizace, moderních technologií a stále většího znečišťování prostředí, se lidé obrací zpět k dřívější jednoduchosti života spjatého s přírodou. Původní přirozená příroda z našeho světa pomalu mizí a tím sílí i popularita módního trendu návratu k životu v přírodě. Proto věřím, že stejně se bude zvyšovat i popularita euroindiánů.

Práce se zaměří na české euroindiány- historii jejich vzniku, na to co znamená být „euroindián“, jak oni sami rozumí svým modelům způsobu života. Cílem práce bude nalezení identity českého euroindiána v moderní české společnosti. Především se zaměří na duchovní kulturu, zvyky při táboření (jaro, léto, podzim, zima) a dalších společných akcích (Pow wow, Valná hromada atd.) a jejich spojení s moderním životem v české společnosti.

Pro svou práci definuji euroindány jako lidi zabývající se historií původních obyvatel Severní Ameriky, kteří napodobují život na pláních do roku 1890, protože euroindiánství lze chápat velmi rozmanitým způsobem. Někteří se zajímají o duchovní kulturu, jiní pouze o táboření v přírodě, jiní o kulturu pow-wow a jiní se zajímají o současnou situaci dnešních Amerických Indiánů. Do roku 1996 se tábořilo především ve „starém stylu“, kdy se euroindáni pokoušeli napodobit život Amerických Indiánů do roku 1890 co nejpřesněji. Vyráběli repliky oblečení, věci pro denní potřebu, obydlí, zbraně a dýmky. Snažili se vařit např. v bachoru či zemi a používali suroviny, které mohli původní Američtí Indiáni mít. Rozdělávali oheň třením dřev, sušili maso, stavěli potní chýše a chovali koně. Dnes se pro tuto činnost užívá termín „oživená historie“ neboli „living history“.

Při pojmenování této subkultury užívám anglického spojení *indian hobby* a *euroindian hobby*, tak jak jsou obecně rozšířena v celém euroindiánském hnutí. Pro označení členů euroindiánského hnutí užívám termíny *euroindián*, *euroindiánka*, *euroindiáni*. Adjektivum *euroindiánský* označuje význam daného pojmu v souvislosti s hnutím *euroindian hobby*. Přejala jsem též termín *hobbysmus*

a *indian hobbyismus*, který je užíván pro označení širšího zájmu o *living history*, tedy o oživenou historii, ve tvaru *hobbyista*, *hobbyismus*, *hobbyistické*.

Má práce je teoreticko-empirická. Zakládám ji na metodě kvalitativního výzkumu. Využívám literárních zdrojů, internetových zdrojů, osobní komunikaci prostřednictvím e-mailů s českými euroindiány a nestrukturované rozhovory s českými euroindiány. Cennými zdroji informací mi byly také časopisy *Bizoní vítr*, *Wampum Neskenonu* a časopis *Tramp*. Také jsem využila metodu zúčastněného pozorování při vlastním terénním výzkumu, který spočíval ve dvou čtrnáctidenních pobytech na letních táborech euroindiánů poblíž vesnice Chýlice u Toužimi v letech 2004 a 2005. Podařilo se mi kontaktovat i některé starší euroindiány, kteří stáli u zrodu prvních euroindiánských skupinek v 70. letech a některé náčelníky a šamany.

Musím zmínit, že jsem si toto téma nezvolila náhodně, ale již řadu let se zajímám o Severoamerické Indiány, což mě přivedlo mezi české euroindiány, kteří napodobují jejich modely způsobů života. Ve své práci tedy budu moci uplatnit své vlastní zkušenosti a využít již získaných dostupných zdrojů. Zároveň budu čerpat informace z mé bakalářské práce, která se věnovala transformaci lakotských obřadů u českých euroindiánů. Také bych ráda uvedla, že jsem byla členem 14. oddílu vodních skautů a skautek *Alnilam* v Karlových Varech 6 let. Začala jsem jako nováček ve skautském oddíle, po půl roce jsem získala skautský slib a dva roky jsem byla členem posádky *Delfini*. Následně jsem si udělala čekatelské zkoušky a jako roverka jsem se stala součástí posádky *Hrochů* a získala funkci lodivoda této posádky. Od té doby jsme se podílela na vedení oddílu. Jako lodivod posádky *Hrochů* jsem vedla schůzky posádky *Delfinů* 3 roky. Zde jsem poprvé poznala výpravy do přírody a prošla výukou základních dovedností. Během svého působení mezi skauty jsem měla možnost potkat mnoho různých skautů, woodcrafterů a trampů, kteří se ve větší či menší míře zajímali o Severoamerické Indiány. Což mě v patnácti letech přivedlo k založení neoficiálního indiánského kmene, který střídavě čítal 7 - 15 členů. Podnikali jsme výpravy do přírody, kde jsme zkoušeli různé indiánské praktiky přes vaření až po střelbu z luku. Získávali jsme informace o indiánech, kde se dalo a pak si je vzájemně předávali. Vzhledem k tomu, že tento

malý kmen se skládal především z dětských členů, využívala jsem k vedení dovednosti a praktiky získané mezi skauty.

Téma euroindiáni není příliš diskutovaným v rámci České republiky. Euroindiány se zabývá například diplomová práce Mgr. Václava Pecla- Fenomén oživené historie (na příkladu českých a moravských euroindiánů a jejich shromáždění na akcích pow wow) či bakalářská práce Jany Hruškové z roku 2011 Euroindiáni pohledem dlouhodobých účastníků.

1.2. CHARAKTERISTIKA HLAVNÍCH POJMŮ

1.2.1. Living history

Living history nebo také „živá historie“ či „oživená historie“ je úsilí o přiblížení každodenního života v různých historických obdobích se snahou o co nejvěrnější historické reálie. Nejde jen o získávání co největšího množství informací o daném období, ale na vlastní kůži si vyzkoušet život v tomto období. Simulovat život daného období od oblečení až přes veškeré zvyky a tím se přiblížit myšlení a citění lidí dané doby. Velký zájem je především o historická období rytířů, vojáků od středověku až po současnost, kovbojů a indiánů, období Keltů, Vikingů ale i antického Řecka či Pravěku. Rozkvět living history mohl v Čechách přijít až po pádu komunistického režimu v roce 1989, s kterým přišel především nový příval informací ze zahraničí a samozřejmě i dostupnost různých materiálů.¹

1.2.2. Experimentální archeologie

Experimentální archeologie je archeologickým oborem, který se zabývá zjišťováním výrobních procesů, způsobů života a veškeré činnosti lidí pomocí pokusů. Jde především o snahu vyrábět a rekonstruovat veškeré lidské výrobky, které objevují archeologové. Nejznámějším experimentální archeologem je

---

¹ URL: < <http://livinghistory.cz/taxonomy/term/6>>[cit. 2011-09-03]

pravděpodobně norský archeolog a antropolog Thor Heyerdahl, který v roce 1947 podnikl plavbu na replice inckého voru z balzového dřeva Kon-Tiki překonal vzdálenost z Jižní Ameriky (přístav Callao – Peru) do Polynésie, na atol Raroia. Šestičlenná posádka po 101 dnech urazila 6 880 km.²

1.2.3. Euroindiáni

Euroindiáni jsou projevem living history i experimentální archeologie. Pojmem „euroindiáni“ se označují lidé žijící v Evropě, kteří napodobují zvyky Severoamerických indiánů. Nejčastěji jde o napodobování života, filosofických principů a postojů indiánů z plání před rokem 1890 a to především Lakotů.

Mnoho různých etnik s mnoha různými tradicemi lze nalézt pod označením „původní kultury Severní Ameriky“. Kmenové kultury se adaptovaly na velmi rozdílné klimatické a geografické podmínky. Antropologové rozlišují v Severní Americe nejméně 9 kulturních oblastí. Severovýchod je oblastí lesů, jezer a řek, kde žily lovecko- sběračské kmeny jako Delawarové, Huroni, Algonkinové, Odžibvekové, Kikapuové a další. Na jihovýchodě žili převážně rolníci, kteří pěstovali kukuřici, tykve, dýně a kolem Mexického zálivu také banány, sladké brambory a cukrovou třtinu. Šlo například o kmeny Čerokí, Čoktů, Kríků, Seminolů a dalších. Kalusové na jihu Floridy zůstali lovci a sběrači. V oblasti Velké pánve ve vyprahlých pouštích přežívaly lovecko- sběračské kmeny Šošonů, Piutů a Jutů. Jihovýchodní oblast převážně písku a kamení byla domovem lovců a sběračů a pastevců jako byli Apači, Navahové a Hopiové známý také jako puebloví Inidáni. V oblasti Kalifornie zajišťoval kmenům Čumašů, Pomovů, Hupovů a dalších převážně rybolov a sběr plodin. Na Severozápadním pobřeží přebývaly kmeny Kwakiutlů, Haidů, Sališů a dalších, které se živily převážně rybolovem a lovem velryb. Subarctická oblast je známá lovem, rybařením a sběrem potravy v malých tlupách jako byli např. Tananové, Kučínové, Tlingiti a další. V arktické oblasti si Aleutové, Juitové, Netsilikové a další obstarávali potravu především lovem a rybolovem. V oblasti velkých plání a prérií se živily kmeny Kiowů,

---

² URL: < <http://cea.livinghistory.cz>>[cit. 2011-09-03]

Komančů, Arapahů, Šajenů, Lakotů a dalších především lovem bizonů. [Zimmerman, 2003: 36- 69] Jazyková rozmanitost indiánských jazyků je značná, odhaduje se existence asi 300 různých jazyků, které se rozdělují asi na 2000 dialektů, přičemž jazyky patří k nejméně 57 jazykovým rodinám. [Zimmerman, 2003: 164]

Lakotové jsou severoamerickým indiánským kmenem patřícím spolu s Dakoty a Nakoty do skupiny, pro kterou se souhrnně užívá název Sioux. Tento hanlivý název pochází z jazyka Odžibvejů a v překladu znamená zmije. Lakotové migrovali z dnešní Minnesoty do oblastí velkých plání, kde se z nich v letech 1770-1870 stali představitelé tzv. kultury Velkých plání. Samotný termín Lakhota je starobylý pojem označující "spojence". V 70. letech 19. století skončil boj Lakotů se Spojenými státy americkými a Lakotové byli přesídleni do rezervací především v Jižní Dakotě, Montaně a Minnesotě. [Ullrich, 2002: 9 - 10]

Názvy Lakota, Dakota a Nakota se užívají pro jazykové rozdělení Siouxů. Další rozdělení těchto jazykových skupin vychází z dialektů, kdy do skupiny Dakota patří dva podkmeny Santee-Sisseton a Yankton- Yanktonai, do skupiny Nakota dva podkmeny Stoney a Assiniboine a do skupiny Lakota podkmen Teton. [Johnson, 2000: 6] Nutno ovšem podotknout, že v odborné literatuře se výrazy Teton a Lakota často používají synonymicky. [Ullrich, 2002: 10] Počet Siouxů býval odhadován mezi 35 000 až 50 000, z čehož dvě třetiny tvořil podkmen Teton. Do skupiny Teton patřilo sedm skupin, které se často označovaly jako „Sedm poradních ohňů“. [Johnson, 2000: 6]

Mezi lety 1858 a 1877 Lakotové téměř nepřetržitě válčili se Spojenými státy americkými. V roce 1877 byli i poslední svobodní Lakotové přinuceni usadit se v rezervacích. Poté, co byla bizoní stáda zcela vybita, stali se Lakotové závislími na vládních přidělech potravin. Tento náhlý přechod od kočovného k usedlému způsobu života v základech otřásl celým společenským zřízením Lakotů, jejich systémem hodnot i náboženstvím, jelikož to vše bylo nerozlučně spjata s loveckým kočováním za bizony.

Konec 19. století patří k nejtemnějšímu období lakotské historie. Když byli po roce 1877 všichni Lakotové usazeni v rezervacích, spustila americká vláda systematický program asimilace. Jako oficiální důvod uvedla vyvedení Indiánů z temnot divoštví do světa civilizace, skutečné důvody však byly ekonomické. Vláda chtěla získat půdu, která byla na základě smluv přidělena jednotlivým kmenům, které ukončily válečná tažení. Aby mohla vláda jednat s Indiány jako s jednotlivci a nikoli s jako suverénními etniky, musela být narušena kmenová soudržnost, samospráva a vliv náčelníků. Jedním z prostředků byl útok na tradiční náboženství a indiánské jazyky.

Mnozí Indiáni se pokoušeli farmařit, aby uživili své početné rodiny, a mnoho jich v té době začalo přemýšlet nad tím, jestli už nenastal čas opustit staré zvyky a naučit se zvyklostem bílých lidí. Vynucená smlouva z roku 1889 připravila Lakoty o více než polovinu jejich půdy, která jim po válce se Spojenými státy americkými zbyla. Velká siouxska rezervace byla rozdělena na šest menších, vzájemně oddělených území [Neihardt, 1998: 95].

V roce 1892 zakázal Úřad pro indiánské záležitosti pořádání jakýchkoli indiánských obřadů a tanců. Porušení tohoto ustanovení bylo trestáno deseti dny vězení nebo deseti dny bez potravinových přidělů. Na místo své tradiční víry měli Indiáni přijmout křesťanství. Církev zřizovala své misie s cílem odvrátit Indiány od pohanství, ale ve skutečnosti byly nástrojem vlády a měly Indiány pouze připravit na nadvládu křesťanského světa. Jejich metody obracení na pravou víru byly často nevybíravé. Často byl náhle zastaven přísun potravin do rezervace a byl obnoven teprve tehdy, když Indiáni vyslyšeli naléhání misionářů. Mezi siouxskými kmeny měly křesťanské misie dlouhou tradici. První misie byly mezi Dakoty založeny ve 20. letech 19. století. V roce 1890 přišly zvěsti o spasiteli, který vrátí staré časy. Indiáni byli ochotni uvěřit čemukoli a udělat cokoli. Tímto mesiášem měl být Indián kmene Pajutů, Wowoka, který od čtrnácti let vyrůstal v rodině bílého farmáře. V roce 1888 prý dostal Wowoka vysoké horečky a upadl do bezvědomí, právě v okamžiku úplného zatmění slunce. Když se probрал, měl vyprávět o vizi, v níž odešel do nebe a spatřil Boha. Ten mu prý řekl, že Indiáni již nemají bojovat a

musejí žít jako dobří lidé. Ukázal mu modlitbu v podobě tance, která měla vrátit staré časy a znovu zaplnit zemi bizony a všemi Indiány padlými v boji s bělochy [Neihardt, 1998, 190-203].

29. prosince 1890 se stal masakr u Poraněného kolena (Čankpe Opi Wakpala, Wounded Knee Creek) krvavou tečkou za stále se oklešťující svobodou a svébytností lakotského národa. Tanec Duchů místo spásy přinesl smrt více než třem stům lakotských mužů, žen a dětí, které zmasakrovala americká armáda u Wounded Knee. [Neihardt, 1998, 215-221].

„Ústředním tématem lakotského duchovního života je komunikace s Velkým Posvátným (lakotsky Wakan Tanka; dále jen „Wakan Tanka“), která se odehrává takřka výhradně formou vizí. Vize většinou interpretuje wičáša wakhan, svatý muž Velké Posvátné je obsaženo ve všem. Mithakuye oyasin – všichni jsme si příbuzní – stahuje tento filozoficko-náboženský princip do dvou slov, kterými Lakotové končí své modlitby.“³

Euroinduáni si šijí típí podle tradičních indiánských stříhů, oděvy podle indiánských vzorů, rozdělávají oheň třením dřev, střílí z luků, činí kůže zvířecím mozem, zpívají staré i nové indiánské písně a tančí indiánské tance. Pokouší se zabývat vším, o čem se domnívají, že se Indiáni zabývali v „předrezervační“ době. Někteří tvrdí, že se snaží porozumět indiánskému způsobu myšlení a jejich vztahu k okolnímu světu a přírodě. Často zde vidíme projevy tzv. nové spirituality, která existuje v neinstitucionalizované formě po celé planetě. Jedním z těch, kteří ji formulovali v 90. letech 20. století, je americký novinář a spisovatel Neale Donald Welsch. Částečně je poučenou variací na spiritualitu 60. let 20. století a spojuje západní a východní duchovní nauky. V základech má nespokojenost s dosavadním civilizačním vývojem na planetě, je reakcí na psychické odcizování lidí, na narušené životní prostředí, velký technologický pokrok s náhlým rozmachem výpočetní techniky v čele, na politické změny po pádu železné opony, náhlou vlnu paranormálních jevů v téže době a na vědecké objevy na poli kvantové fyziky, které popřely hmotnou objektivní realitu a vyzdvihly opět ducha a propojenost všech

---

³ URL: <http://www.indiancorral.cz/htm/sioux/sioux_nabozenstvi.htm> [cit. 2011-09-05]

věcí. Důležitým je i vliv převážně lakotského náboženství, vnímaného především zprostředkovaně z literatury. Mezi inspirující knihy patří díla lakotských medicimmanů Černého jelena a Chromého jelena, které sem byly propašovány ze zahraničí a v době socialismu byly ručně překládány a přepisovány. Někteří euroindianci se ale snaží proniknout do života dnešních Indiánů a *oživené historii* se tak vlastně vzdalují. Zajímají se především o moderní kulturu *pow wow* a vyrábějí moderní taneční kostýmy a taneční rekvizity. Organizují a účastní se tanečních slavností *pow wow* v moderním stylu jak v České republice, tak v celé Evropě a občas i v USA. [Pecl, 2009, 11-12]

1.2.4. Subkultura

Pojem subkultura se poprvé použil ve 40. letech v několika významných společenských vědách. Nejstarší definici pojmu subkultura pravděpodobně vytvořil v roce 1947 Gordon: „pododdělení národní kultury, složené z kombinace sociálně situačních složek, jako je třídní status, etnický původ, městské nebo venkovské osídlení a náboženská příslušnost, které tvoří svou kombinací fungující jednotu, jež integračně upevňuje na ní se podílející jedince.“ Podle Gordona je subkulturou jakékoliv společenství lidí, charakterizované určitými společnými znaky uvnitř vyššího celku.⁴ Termín subkultura lze v sociologickém pojetí chápat jako specifickou skupinu, která tvoří a je nositelem odlišných norem, hodnot, vzorců chování a životního stylu, přesto že se podílí na fungování širšího společenství. Dle Cohena (významný sociolog a teoretik subkultur) subkultura vzniká, pokud určit počet lidí s podobnými problémy se sociálním přizpůsobením má dostatečný počet interakcí a vytváří si vlastní pohled na společnost. Hebdige zároveň tvrdí, že subkultury zastávají řešení na určitou sadu podmínek. [Smolík, 2010: 45] Můžeme rozlišit dva základní typy definic subkultur. Definice substanční se snaží vystihnout

---

⁴ URL: www.varianty.cz/...subkultury/IKV2_09_02_charakteristika_subkultur.htm [cit. 2011-09-10]

podstatu subkultury a funkcionální definice se zabývá funkcemi subkultury. [Smolík, 2010: 31]

Pojmem euroindián lze obecně označit skupinu lidí, kteří se ve volném čase věnují studiu a imitaci života Severoamerických indiánů. Skupina Indian Corral využívala tento pojem k označení svých členů a členů dalších podobných hnutí. [Pelc, 2009: 13]

Euroindiány lze vymezit jako skupinu lidí se společnými zájmy, specifickými normami, hodnotami, vzorci chování a určitým životním stylem, které je vymezují vůči dominantní kultuře, přestože se podílí na fungování této širší společnosti. Dle definice subkultury lze tedy euroindiány a jejich jednotlivé kmeny a spolky chápat jako specifickou subkulturu.

1.2.5. Kontrakultura

Kontrakultura je typ kultury, který zahrnuje určité prvky dominantní kultury a nahrazuje je vlastními. Kontrakultura je srozumitelná pouze v rámci dominantní kultury. Jako kontrakultura mohou být označena různá protestní hnutí s různým stupněm radikality, která kritizují různé kulturní a sociální jevy dominantní kultury. Kontrakulturou mohou být například různá hnutí mládeže, náboženská nebo ekologická hnutí. Někdy se kontrakultura nachází na okraji společnosti v konfliktu se zákony společnosti. [Jandourek, 2001: 131]

Dle této definice euroindiáni splňují projevy kontrakultury, neboť kritizují euroamerickou civilizaci založenou na individualismu a technickém pokroku. Snaží se nalézt alternativní životní styl, návratem k životu v přírodě, prohloubením vnímavosti a ohleduplnosti nejen k přírodě, ale i k ostatním lidem. Prohlubují sociální vazby v rodině i mezi přáteli. Chtějí nahradit konzumní styl společnosti důrazem na jednoduchost a skromnost. Toho se snaží dosáhnout pomocí táboření ve stylu Severoamerických indiánů, kde se učí pochopit tyto hodnoty, pocítit je na vlastní kůži a pak si je odnést a pokusit se je zapojit do normálního života.

1.2.6. Teorie identity

Identita je zaprvé „hluboký pocit vlastní totožnosti založený na prožívání vlastní komunity (Jakým člověkem jsem a čím se liším od druhých). Identita zahrnuje i hodnoty, kterým jedinec věří a na nichž zakládá smysl svého života („světonázor“, osobní ideologie).“ Za druhé je identita „ztotožnění jedince se svými životními rolemi. Souhrn sociálních rolí (kdo jsem nebo budu ve vztahu k druhým). Podle symbolického interakcionismu jsou identity jedince uspořádány hierarchicky. Jedinec má tolik sociálních „já“, kolik je skupin, na jejichž mínění mu záleží.“ A za třetí je identita „prožívání příslušnosti k větším nebo menším společenským celkům (Ke kterým skupinám patřím a jak je to pro mě důležité). Některé složky lidské identity jsou dané (pohlaví, barva kůže, věk), jiné jsou získané a jedinec mezi alternativami volit může nebo musí (náboženská a politická příslušnost, životní partner, kariéra).“ [Jandourek, 2001: 104] Identitu chápeme, jako prožívání toho čím jedinec je, jeho vlastní autenticity, jedinečnosti a konzistentnosti v čase a prostoru. Identita se vždy vyvíjí v konkrétním sociálním a kulturním kontextu. Rozlišujeme identitu individuální a skupinovou nebo také kolektivní. Skupinová identita je založena na shodných rysech skupiny, zároveň se její členové shodují na tom, kdo k nim patří a kdo ne a co by skupina měla dělat a co ne. [Jandourek, 2001: 104-105] Erikson vychází z psychoanalýzy, překračuje její rámec zdůrazňováním konstruktivní a psychosociální podstaty identity. Identifikace se podle něj vytváří spojením identifikací z dětství, současných identifikací a základních životních závazků. Identita dle Eriksona označuje každé dítě hned po narození, kdy je hned potvrzena pojmenováním. Zásadním problémem však je, kdo si myslíme, že jsme, proti tomu, co si ostatní mohou myslet, že jsme nebo můžeme být. Lidé si často kladou otázku co si on nebo ona myslí, že jsem. [Erikson, 1997: 105] „Identita se utváří během sociálních procesů. Jakmile je vytvořena, je udržována, obměňována, dokonce i přebudována sociálními vztahy.(...) Identita zůstává nesrozumitelná, pokud není umístěna v určitém světě.“: [Berger, P., L., Luckmann, T., 1999: s. 170-180]

Teorie sociální identity vychází z toho, že významná část sebepojetí lidí, co jsou a jakou mají hodnotu, se odvozuje od jejich skupinové příslušnosti. Lidé přitom většinou preferují pozitivní sebepojetí před negativním. Právě proto se předpokládá, že budou pozitivněji vidět vlastní skupinu ve srovnání s jinými, a že se budou snažit zvýšit její meziskupinový status. To se děje prostřednictvím srovnávání. Jelikož je předpokladem potřeba pozitivního sebepojetí, můžeme očekávat také náklonnost (tendenci) k příznivému odlišování vlastní skupiny od jiných. H. Tajfel toto nazývá ustanovováním pozitivní odlišnosti, L. Festinger jednosměrným tahem (drive) vzhůru. [Janoušek, 2004: 1]

Sociální identita se skládá ze tří komponentů: kognitivní aspekt, tj. autokategorizaci či vědomí skupinové příslušnosti, hodnotící aspekt, tj. za jak dobrou či špatnou je skupina považována, a emocionální aspekt, tj. pocity připoutanosti ke skupině. V rámci identity se lidé v procesu identifikace se skupinou mentálně asociují s atributy a normami, které považují za skupině vlastní. Identifikace se skupinou se skládá ze dvou procesů. Zaprvé jde o připodobňování sebe k vnitroskupinovému prototypu a za druhé k maximalizaci vzdálenosti mezi vnitroskupinovým prototypem a prototypem jiné skupiny. [Janousek, 2004: 2]

2. EUROINDIÁNI

2.1. HISTORIE EUROINDIÁNŮ V ČECHÁCH

2.1.1. Woodcraft a skauting

Důležitou organizací pro vznik euroinidánů je woodcraft a skauting, kteří pomohli prvnímu kontaktu euroinidánů s indiánskou tematikou a které měli zásadní dopad na vytváření této subkultury. Spisovatel a znalec přírody Ernest Thompson Seton známý také jako Black Wolf (Černý vlk) založil v roce 1902 ve Spojených Státech Amerických organizaci Woodcraft Indians (v roce 1916 změnila název na Woodcraft League). Tato organizace byla postavena na ideálu života v přírodě po vzoru severoamerických inidánů. Základy hnutí popsal Seton ve svých knihách

Svitek březové kůry a Kniha lesní moudrosti. Seton proto bývá považován za přímého předchůdce skautingu či za jeho spoluzakladatele. Přestože na čas ve Spojených státech Amerických obě organizace splynuly, nakonec zůstal woodcraft hnutím samostatným, i když skautingu velice blízkým. Woodcraft klade větší důraz na souznění s přírodou a na tradici přírodních národů, především Indiánů. Chybí u formální prvky skautingu, jako je např. skautský kroj a odlišný systém organizace a jeho ideové základy jsou založené na indiánských tradicích (tzv. dvanáct zákonů lesní moudrosti).

Rok 1907 je považován za vznik skautingu, kdy britský generál sir Robert Baden- Powel podnikl první skautský tábor s asi dvaceti chlapci na ostrově Brownsea. Úspěch z tábora jej podnítl k napsání knihy Skauting for boys, kde Baden- Powel představil skautský program. Kniha si získala mnoho čtenářů a v září 1909 se ke skautingu hlásilo více než 10 000 chlapců a skupinky dívek. Po roce se již ke skautingu hlásilo na 6000 dívek, což vedlo ke vzniku sesterského hnutí „Girls Guides Association“, kterého se ujala Baden- Powelova sestra Agnes. V roce 1910 opustil Baden- Powel armádu, aby se mohl plně věnovat skautingu, v té době byl již skauting nejdůležitějším hnutím v Británii a měl více jak 100 000 členů. Kniha Skauting for Boys však neměla ohlas jen ve Velké Británii, ale v roce 1908 vznikaly první skautské oddíly také v Kanadě, Austrálii, na Novém Zélandu a v dalších letech se rozšířili do dalších zemí. 4. ledna 1912 došlo k právnímu zakotvení skautské organizace vydáním Královské Charty, kterou později získal i dívčí skauting. Téhož roku se Baden- Powel oženil se s o třicet dva let mladší Olave Saint Clair Soames, která se ihned zapojila do skautského hnutí a v roce 1916 byla jmenována „vrchní zpravodajkou hnutí“. Později se titul změnil na „Chief Guide“ a v roce 1930 byla Baden- Powelova manželka jmenována první a poslední „Náčelnicí skautek“. V červenci roku 1913 se uskutečnila historicky první velká mezinárodní skautská akce, mezinárodní skautský tábor v Birminghamu. Zúčastnilo se jej na třicet tisíc skautů ze všech částí světa. Objevili se zde zástupci Německa, Maďarska, Belgie, ale třeba i Spojených států amerických nebo Číny. Jako členové polské výpravy se tohoto tábora účastnili i první dva Češi. Šíření skautingu

pokračovalo a již v roce 1920 se konalo první skautské Jamboree (mezinárodní setkání všech skautů). V roce 1922 byla v Paříži přijata Skautská ústava. Sídlo ústředí bylo nejdříve v Londýně, v roce 1958 se přesunulo do Ottawy a v roce 1968 do Ženevy. V roce 1978 vznikl název Světová organizace skautského hnutí, zkráceně WOSM (World Organization of the Scout Movement). Co se týče mezinárodní organizace skautek, již v roce 1919 vytvořila Olave Baden-Powel Mezinárodní radu skautek, jako prostředek pro vzájemnou komunikaci národních organizací. V roce 1920 se pak konala první mezinárodní konference skautek, a v roce 1928 byla založena Světová asociace skautek - WAGGGS (World Association of Girl Guides and Girl Scouts) se sídlem v Londýně. Mezi WAGGGS a WOSM byly mírně odlišné přístupy v organizaci, ale obě světová ústředí spolu vzájemně spolupracují. V souvislosti s WOSM a WAGGGS je třeba zmínit dvě mezinárodní organizace sdružující katolické skautské organizace: je to *Mezinárodní konference katolických skautů* (ICCS - International Catholic Conference of Scouting) a *Mezinárodní konference katolických skautek* (ICCG - International Catholic Conference of Guiding). Tyto organizace nevystupují jako konkurenti WOSM a WAGGGS, nýbrž jsou členy těchto organizací a vzájemně spolupracují. Jedná se tedy o jakousi katolickou platformu v rámci WOSM a WAGGGS. K WAGGGS a WOSM se dále druzí ještě *Mezinárodní společenství skautů a skautek* (ISGF - International Scout and Guide Fellowship, do roku 1996 IFOFSAG - International Fellowship of Former Scouts and Guides), organizace sdružující dospělé skauty, která byla založena v roce 1953 "s plným a vřelým souhlasem" (budoucího) WOSM a WAGGGS. Sídlem ISGF je Brusel, a jejím cílem je uvádět v život skautský ideál služby, zůstat ve styku se skautingem, podporovat celosvětový skauting a posilovat kontakty všech svých členů. V mnoha zemích existují také organizace, které se hlásí ke skautingu, avšak nejsou členy žádných mezinárodních organizací. V roce 1996 vznikla v německém Laubachu *Světová federace nezávislých skautů* (WFIS, World Federation of Independent Scouts), která si klade za cíl tyto nezávislé skautské organizace spojovat a organizovat společné tábory, vůdcovské kursy a jamboree. Evropská sekce Federace vznikla v roce 1999 a sdružuje více než 10

skautských organizací z různých evropských států, zvláště z Německa. Další členské organizace Federace existují v Severní a Jižní Americe a v Japonsku; celkem Federace sdružuje více než 50 organizací z asi třiceti zemí.⁵

Za zakladatele československého skautingu je považován středoškolský profesor tělocviku v Praze Antonín Benjamín Svojsík, který se léta zabýval myšlenkou reformy výchovy české mládeže, zejména všestranné, přirozené výchovy ve volné přírodě. Sloučil skauting založený v roce 1907 anglickým generálem lordem Baden-Powellem a americký woodcraft, který propagoval Ernst Thompson Seton. Rok 1911 se pokládá za vznik českého skautingu. V tomto roce Svojsík navštívil Velkou Británii, nechal se inspirovat Baden-Powelem a založil první skautský oddíl. V roce 1912 vydal Svojsík první informační spisek s názvem *Český skaut* a o měsíc později *Základy junáctví*, která dodnes tvoří základní kámen českého skautského hnutí. Úmyslně nezvolil cizí slovo skaut, ale po mnohých návrzích zvítězil Junák, jelikož jeho koncepce neobsahovala přesné myšlenky Baden Powellova hnutí a v mnohém se inspirovala spíše Setonovým *Woodcraft Indians*. Obálku knihy ilustroval akademický malíř Mikoláš Aleš a její význam pro skautské hnutí dokládá i to, že na ní dodnes skauti skládají svůj slavnostní slib. Využil český vzor a tradici Chodů (Psohlavců), jejichž symbol se nachází uprostřed skautské lilie, celosvětového znaku skautů. V tom samém roce pořádal první skautský tábor pod hradem na Lipnici na Českomoravské vrchovině, kde si v praxi vyzkoušel skautský program. V roce 1929 již měl český skauting více jak 30 000 členů ve více jak devíti stech oddílech a v roce 1937 více jak 60 000 členů ve více než tisících osmi stech oddílech. Nastaly velké změny v metodice a v krojích. Po nástupu Hitlera k moci a po okupaci Německem zavládla zostřená cenzura a perzekuce. V říjnu 1940 byl Junák dekretem státního tajemníka protektorátu K. H. Franka zlikvidován. Mnoho skautů však pokračovalo v ilegálním odboji či za hranicemi protektorátu. Roku 1941 vydal ministr exilové londýnské vlády Juraj Slávik dekret o zapojení Junáka do protinacistického odboje.

---

⁵ URL: <<http://www.skaut.org/skauting.svet.php>> [cit. 2011-10-01]

Po válce přivedlo nadšení pro skauting do Junáka čtvrt miliónu členů. Politická situace v našem státě však nebyla příznivá a na Junáka byl vyvíjen tlak, aby se stal členem Svazu československé mládeže. Junácká organizace byla po roce 1949 paralyzována a řada činovníků se stala obětí politických procesů a strávila roky v komunistických žalářích. Nakonec byl Junák v roce 1950 zrušen a hnutí se muselo znovu stáhnout do ilegality. Jeho místo zaujal Pionýr, organizace prosazující komunistickou ideologii. Stejně jako za nacistické totality dokázali čeští skauti ve své činnosti pokračovat, ať už v ilegalitě, pod různými krycími firmami nebo v exilu. 2. prosince 1989 bylo vyhlášeno obnovení činnosti Junáka a ještě týž měsíc byly schváleny stanovy českého Junáka-svazu skautů a skautek. V roce 1990 byla utvořena celostátní skautská organizace Český a Slovenský skauting skládající se z Českého Junáka a slovenské organizace Slovenský skauting. Ve stejném roce se stal patronem nad československými skauty prezident Václav Havel. [Schnirchová, 2005: 2-4]

2.1.2. Euroindiáni a Indian Corral

V romantismu převládla ve světě stejně jako v Čechách vize tzv. ušlechtilého divocha. Tato vize „ušlechtilého divocha“ vznikla s objevením Nového světa a jejím prvním projevem byla jistě fascinace Kryštofa Kolumba „divochy“. Mnozí Evropané se domnívali, že objevení přírodních národů lze ztotožnit se znovu nalezením biblického Ráje. Ráj, ztracený pro Západ v dávnověku, se podle nich zachoval v prostředí exotických tropických krajín. Etnografická data a zkušenosti byly deformovány mýtickou vizí reality, která se vynořila z podvědomí středověku. Vznikla koncepce „ušlechtilého divocha“, o kterém italský spisovatel a folklorista Giuseppe Cocchiara právem říká: „Předtím, než byl objeven, byl divoch vymyšlen.“ [Budil, 2003: 15-16] Tato kategorie „ušlechtilého divocha“ prakticky nikdy z povědomí lidí nevymizela. Čeští skladatelé, malíři a spisovatelé se nechali inspirovat básněmi Longfellowa a knihami Coopera a Karla Maye. Zároveň začal působit vliv „buffalobilek“ a dalších šestákových románů. Několik šlechticů a

mecenášů z českých zemí sbíralo indiánské předměty pro své sbírky, např. Josef II. Colloredo Mansfeld (zámek Opočno) nebo Ferdinand d'Este na Konopišti a Vojta Náprstek, který založil v roce 1862 Náprstkovo muzeum v Praze.⁶ Indiáni se stali zdrojem inspirace pro vznik nových hnutí mládeže a to skautingu a především Woodcraft League - americké Ligy lesní moudrosti, která se oficiálně zformovala v letech 1916 – 1917, jako reakce na knihy Dva divoši a Rolf v lesích amerického spisovatele Ernesta Thompsona Setona. Americký Indián jim byl vzorem jako ušlechtilý, duševně i fyzicky silný člověk žijící v souladu s přírodou. Sir Robert Baden-Powell převzal od Setona myšlenku a směr, přidal k tomu vojenské zkušenosti a vytvořil skauting. Skauti, ne však ve vojenském slova smyslu zvěd, ale v pozměněném smyslu, znamenajícím chlapce, který má vše vědět - tedy „všezvěd“. [Tramp, 1990/8: 6] Obě tyto organizace našli v českých zemích řadu stoupců. V roce 1913 pak woodcrafeři pod vedením M. Seiferta postavili v Čechách první týpí podle nákresu ze Setonovy knihy Dva divoši. Skauting se v Čechách šířil od roku 1911 pod vedením Antonína B. Svojsíka. Formovala se i řada nezávislých trampských hnutí, některá inspirována indiánskou kulturou a vyráběli po indiánském vzoru korálkové věci. V předválečném období pak přestala být přítomnost týpí na českých loukách výjimečnou zvláštností.⁷

Během okupace Německem za 2. světové války byly dětské organizace zakázány a mnoho vedoucích osobností Československé ligy woodcrafterů, Junáka, Sokola, Orla a jiných organizací uteklo do zahraničí, zastavilo svou činnost nebo zahynulo v koncentračních táborech a vyšetřovnách Gestapa. Osamocené skupinky woodcrafterů a skautů pak přes zákazy pokračovaly dál tajně v činnosti.

---

⁶ URL: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=cs>[cit. 2011-09-10]

⁷ URL: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=cs>[cit. 2011-09-10]

Od počátku 60. let došlo k obrovskému kusu práce v popularizaci a šíření vědomostí o skutečné historii indiánských válek a o Indiánech jako takových. Zasloužili se o to jedinci, částečně kolem Náprstkova muzea, a to zejména Miroslav Stingl, Václav Šolc, Vraštil, Mikolášek, Kandert, Hulpach a další. Ve stejném období se začaly formovat skupinky lidí, kteří tábořili v týpí, a vyrostla další generace trampů. V 60. a 80. letech docházelo k obnově skautingu, woodcraftu a dalších organizací, které se inspirovali ve větší či menší míře severoamerickými Indiány. Někteří vedoucí těchto organizací pak byli za svou práci během komunismu stíháni a trestáni. Šlo například o Midewinwin, volné sdružení ohnivců dětských kmenů především z Prahy a Zábřeha na Moravě, který se inspiroval Irokézy a jejich kmenovou federací, na které vybudoval svou tradici nejstarší Midewiwinský kmen Neskenon.

Od 70. let se začaly skupiny euroindiánů objevovat v Čechách a zajímali se především o Indiány z velkých plání. Šlo o Severní Šajeny z Liberecka (1974), pražské Oglaly a M. Eksteina (1979), Moniku, Sida a Jezevce. J. Šimberský (Pes) a J. Sokolíček (Vlk) v roce 1980 zorganizovali první setkání různých hobystických skupinek tzv. „Setkání na Severu“, s cílem vzájemné výměny informací, zprostředkování kontaktů i možnosti si prostě tábořit ve stylu prérijních Indiánů z druhé poloviny 18. století. Setkání na severu se stalo tradicí s tábořením ve stylu prérijních Indiánů z doby asi 1840-1890 při zachování co nejvíce prvků, které dovozoval moderní svět okolo- od oblečení, týpí a jejich zařízení po zpěvy a tance, slavnosti, jídlo, obřad potní chýše a lovecké výpravy. Poměrně úzká skupinka tehdejších hobystů vydávala samizdatový časopis Winaminge, oficiálně pod hlavičkou jedné z pražských odboček Českého svazu ochránců přírody. Ve stejném roce pak vzniklo v Československu kmen Bílý Wampun, jehož lídrem se stal D. Hoffman (Wanblitanka). Bílý Wampun se stal brzy tahounem československé hobystické obce a působil tak prakticky až do svého rozpadu v roce 1995. Morální hodnoty, způsob života a lpění na osobní svobodě původních Američanů tvořily silnou inspiraci a motivaci pro mnoho lidí v období socialismu, při hledání jejich vlastní svobody a snahou o život ve štědrosti, malebnosti, poctivosti a v pevných

přátelských a rodinných svazcích, a to nejen během „indiánských“ víkendů, ale stále více i jako jejich vlastní životní styl. Kladli důraz na dobrovolnou skromnost jako alternativu ke konzumní společnosti proamerického typu. Zprvu generace převážně mladých lidí se začala obohacovat o jejich děti, které se účastnili táboření a dalších společných aktivit.

V roce 1989 po pádu komunismu vznikla organizace Indian Corral pod záštitou organizace Westerners International, který měla sdružit české euroindiány (vedle Trappers' Corralu, Pony Express Riders' Corralu apod.). Některé skupinky však do sdružení nevstoupily, kvůli rozporům a odlišným názorům na to jak budou pojímat své euroindiánství. Čeští euroindiáni pak v 90. letech začali prodávat své výrobky do zahraničí, především do Německa a USA, kde si získali velký úspěch. Nejlepší z výrobků lze nalézt v muzeích a výstavních sálích po celém světě. To však vedlo k dalším odchodům od Indian Corralu, jelikož někteří členové nesouhlasili s vykonáváním Indiánského života kvůli obchodu. Šlo například o zakládající kmen Indian Corralu Hayčá Tiošpaye, jehož někteří členové mluvící plyně lakotsky a byli adoptováni do skutečných lakotských rodin. Jeho vůdce Tatanka Wičahčala je uznávaným odborníkem na lakotskou kulturu a jazyk. Mimo Indian Corral se zakládaly další akce jako např. Táboření na západě a jiné. K hlavním akcím organizovaných Indian Corralem je letní a zimní táboření. Největší letní tábor se uskutečnil v roce 1992 a čítalo jej 44 týpí. Tábor vyvrcholil návštěvou kanadského televizního štábu, který točil dokument o evropských hobbystech s názvem Touha stát se indiánem, a pobytem kríjského medicinmana Bílého medvěda a šamanky Wawy jako jednoho z prvních kontaktů se skutečným indiánským světem. Repliky indiánských výrobků zhotovené českými euroindiány se v průběhu 90. let začaly hodně prodávat do zahraničí. Největší odbyt byl zpočátku v Německu, později i v USA a dalších zemích. Některí Euroindiáni nesouhlasili s komercializací, což mělo za následek odchod některých skupin z Indian Corralu. V roce 1993 opustil Indian Corral zakládající kmen Hayčá Tiošpaye, jehož několik členů mluví plyně lakotsky a bylo adoptováno do prominentních lakotských rodin. V roce 1993 došlo k rozpadu Československa a tím i k rozdělení českých a slovenských euroindiánů.

Od roku 1994 pak probíhaly i letní tábory zvláště a vzájemná spolupráce se minimalizovala. Oficiální akcí Indian Corralu je Valná hromada konaná dvakrát ročně a která se vyvinula v setkání s volbami, přednáškami na nejrůznější historická a antropologická témata, soutěže o nejlepší výrobky, výstavami, tanečním pow-wow atd. V roce 1996 zorganizoval Indian Corral první tančení pow-wow s tanci v moderním stylu a s hosty z Německa, Slovenska a s Indiány z USA. Indian Corral nebo jeho individuální členové se podílí i na akcích na podporu různých současných indiánských hnutí, pomáhá při organizaci návštěv indiánských umělců a aktivistů v Čechách. Indian Corral při Westerners International vydával následující časopisy: Indian hobby courier, Euroindian magazín a Poselství světa v kruhu, které pokračuje dosud. Členství v Indian Corralu a Lize lesní moudrosti se občas překrývá. Liga lesní moudrosti vydává časopis Bizoní vítr a knihy o woodcraftu. Velmi úspěšná byla např. příručka Táboříme v týpí.⁸

2.2. PŘEHLED VYBRANÝCH WOODCRAFTSKÝCH A EUROINDIÁNSKÝCH KMENŮ

V této kapitole se věnuji stručné historii některých woodcraftských a euroindiánských kmenů, které nejvíce ovlivnily zájem o indiánskou kulturu v České republice. Využila jsem k tomu převážně internetových zdrojů daných kmenů a časopisů Poselství světa v kruhu a Wampun Neskenon.

Woodcraft v České republice zastupuje Liga lesní modrosti, která se snaží dlouhodobě pracovat na lidském charakteru a to nejenom poznáním přírody a Indiánských zvyků. Nepořádá jen táboření v přírodě, ale i cyklistické, turistické, horolezecké, lyžařské a ekologické akce. Téměř veškerá činnost Ligy lesní

---

⁸ URL: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=cs> [cit. 2011-10-15]

moudrosti leží v kmenech. Kmenové zřízení je nejlepším systémem organizace volného času, existují kmeny dětské a dospělé, ale táboří i celé rodiny.⁹

„Sdružení občanů se nazývá Liga lesní moudrosti – The Woodcraft League (zkráceně LLM).

I. 1. LLM je dobrovolné, zájmové a nezávislé sdružení občanů dle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů, v platném znění. LLM je otevřena všem lidem bez rozdílu vyznání, rasy a pohlaví, dětem, mládeži i dospělým.

I. 2. Sídlem sdružení je Praha, Senovážné náměstí 24. Sdružení má působnost na celém území České republiky.

II. 1. Účelem LLM je sdružovat stoupence výchovně-rekreačního hnutí woodcraft (lesní moudrost), které ve svých dílech popsal Ernest Thompson Seton a jeho český následovník Miloš Seifert. Posláním je vychovávat děti, mládež i dospělé přírodou a životem k vysoké úrovni lidství, a to tělesně, mravně, duševně a službou ke Kráse, Pravdě, Síle a Lásce.

II. 2. LLM se dále věnuje těmto činnostem:

1. mimoškolní výchově a vzdělávání dětí, mládeže a dospělých;
2. vydavatelské činnosti;
3. poskytování ubytovacích služeb;
4. rekreaci dětí, mládeže a dospělých;
5. praktické ochraně přírody a péči o krajinu.“

Základními jednotkami woodcraftu jsou rody a kmeny, které mají svoje náčelnictvo. Liga Lesní moudrosti je založena na třech typech kmenů:

---

⁹ URL: < http://www.woodcraft.cz/index.php?right=cojellm_main&lan=cs > [cit. 2011-10-15]

- 1) Dětský kmen, složený hlavně z dětí a mládeže do 18 let, s nejméně jednou osobou starší 18 let.
- 2) Kmen dospělých a
- 3) kmene rodinné, složené z nejméně dvou manželských párů s dětmi.¹⁰

2.2.1. Neskenon (Velký mír)

Dva bývalí členové skautského oddílu Hoši od Bobří řeky založili v říjnu roku 1958 klub Stíny noci. Byl to Ivan Makásek- Wahb a jeho bratranec Jindřich Kejha - Akela. Klub měl šest členů a vydával časopis Tam-Tam. Klub se za několik měsíců rozpadá a 21. 3. 1959 vzniká indiánský spolek Dakota - Spojenci. Tehdy byli chlapi ovlivněni především knihami Karla Maye a E. T. Setona. Věnovali se lasování, střelbě z luku, znalosti stopování i všeho, co roste v přírodě... Aniž to v té době tušili, pokračovali přímo ve stopách českých woodcrafterů z let poválečných. Ivan, nyní pod jménem Malý Medvěd, se po roce 1962 stal vůdcem roverského kmene Dakota, jehož náplň se rozšiřuje o trampování a skauting.

3. září 1965, po sedmi letech od vzniku klubu Stínu Noci, je v klubovně Tisu - Svazu pro ochranu přírody a krajiny v Praze - Nuslích založen 3. oddíl ilegálního skautského střediska Psohlavci NE-SKEN-NON (Velký Mír). Jedenadvacetiletý Ivan získal v té době své Lesní jméno Hiawatha a v činnosti jeho oddílu lze spatřit odlesky jeho hlubokého zájmu o původní obyvatelé Severní Ameriky. Oddíl (dále kmen) začal v r. 1972 vydávat časopis Wampum Neskenonu, po roce 1989 vydával Hiawatha souběžně stejnojmenný časopis určený pro skautskou veřejnost.

Mnoho věcí pochází z Neskenonu: Muh-mohwu (velmi atraktivní souboj s gumovými noži), inspirován knihou K. Maye, vymyslel Milan Hofmann - Kostěj (Kaktus, Bowery) v roce 1966. Indiánské hry pořádala už Dakota, terminologie

---

¹⁰ URL: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=cojellm_vnitrnirad&lan=cs > [cit. 2011-10-15]

(seneka, owachira, watutka, clan, kmen aj.), to vše začalo zde. Na letním táboře (LT) Válečného orla 1966 se také konal 1. Sněmovní oheň s udílením Orlich per a hodností Lesní moudrosti podle Setonova Svitku Březové kůry (Mistrovství přišla o několik let později). V roce 1967 napsal Hiawatha příručku Kult ohně a započal tak éru ohnivectví, která trvá dodnes. Ve stejném roce se také začal hrát bagataway (indiánský lakros). V létě kmen táboří v týpí a od roku 1972 pořádá i zimní tábory. V roce 1973 se na Sněmu konala poprvé meziklanová soutěž o čtyři skalpy irokézských historických sachemů (vojevůdce Tawannearse - Lamače jehly, Honowenata - Strážce wampumu, Whatatotarba a Mešinaumy - Strážce dýmky), jejíž modifikací byla soutěž Nodintopa praktikovaná později v řadě kmenů.

V roce 1967 se z kmene vyčlenil roverský kmen Šavani a o několik let později mladší členové Šavanů založili kmen Midewiwin. V roce 1972 založil druhý náčelník Neskenonu Owigo kmen Tuscarora a o deset let později již kmene Lesní moudrosti, které šly "neskenonskou cestou", vytvářejí společenství s názvem Midewin (později Midewiwin).

Kmen Neskenon se může chlubit téměř čtyřiceti lety nepřetržité. Oheň Neskenonu vyhasl na 94. Sněmu staroslavného Onondaga roku 2003. Staří členové založili s nadějí v srdci Občanské sdružení Neskenon (OSN).

16. září 2005 nový náčelník Neskenonu Jan Kowalczyk - Fox opět zahajuje činnost kmene. Bohužel nezdařilo se mu získat nováčky a navíc se po několika měsících stěhuje za prací na Moravu. Počátkem roku 2007 bylo rozpuštěno i OSN a oheň v Dlouhém domě opět pohasl. Přesto zde jsou činná společenství, která k Neskenonu mají přímou vazbu: wg. Warapa je jedním z vůdčích osobností euroindiánského kmene a šaman Itazipa spolu s dalšími vrstevníky pořádají každoročně rodinné táboření, sport atd.¹¹

---

¹¹ URL: <<http://www.midewiwin.unas.cz/?sekce=kmen&part=neskenon>> [cit. 2011-10-15]

Klany: Náčelnický klan, Černý Medvěd (Onondagové), Modrá Želva (Mohawkové), Bílý Jestřáb (Senecové), Hnědý Bobr (Cayugové) a Malá Želva (později Úhoři).

Náčelníci: 1. Ivan Makásek - Hiawatha (1965-1969), 2. Jiří Kafka - Owigo (1969-1972), 3. Roman Splítek - Šakoh (1972- 1976), 4. Jiří Macek - Čiksika (1976-1979), 5. Ivo Nedvěd - Tagajutah

2.2.2. Midewin

Za vznikem Midewinu lze nalézt knihu Johna Tannera: V indiánském zajetí (Orbis, 1956). Hiawatha v ní našel inspiraci k další Cestě ohnivectví při popisu odžibwejské léčitelské společnosti. Své nápady pak zveřejnil v příručce pro rovery Služba roku 1969.

Mladší členové Šavanů (Petakuta, Kiškalva) založili roverský kmen Midewin, přičemž plně využili Hiawathovu myšlenku. Činnost kmene byla natolik utajena, že řadoví členové Neskenonu neměli o jeho existenci ani tušení.

Přestože kmen fungoval pouhých několik let, jeho původní myšlenka nebyla zapomenuta a roku 1982 inicioval třetí šaman Neskenonu Jiří Macek - Čiksika založení Midewiwinu, tentokrát ovšem jako společenství zástupců všech kmenů, jdoucích stezkou Neskenonu. Toto společenství mělo v dalších dvaceti letech významný vliv na ohnivectví mnoha kmenů a jeho dopad je dodnes nedoceněn.¹²

2.2.3. Midewiwin

Pojmenování Midewiwin vzniklo pravděpodobně zkrácením slova "Mino" (dobro) a "daewaewin" (srdečný). Tato společnost vyžadovala od svých členů znalost přírody, hlavně rostlin a jejich využití při léčení nemocí. Jelikož šířila dobro, museli být sami jeho šířitelé dobrého charakteru. Nikdo nemohl o přijetí žádat, musel být do společenství přizván.

(1979-1983), diumvirát Richard Válek - Sinamatha + Aleš Helebrant - Kanozewa (1983-1984), degandawida Arnošt Fischer - Sahwa (1984-1985), 6. Aleš Helebrant - Kanozewa (1985-1988), 7. Martin Šorm - Itazipa (1988-1990), 8. David Stegbauer - Čapa (1990-1994), 9. Jakub Adámek - Gallichvio (1994-1997), . Michal Zezula - Shagwates (1997-2000), 11. Petr Makásek - Akatewíta (2000-2002), degandawida Radim Tyleček - Minewan (2002-2003), 12. Jan Kowalczyk - Fox (2005-2006)

Šamani: 1. Hiawatha, 2. Čingašguk, 3. Čiksika, 4. Tagajutah, 5. Itazipa, 6. Ahdebah, 7. Hotwenak

¹² URL: < <http://www.midewiwin.unas.cz/?sekce=kmen&part=rk.midewin> >[cit. 2011-10-12]

Kmeny tohoto společenství během 40 let ovlivnily desítky oddílů prostřednictvím svých specifických rituálů a tradic. Činnost Midewiwinu se nesla po celou dobu v duchu určitých tabu, která přitahovala nezasvěcené. Odkrýt je znamenalo těžké provinění a jedinci, kteří chtěli Midewiwinskou myšlenku zavést v jiném oddílu, neměli právě jednoduchou situaci. Přesto odlesky mateřského kmene Neskenon, odkud vše vzešlo, postupně dopadaly na další kmeny, které původní myšlenku dále rozvíjely, až nabyla silného hnutí. Téměř dvě desítky kmenů byly součástí Midewiwinu a další ve velkém čerpaly z jeho studnice Lesní Moudrosti.

Bylo vytvořeno Ohnivecké společenství. Midewiwin (z algonkinského jazyka), které se dohodlo na těchto bodech:

- Kmeny táboří v indiánských stanech, kolují mezi nimi příručky Laubinových *Indiánské týpi* přeložená do češtiny. (Později byla nahrazena Čiksikovou knihou *Táboříme v týpi*)
- Kmeny používají třístupňový systém ohnivců (ohnivec, wagamed, šaman) podle tradic Neskenonu.
- Kmeny dodržují tradice tradice Midewiwinu (Neskenonu).¹³ Společnost Midewiwinu byla sice tajná, ale ví se, že např. v rezervaci Mille Lac se prý scházela jednou do roka. Každý člen musel podstoupit osm stupňů zasvěcení, což trvalo několik let.

Do Midewiwinu patřily kmeny Neskenon, R. K. Shawnee, R.K. Midewin, Tuscarora, Huroni, Alcatraz, Meherin, Cherokee, Ishi, Konestoga, R.K.

---

¹³ Kmeny zastoupené v Midewiwin (v závorce je uvedeno založení a případný zánik kmene): především kmen Neskenon (1965-2003), z jehož tradic vše vycházelo, dále zakladatelské kmeny Alcatraz (1981-1983); Meherin (1981-), Huroni (1978-) a Cherokee (Stopaři, 1982); Ishi (1982-1985), Kristákovci (1984-1988), Konestoga (Hledači, 1984-1995), Oswego (1984-), Tussilago (1984-), Sihasapa (1985-1990), Naška-pi (Žáby, 1985), Shawondasee (1985-1988), Shawnee (1988-), Sacagawea (1992-), Mazaskazi Wanča (Zlatá Lilie, 1992-) a Ksigudan (1996-); kmen Tuscarora

Krist'ákovci, Tussilago, Oswego, Sihasapa, Naška-pi, Shawondasee, Šavani, Mazaskazi Wanča, Sacagawea a Ksigudan.¹⁴

2.2.4. Tuscarora

Pavel Döllinger - Minewakan založil v roce 1966 kmen Lesní hoši. Oddíl byl v březnu 1968 rozpuštěn - část pokračovala s Minewakanem v Tábornické Unii, z části se pod vedením Evžena Keřlíka - Hada stal 56. oddíl Junáka pod střediskem Hiawatha. Po roce 1970 Hadův 56. oddíl přejal název zaniklého střediska a jeho vedení se ujal na 2 roky opět Minewakan. Do oddílu přišel Jiří Kafka – Owigo po odchodu z Neskenonu. Společně s Minewakanem 1. září 1972 přejmenovali oddíl na kmen Tuscarora. Bohatou činnost oddílu zachycuje kmenový časopis Ajagů.

V letech 1973-74 zde působil jako klanový seneca Vladimír Oborský - Wabigoon (Wabimatto), pozdější iniciátor vzniku kmene Mawaden a překladatel samizdatové Knihy Orlich per (pod názvem Wa-pa-ha).

Do Tuscarory přešlo několik členů Neskenonu a oba kmény spolu vzájemně spolupracovaly. Tuscarora společně s Neskenonem propagovali lakros, sport, který se již dnes hraje i v Čechách na poloprofesionální úrovni.

2. 10. 1974 byl kmen pro ilegální skautskou činnost násilně rozpuštěn STB. Již 8. ledna 1975 však založil Pavel Döllinger - Minewakan pod TJ Viktoria Žižkov oddíl TOM 503 90. Owigo, Tookuh a Minewakan stále pokračovali v činnosti kmene Tuscarora, ale poučení událostmi roku 1974 (výsledky Owiga na StB apod.) již raději nevystupovali pod žádným indiánským názvem kmene. Oddíl je znám jako Viktorka či Devadesátka plných deset let. Měl čtyři klany (oficiálně družstva) a jeho činnost se kromě táboření zaměřila i na lakros, který oddíl i nadále provozuje stejně jako Neskenonci, ale i další neindiánské oddíly.

Oddíl postupně ztrácel woodcrafterskou stezku. Devadesátka vydávala svůj časopis Gonio. Krize roku 1985 znamenala konec oddílu a sloučení zbytků oddílu 1. dubna s kmenem Oswego.¹⁵

---

¹⁴ URL: < <http://www.midewiwin.unas.cz/?sekce=kmen> >[cit. 2011-10-12]

2.2.5. *Tipi Wanži*

Brněnský euroindiánský kmen Tipi Wanži (v češtině Jedno Týpí) vznikl v srpnu roku 1998 během letního táboření. V kmeni jsou především mladí lidé, odrostlí ze skautských a pionýrských oddílů, z tramských osad nebo woodcraftských kmenů. Věnují se táboření v indiánském stylu ve všech ročních obdobích a výrobě indiánských předmětů jako např. sedačky z vrbových prutů, bedny, krabice a parfleše z nevydělané kůže, různé váčky, pytlíky a tašky a další věci, které doplňují interiér týpí. Šijí týpí dle originálních stříhů i indiánské oblečení. Sami si činí kůže pomocí zvířecího mozku, vyrábí zbraně dle tradičních návodů a učí se je používat. Učí se tradiční indiánské písně a tance, provádí indiánské obřady jako obřad dýmky nebo potní chýše. Pro své vědomosti a znalosti využívají zdrojů knížek (především z USA), překladu, fotek a dalších materiálů jako ostatní euroindiáni.¹⁶

2.2.6. *Bílý Wampum*

Kmen Bílý Wampum vznikl v roce 1980 v Praze. Jeho lídrem stal D. Hoffman (Wanblitanka) a zakrátko stal se Bílý Wampum tahounem československých euroindiánů, prakticky až do svého rozpadu v roce 1995. Termín **wampum** je odvozen ze slova Algonkinů a znamená „bílé motouzy“ (perleťových korálek). Wampunový pás tvořily bílé korálky z perleť mlže surmovky a z fialových korálek pocházejících ze zaděnek. Vše drželo na několika osnovních motouzech z kůže či útcích z rostlinných vláken. Vzory wampumů byly vysoce symbolické. Především se dochovaly wampumy v podobě pásů, užívaných jako mnemotechnická pomůcka při obřadních a politických příležitostech. Častokrát se zhotovovaly k záznamům o vyjednávání při příchodu evropských osadníků. Kmen Bílý Wampum napodoboval

---

¹⁵ URL: < <http://www.midewiwin.unas.cz/?sekce=kmen&part=tuscarora> >[cit. 2011-10-15]Náčelníci: 1. Jiří Kafka - Owigo, 2. Petr Šika - Tookuh

Klany: Šedý Vlč, Černý Orel, Bílý Sokol, Modrá Liška, Velká Želva

¹⁶ URL: < <http://www.multiweb.cz/tipiwanzi/kdojsme.htm> >[cit. 2011-10-23]

život a filozofické principy převážně Lakotů. Z počátku se kmen skládal z patnácti členů, kteří svou urputnou snahou napodobit co nejdříve život Indiánů dali základ oživené historie indiánů, jak je známe dnes. Bílý Wampum se v rámci Indian Corralu podílel na vydávání časopisu Indian Hobby Courier, který byl zpočátku veřejně distribuován. Později pokračoval pod názvem Euroindian magazin a v současnosti je vydáván pod názvem Poselství světa v kruhu.¹⁷

2.2.7. *Wígmunke Oyáte*

Slovenský kmen Wígmunke Oyáte začal v roce 1988 tábořit s českými Šajeny. Na začátku jejich zájmu byly romantické knihy a filmy o amerických Indiánech. Mnozí roky trampovali a snažili se vnést do svého pobytu v přírodě právě tyto indiánské prvky. Postupně se dostávali k odborné literatuře a množství informací. Začali se specializovat na jednu kulturní oblast, jedno historické období a individuálně i na konkrétní kmen. Členové se zajímají o kulturu amerických indiánů z oblasti velkých plání v 19. století. Jsou mezi nimi specialisté na kmeny Lakotů, Šajenů, Kajovů, Vraních indiánů a Černonožců. K jejich zdrojům informací patří i např. nejrozsáhlejší knihovna odborné literatury o kultuře indiánů velkých plání na Slovensku, kterou díky knihám ve vlastnictví jednotlivých členů dali dohromady. Mnozí z nich jsou specialisté na výrobu dobových replik oděvů, ozdob a jiných předmětů denní potřeby uvedených kmenů. Výrobky z přírodních materiálů si původními technikami vyrábí a zdobí sami, podle dobových originálů. Věnují se společnému táboření v týpí, dobově zařízených, bez technických vymožeností. Kromě zájmu o materiální složku kultury Indiánů velkých plání kladou velký důraz na snahu pochopit jejich duchovní svět jako podstatu jejich způsobu života. Věří, že existuje Něco posvátného, co naplňuje vše kolem nás a co nás přesahuje a ovlivňuje. Provádí proto některé obřady, při kterých dodržují lakotské tradice. Četnost a struktura jejich občanského sdružení se dá porovnat se základní jednotkou

---

¹⁷ URL: < <http://www.multiweb.cz/tipiwanzi/kdojsme.htm>>[cit. 2011-10-23]

tradiční lakotské společnosti 19. století (odborně nazývané thiošpaye). Základ tvoří rodinné týpí, náčelník, strážci vysvěcených dýmek a o důležitých věcech rozhodují členové na sněmu. Respektují a váží si znaků a insignií Indiánů jako jsou orlí pera, čelenky, zdobené košile a posvátné a vaky. Proto je nikdo nenosí pro zábavu a právo k jejich používání se přiděluje členům Wígmunke Oyáte jako pocta za zásluhy. Wígmunke Oyáte se vždy zasazoval proti komercializaci euroindiánského hnutí, neúčastní se komerčních akcí, neprovádí obřady pro veřejnost, zábavu, zisk či osobní prestiž. Podílí se co nejvíce na euroindiánském hnutí. Organizují celoslovenské indiánské tábory, setkávání Slovenských Euroindiánů, tematické výstavy věnované kultuře Indiánů velkých plání. Vydávali celoslovenský klubový časopis, překládají odbornou literaturu, účastní se mezinárodních pow-wow a táborů a udržují přátelské kontakty s euroindiány v zahraničí.¹⁸

2.2.8. Indian Corral

Indian Corral Westerners International o. s. je občanským sdružením ve smyslu § 2 zákona č. 83/1990 Sb. o sdružování občanů a je zaregistrován jako řádný corral u WI Oklahoma. Členem ICWI se může stát každý občan České republiky, který dovrší 15 let, souhlasí s úkoly cíly a stanovami ICWI a zaváže se aktivně pracovat v rámci organizace. Členství v ICWI vzniká podáním řádně vyplněné přihlášky a zaplacením členských příspěvků na kalendářní rok. U osob mladších 18 let je zapotřebí souhlasu zákonného zástupce. Indian Corral Westerners International se skládá z Valné hromady, Rady, Náčelníka, hospodáře a revizní komisi. Valnou hromadu svolává Rada alespoň jedenkrát do roka, průběh Valné hromady řídí Náčelník nebo jím určený zástupce - člen Rady. Při Valné hromadě hlasují všichni členové ICWI o zásadních otázkách týkajících se sdružení jako přijímat a měnit stanovy, volit Náčelníka, hospodáře, Zástupce – členy Rady, členy revizní komise, uděluje Výhody a Čestné členství a schvaluje výši členských

---

¹⁸ URL: <<http://wigmunke.sk>>[cit. 2011-10-28]

příspěvků. Při Valné hromadě se musí sejít alespoň jedna třetina členů a k přijetí rozhodnutí je zapotřebí hlasů nadpoloviční většiny. Rada je statutárním orgánem, který řídí činnost sdružení v období mezi Valnými hromadami. Skládá se z Náčelníka, hospodáře a volených Zástupců. Radu svolává Náčelník podle potřeby, nejméně však jednou za tři měsíce. Rada volí náčelníka Valné hromady, organizuje Valné hromady, táboření a další společné akce, vydává směrnice a zařizuje přenos informací členům. Náčelník je volen Valnou hromadou na období dvou let. Ke zvolení je potřeba nadpoloviční většina hlasů Valné hromady. Náčelník řídí činnost Rady během roku, svolává a řídí zasedání Rady, jedná jménem ICWI a rozhoduje v neodkladných záležitostech. Náčelníkem je Marek Košťák, členové rady jsou Kateřina Hamplová, Roman Konečný, Petr Majer, Ondřej Pytl a Helena Rendlová. Hospodářkou je Karolína Majerová.

Indian Corral Westerners International zastřešuje příznivce kultury severoamerických indiánů v České republice. Jeho členové připravují každý rok několik akcí týkajících se rozličných oblastí zájmu o kulturu severoamerických indiánů. Dle Indian Corral Westerners International vyžaduje zájem o severoamerické indiány celostní znalost jejich historie, kultury materiální a duchovní, ale i současného dění v jejich komunitách. Také se zajímají o alternativní formu pobytu v přírodě: umění tábořit „postaru“, a žít tak co nejvíce v přirozeném souladu s přírodou. Sami nazývají svůj zájem o kulturu severoamerických indiánů jako jakousi interaktivní hrou, neboť stále něco objevují. To co objeví, pak zkouší „na vlastní kůži“ a získané poznatky a vědomosti pak uvádějí do praxe. I přesto že uznávají řadu svých omylů, jsou přesvědčeni, že to má smysl. Chápou to jako cestu poznávání. Indian Corral Westerners International pořádá táboření ve stylu living history, kdy napodobují život severoamerických indiánů v letech 1700 – 1890. Čeští euroindiáni se mohou chlubit mnohými znalostmi a zručnostmi, při kterých se snaží autenticky napodobovat danou dobu. Důraz na autentičnost a používání co nejdřívejších dobových materiálů je hlavním rozdílem mezi Indian Corral Westerners International a ostatními zájmovými organizacemi, které se o severoamerické indiány také zajímají, ale jejich detailní studium není jejich hlavní

náplní či cílem. Členové Indian Corral Westerners International se zajímají i o aktuální situaci v dnešních indiánských komunitách. Někteří dokonce pravidelně navštěvují USA a Kanadu a jsou v kontaktu se Severoamerickými Indiány různých kmenů. V rámci svých možností se jim snaží i pomáhat, pokud je to potřeba. Někteří původní Američané dokonce naši zemi navštívili. Byl to například jihošajenský básník Lanc Henson, lakotský obřadník Michael Two Feathers či černonožský malíř Richard Skyhawk. Indian Corral Westerners International také částečně pomohl při záchraně lakotského jazyka. K činnosti Indian Corral Westerners International patří pořádání vzdělávacích kurzů, seminářů a podobných akcí jako například kurzy vyšívání korálky a urzoními ostny, zpracování a malování syrové kůže, činění kůží zvířecím mozem, tancování a zpívání, výroby indiánského člunu z oblasti Horní Missouri zvaného *bullboat*, táboření pro začátečníky atd. Donedávna se v Praze konaly každé první pondělí v měsíci semináře na témata týkající se kultury severoamerických Indiánů. Samozřejmě všechny tyto aktivity mají i sociální funkci, jsou důležité pro navazování přátelských vazeb a častokrát přispěly i k navázání partnerských vztahů a vzniku nových euroindiánských rodin. Součástí Indian Corral Westerners International nejsou jen kmeny, ale i různé spolky. Jedním z nich je například Soví spolek, který funguje již od roku 1986, později svou činnost na čas přerušil a znovu začal aktivně pracovat v roce 2001. Pořádají výpravy během roku. Jednou z nejortodoxnějších byla výprava do Nízkých Tater, kterou podnikli jen s indiánskou výbavou a trochou jídla.¹⁹

2.3. Táboření

Při táboření se snaží euroindiáni dodržovat jistá pravidla chování, neboť každý v indiánském kmeni měl své místo a svou práci a mezi všemi platila nepsaná pravidla. Jde především o to být pohostinný, starat se o své hosty a vždy

---

¹⁹ URL: <www.indiancorral.cz>[cit.2011-11-03]

je usadit na čestné místo v týpí a vždy předpokládat, že hosté jsou unavení, prochladlí a hladoví. V cizím týpí se dodržují tamní zvyklosti a každý by to měl respektovat. Nesmí se vstupovat mezi člověka a oheň, pokud tak někdo učiní, musí se omluvit za přerušení člověka s ohněm slovem „odpusť.“ Při debatách v týpí se prokazuje úcta k řečníkovi, že mu nikdo neskáče do řeči. Pokud někdo s řečníkem nesouhlasí, počká, až domluví a teprve potom vyjádří svůj názor. Pokud chce někdo vstoupit do týpí, zakašle nebo zaškrábe na plachtu. Pro povolení vstoupit se užívá slovo „hau“ a naopak slovo „whan“ znamená, že se momentálně hosté nepřijímají. [Bizoní vítr, str.11, 3/91]

Společné táboření probíhá třikrát až čtyřikrát ročně, většinou jde o prodloužený víkendy na jaře a na podzim. V létě se pak koná velké letní táboření Indian Corralu, které oficiálně trvá 14 dní, většinou i déle. Táboření menších skupinek, tlup či kmenů pak probíhá během celého roku.

Táboří se ve „starém stylu“, kdy se euroindiáni pokoušejí napodobit život amerických indiánů do roku 1890 co nejpřesněji. Vyrábějí repliky oblečení, věci pro denní potřebu, obydlí, zbraně a dýmky. Snaží se vařit např. v bachoru či zemi a používají suroviny, které mohli původní severoameričtí indiáni mít. Rozdělávají oheň třením dřev, suší maso, staví potní chýše a chovají koně.

Táborový řád Indian Corralu (IC)

- Společných táboření se zúčastňuje každý na vlastní zodpovědnost, za děti a mladistvé zodpovídají rodiče či jejich zástupce.
- Každý člen IC je v souladu se stanovami povinen dodržovat ustanovení tohoto táborového řádu a podřídit se pravidlům v něm uvedeným.
- Závažná porušení táborového řádu mohou vést k vyloučení člena v souladu se stanovami.
- Táboření probíhá v historickém stylu do roku 1890.
- Po příjezdu na tábor se každý ohlásí u náčelníka tábora, za kmeny a skupiny toto může provést jejich náčelník či zástupce. Přítomnost nečlenů IC je možná pouze

s garancí některého člena IC, který zodpovídá za chování a dodržování řádu ze strany nečlena.

- Každý účastník tábora a každá skupina či kmen dostane přidělené místo pro postavení stanu. Toto místo po ukončení táboření předá některému z členů táborové policie.
- Tábor začíná zahájením a končí posledním uvedeným dnem. Při zahájení jsou účastníci tábora seznámeni s podmínkami na daném tábořišti, zejména s užíváním pitné vody, hygienickým zázemím, získáváním dřeva apod.
- Po zahájení tábora je zakázán vjezd vozidel na tábořiště, používání motorových pil v dosahu tábořiště a pohyb osob v civilním oblečení.
- Vnitřek týpí a jeho zařízení je soukromou věcí každého táborníka, nepřístupné je sušení igelitů a vydávání nepůvodních předmětů na táborové prostranství.
- Je zakázáno používat viditelně civilní předměty a oblečení, zejména se jedná o hygienické potřeby, nádoby na vodu, plastové tašky apod. Převlékání při cestách na nákupy probíhá v prostoru parkování aut, mimo tábor.
- Používání fotoaparátů musí být maximálně diskrétní.
- Na místě je stanoven prostor pro praní a mytí nádobí, pro koupání, pro uskladňování potravin a vykonávání hygienických potřeb. Při praní a mytí je zakázáno používat saponátové přípravky s výjimkou mýdla a zubní pasty.
- Nakládání s odpady bude stanoveno při zahájení. Obecně platí, že vzniklé odpady si každý odveze zpět do civilizace.
- Střelné zbraně mohou být drženy a používány pouze v souladu se zákonem o zbraních a vždy tak, aby nedošlo k újmě.
- Za psy odpovídá bez výhrady majitel, držení psů nesmí způsobit něčí újmu.
- K dohledu nad dodržováním táborového řádu určí náčelník tábora táborovou policii. Účastníci tábora s ní jsou seznámeni při zahájení a členové policie jsou označeni. Členové táborové policie jsou během výkonu funkce nedotknutelní.
- Táborová policie pomáhá i při zabezpečení chodu tábora.

- Účastníci tábora jsou povinni uposlechnout pokynů táborové policie, neuposlechnutí je posuzováno jako vážný přestupek, který může být potrestán až vykázáním z tábora.
- Porušení tohoto táborového řádu se trestá zejména přidělením pracovních úkolů v obecný prospěch. Závažnější přestupky řeší rada a mohou mít za následek i vykázání z tábora.

Indian Corral vlastní několik luk, které využívají jeho členové jako tábořiště. Je to Mastná řeka v Chýlících u Toužimi, Mokrý buben v Prachaticích a Rychtářovská louka. Za pobyt na tábořištích se vybírají poplatky od nečlenů, které se šetří na koupi dalšího tábořiště.²⁰

Na některých tábořištích jsou již připraveny tyče pro stavbu týpí, jindy si je musí účastníci tábora sami zajistit či je zhotovit na místě. Zhotovení tyčí pro stavbu týpí je náročná práce, proto je potřeba počítat s delší dobou pro jejich výrobu. Při stavbě týpí se dodržují určitá pravidla, například vázat tyče po směru hodinových ručiček, či že vchod musí směřovat na východ (Indiáni tak činili kvůli převládajícím západním nebo severozápadním větrům, a také tím vzdávali hold probouzejícímu se životodárnému slunci). Zároveň to zajistí správné odvětrávání kouře z ohniště. Přesto že stan mezi indiány stavěly ženy, mezi euroindiány tak činí i muži, kteří pomáhají především se stavbou kostry z dlouhých a těžkých tyčí. Kostru týpí tvoří 9 až 20 tyčí, které se v určitém pořadí naskládají na základní „trojnohu“ nebo „čtyřnohu“ a vytvoří se tak opora pro plachtu. Plachta týpí se rozloží na zvoleném místě a na ní se položí tři nesilnější tyče tak, že jedna leží rovnoběžně s dveřmi a druhé dvě s ní svírají úhel zhruba 70 stupňů. Tyče se protínají v místě jazýčku. V místě překřížení se tyče svážou provazem. Tato trojnoha se pak vztyčí a roztáhne do tvaru obvodu týpí, přičemž se mírně zarazí do země. Do mezer mezi tyčemi vedle dveří se umísťují dvě tyče, do zadní mezery pouze jedna. Chybějící devátá tyč slouží k nahození plachty a přikládá se až nakonec. Překřížené tyče ve vrcholu se

---

²⁰ URL: <www.indiancorral.cz>[cit.2011-11-03]

svázou volným koncem provazu. Na poslední tyč se uváže plachta a vztyčí se ke kostře. Po rozprostření kolem kostry se plachta u vchodu sepne jehlicemi do připravených otvorů. Do špiček kouřových chlopní se nasunou další dvě tyče, které pak slouží k natačení kouřového otvoru po větru. Dveře k plášti se připevňují pomocí dřevěných jehlic, kterou jsou cca. Silné asi 1 cm a dlouhé asi 25 cm. Za pěkného počasí lze pak dveře srolovat a připevnit provázky nad vchodem nebo je úplně odepnout. Plachta se kotví po obvodu kolíky. Oka pro kolíky se buď připevňují pomocí malých oblázků, které se vloží zevnitř do okraje plachty, a kolem nich se z vnějšku utáhne smyčka pro kolík nebo jsou již v plachtě vytvořené obšíváné dírky. Do kornoutků chlopní se vloží špičky zbývajících dvou tyčí. Chlopně tyče se za týpím kříží, ale o plachtu se neopírají. Asi dva metry před vchodem se zarazí asi metrová tyč, kam se přivážou šňůry od spodních cípů chlopní. Zevnitř po obvodu týpí od země až do výšky očí se napne lining. To je poměrně důležitá plachta, která dělá z týpí příjemný příbytek za každého počasí. Chrání obyvatele před vodou kapající z tyčí, pomáhá vést vzduch tak, aby lépe odváděl kouř z ohniště, a vytváří lepší tepelnou izolaci. Na noc se lining přetáhne přes vchod a zamezí tak průvanu. Pokud se nepodaří týpí správně postavit napoprvé, je vhodnější stavbu strhnout a začít znovu. Rozhodně stojí za námahu nevzhledné týpí přestavět, protože na špatně vypnuté plachtě se snáze zadržuje dešťová voda a látka v těchto místech může prosakovat.

Po příjezdu na tábořiště se nejdříve rozhodne a informuje o organizačních věcech typu WC, voda apod. Lidé jsou ještě oblečeni do civilního oblečení, následně se vyhlašuje „stylovka“, tj. doba od kdy už musí být účastníci oblečeni v indiánských šatech. To se pak dodržuje během celého tábora, a pokud chtějí jít účastníci například na nákup do města, musejí se převléknout někde v lese, neboť civilní oblečení během tábora nebývá tolerováno. Na stylovost během táboření stejně jako na táborový řád dohlíží Psi bojovníci. Stejně jako mezi Lakoty zde Psi bojovníci plní funkci táborové policie. Na některých táborech se vybírají potraviny od účastníků a dávají se všechny dohromady. Každý den se pak konají střelecké soutěže z luku a podle toho, kolik daný muž vystřelí bodů, tolik dostane přídelu

potravy. Problém nastává, když si zlomí luk, neboť výroba nového luku trvá někdy i tři dny. Pak se muž, i pokud má rodinu, musí spolehnout na pohostinnost ostatních tábořících rodin. Některá týpí především u těch, kteří se věnují euroindiánství delší dobu, jsou vybaveny mnohými stylovými věcmi. Ovšem pokud nejsou nestylové věci vidět, jsou tolerovány. Nestylové věci jsou tolerovány v různých skupinách různě a jsou neustálou součástí diskuzí mezi Euroindiány. Mezi mými respondenty byly ti, co nesouhlasili s takovou mírou dodržování tradic a nelíbil se jim přístup, kdy se například jednotlivý Euroindiáni dohadují o tom, z jakého roku je jejich výšivka. Znamenalo to pro ně odchod z Indian Corralu a možnost tábořit a věnovat se svému hobby po svém. Rozdíly na táboře lze spatřit ve výrobcích a zbraních. Některé jsou stylové a odpovídají zcela dané době, ale v praxi jsou naprosto nepoužitelné. „Pamatuji si, jak jeden kluk na táboře měl všechny věci opravdu nádherně zhotovený a hlavně je měl udělaný z pravých materiálů v době, kdy se ještě opravdu těžko sháněli. Jednou se střílelo z luku a on vyběhl ze svého týpí se svým lukem a šípy s nádherným opeřením. Pak ale vystřelil a z šípu mu to peří upadlo... strašně jsme se tehdy nasmáli.“ Lze vidět, že až během táboření si může člověk doopravdy vyzkoušet všechny své výrobky v praxi a přesvědčit se o jejich funkčnosti. Existuje spousta nádherných replik, které mohou být využívány jen na ozdobu, ale na euroindiánském táboře musí každá replika splňovat i svou funkci, jinak je naprosto k ničemu a neulehčí táborový život. Na táborech se ale nestřílí jen z luku, ale hází se kopím a tomahavkem, pořádají se zápasy v lakrosu nebo shinny (indiánský hokej), zpívají se indiánské písně, modlitby (například se dodržuje ranní modlitba k vítání nového dne), probíhají obřady, někdy i válečné či lovecké výpravy a hry, soutěží se ve střelbě z luku, hodem oštěpem i toahawkem a hrají se hazardní hry.

Táboření v zimě se účastní menší počet lidí. Kvůli sněhu a zimě se musí týpí stavět trochu jinak než v létě. V zimě se především uzpůsobí celý základní kruh na týpí, sníh se odstraní až na zmrzlou zem a celá podlaha se pokryje chvojím. Ohniště se nehlobí, ale pouze se vyskládají kameny do úrovně vystýlky. Pod lůžka se většinou pokládají indiánské rohože. Lining je vhodné doplnit ozanem, což je rosná

plachta natažená vodorovně nad lůžky, což zabraňuje padání sněhu do týpí, ale s ponecháním dostatečného otvoru pro odvod kouře. Na odvod kouře se musí dávat velký pozor, jinak je celé týpí zakouřené a pokryté popelem. Oheň nebývá velký, ale dbá se na pečlivý výběr suchého dřeva a stejnoměrného přikládání. Co se týče činností při zimním táboření, tak ty jsou samozřejmě omezené zimou a sněhem. Často se sedí u ohně, zpívají se písně a vypráví příběhy, či se jen povídá, střílí se z luku, hraje se shinny (indiánský pozemní hokej) či se pobývá v potní chýši.

2.3.1. Hry

2.3.1.1. Lakros

Lakros vznikl pravděpodobně v Severní Americe v oblasti Velkých jezer již před několika stoletími. Tento sport byl založen indiánským kmenem Irokézů, kteří ho nazývali „tewaarathon“ (mohawkština). Algonkinští indiáni mu říkali „bagattaway“ (odžibwejšťina), což v překladu znamená „malý bratr války“. Lakros sloužil indiánům jako alternativa k válce při řešení sporů, ale i k udržení kondice. Označení lacrosse vymysleli až francouzští misionáři. Tento název má původ ve francouzském „la crosse“ („biskupská berla“), neboť původní indiánská lakrosová hůl svým zahnutím připomínala misionářům berlu biskupa. Indiánská „družstva“ měla stovky hráčů a branky byly od sebe vzdáleny i několik kilometrů. Branku tvořila tyč, jindy strom, skála nebo dokonce osoba – medicinman. Taková brána se během hry mohla pohybovat, což komplikovalo „vstřelení gólu“. Zápas také trval několik dní. Když hráči počali umdlévat, dohnaly je ženy jejich kmene a rákoskami je nutily k většímu úsilí. A zde se tedy datuje první ženské přispění ke zdárnému výsledku ve hře lakros. Hra byla pro indiány vážnou záležitostí, kterou řešili spory mezi kmeny, posvěcovali léky, lakros byl součástí náboženských obřadů. Indiáni jej považovali za dar od samotného Stvořitele, a náležitě si tohoto daru cenili. Příprava na hru trvala několik měsíců a byla spojena s mnoha rituály.²¹

---

²¹ URL: < <http://cs.wikipedia.org/wiki/Lakros>>[cit. 2011-11-08]

Euroindiáni se při společném táboření věnují lakrosu s oblibou. Hráči neplácají do míče rukama nebo nohama, ale k manipulaci s poměrně malým míčkem používají hůl. Na konci hole je volně vypletená kapsa, která dokáže bezpečně schovat míček ve svých útrobách. Princip hry lakros spočívá v dobré lakrosce. Lakroska se vyrobí tak, že se vybraný prut ohne, až vznikne něco jako plácačka na mouchy, ale bez výpletu. Vznikne jakési oko na konci prutu a do toho se umístí výplet takový, aby jím míček nepropadl skrz, ale aby ho majitel lakrosky mohl při hře švihnutím lakroskou přihrát spoluhráči. Dvě stejně početná družstva hrající proti sobě se snaží pomocí lakrosek dopravit míček do branky bránícího družstva (jako při fotbale). Nohou se může do míčku kopnout, nikoli však míček přišlapávat. Hráči mohou holí míček chytat a nosit ho v prudkém běhu. Švihem jej rozehrávají a střílejí na branky. Cílem družstva v držení míčku je vstřelit gól do soupeřovy branky. Bránící tým se přirozeně snaží protihráče o míček připravit. Povolené způsoby bránění se od sebe dost razantně liší podle varianty lakrosu. Vítězem utkání se ale v každém případě stává tým, který dostane míček za záda soupeřova gólmana vícekrát. Mezi euroindiány se hraje lakros mužský i ženský.

2.3.1.2. *Shinny*

Shinny se spíše podobá hokeji. „Pálka“ je při této hře něco jako hokejka, ale z jednoho kusu. Je tedy zapotřebí najít správný strom a na něm konec kmene. Na místě kde kmen končí a rozrůstá se do několika větví, se vybere ta správně silná a i s kusem kmene se oddělí. Tímto způsobem vznikne prehistorická palice na mamuty. Následným opracováním se upraví tak, aby se s ní dalo hrát. Pravidla jsou podobná jako při lakrosu ale míček se nechytá do lakrosek, nýbrž se do něj vždy udeří pálkou tak, aby spadl do branky, nebo skončil někde poblíž spoluhráče.

2.3.2. Vaření

K táboření patří samozřejmě i vaření, kdy euroindiáni vaří ve svých týpí ze surovin, bez polotovarů a výtobytků moderní kuchyně jako je struhadlo, mlýnek na maso, cedník a podobné věci. K vaření používají jen 2 kotlíky, pánev, hrníček, lžíci,

nůž a misky. Suroviny měří na hrníčky lžíce, hrsti apod. Rozlišují například lžičku rovnou, která odpovídá čtyřem gramům hladké mouky, sedmi gramům cukru a pěti gramům másla či tuku; lžici rovnou, která odpovídá deseti gramům hladké mouky, dvaceti gramům cukru, dvanácti gramům rýže a patnácti gramům másla či tuku a lžici vrchovatou, která odpovídá dvaceti pěti gramům hladké mouky, dvaceti dvou gramům rýže a třiceti gramům másla či tuku. Z polévek vaří například bylinkovou, fazolovou, pampeliškovou, špenátovou, zimní či dršťkovou polévku z hub, pečou kukuřičné a rýžové placky, vaří kukuřičnou a pohankovou kaši, čočku se zeleninou, fazole s rajčaty, pastinákové placičky, kapustu, brambory, rýži, veškeré typy masa, například králíka v kukuřici a další.²² Čas od času vaří euroindiáni zcela po vzoru indiánů, a to například polévku či maso v bachoru. Vypraný bachor (kravský žaludek) musí být zcela celý a neporušený, vymyje se horkou vodou a zbaví se veškerých nečistit. Bachor se zavěsí na dostatečně vysokou čtyřnožku pomocí čtyř řemínků. Do poloviny bachoru se nalije voda a nasypou se do něj suroviny. V ohni se rozžhaví asi 10 až 15 kamenů, které se pak vkládají do bachoru pomocí dřevěných vidlic tzv. roverů. Voda se za chvíli vaří, občas se do bachoru přihodí další rozžhavený kámen. Takto se vaří přibližně 30 – 60 minut. Bachor se dá využít k vaření tak dvakrát, poté se může vypláchnout a připravit se z něj dršťková polévka. [Bizoní vítr, str. 11, 3/91]

2.3.3. Hudba a zpěv

Hudba severoamerických Indiánů je poměrně homogenní. Má několik společných základních rysů: V naprosté většině případů je to monofonní (jednohlasá) vokální hudba, někdy s paralelními postupy mužských a ženských hlasů Tónovým materiálem jsou diatonické (někdy pentatonické) stupnice. Rytmus, podporovaný velmi často jednoblanným bubnem nebo idiofonickým nástrojem (chřestítka apod.), je výrazný, ale z evropského pohledu často neobvykle nepravidelný. Z hlediska formálního uspořádání převažují dva nebo tři typy: mnohonásobné opakování jednoho nebo dvou veršů, písně se slokami (princip

---

²² URL: <www.indiancorral.cz>[cit. 2011-11-13]

podobný tomu v našich lidových písních), a písně, v nichž se střídají dva odlišné oddíly (princip sloka – refrén). Poměrně časté je – zejména u préríjních indiánů - uplatňování slabik beze smyslu. Téměř pravidelně se zpěv připíná k obřadu nebo jiné kolektivní události, často je spojen s tancem. Písně totiž, podobně jako obřady, jsou nositeli nadpřirozené moci. Mají dokonce doslova klíčovou úlohu: nejsou-li zazpívány nebo jsou-li zazpívány nesprávně, obřady jsou neúčinné, magické předměty nepůsobí. [Fletcher: 1925: 10-13]

Tradiční Indiánská hudba se stále využívá při náboženských obřadech. Světská hudba se však již dnes posunula do úrovně folklóru (již není součástí každodenního života, nýbrž se provozuje při slavnostech pow-wow).²³ Nejrozšířenějším a nejmelodičtější nástrojem je flétna, která se vyskytuje ve všech možných podobách (od příčné po podélnou- podobná naší zobcové až po Panovu flétnu). Styl préríjních Indiánů je výrazný hlavně interpretačně. Zpěv je zpíván hrubým, silným hlasem s výrazně napjatými hlasivkami. Často zpívají muži pohromadě se ženami, což vykazuje přítomnost žen v mnoha válečnických spolcích. V minulém století a v první polovině našeho století existovaly písně: milostné, válečné, žertovné, smutné, vzpomínkové, k různým výročím atd. V moderní době ovšem 90% písní tvoří písně taneční a i jejich texty se týkají pouze tančení a tanečnicků. „Také rytmus a dikce písní se zrychlily, protože jsou určeny pro modernější pojetí tanců.“ Rozdíl v pojetí tradiční hudby a tanců Indiánských a na našich venkovech. U nás provozují hudbu a tance většinou jen folklórní skupiny, kdežto Indiáni se k těmto akcím sjíždějí ve velkém množství. V 50. letech hrozil zánik indiánské tradiční hudbě, kvůli nezájmu mladé generace. Pak ale vznikly soutěže v tancích za ceny. Účastníci tradičních pow-wow, kde se nezískávají ceny, tyto soutěžní pow-wow kritizují, protože v soutěžích spatřují bělošský prvek, který nemá s jejich Indiánskou tradicí, kdy každý tančí pro radost, nic společného. Dnes se konají obrovská soutěžní pow-wow a někteří lidé po celý rok cestují z jednoho

pow-wow na další, kde se pokoušejí vyhrát ceny, které jdou někde až do tisíce dolarů.

A protože se euroindiáni snaží napodobovat život indiánů co nejpřesněji, patří k jejich táboření i hudba, zpěv a tanec. Při táboření se ozývají písně jak k východu, tak k západu slunce. Často můžeme slyšet i „Pipe loading song“, která se zpívá při nacpávání dýmky a k začátku potní chýše. Na počátku ceremoniálu se zpívá tzv. Kouzelníkův zpěv nebo také Orlí zpěv, který jinak hojně využívají indiánští kouzelníci. „Four direction song“ se využívá při ženské potní lázni nebo při modlitbě ke čtyřem světovým stranám. Během svých táboření a z rozhovorů s euroindiány jsem reflektovala, že se mezi nimi využívají především písně taneční a obřadní. Jedna má respondentka se indiánskému zpěvu věnovala mnoho let a poskytla mi k nahlédnutí a okopírování svůj starý slovník, který byl přepisován ještě na psacím stroji a předáván mezi euroindiány.

Během svých táboření v letech 2004 a 2005 v Chýlicích jsem měla možnost spatřit Bizoní tanec. Mezi indiány se tančil před lovem bizonů, aby jim zajistil úspěch při lovu nebo k přivolání bizonů. Bizoní tanec doprovázeli hudebníci s bubny. Bizoní tanec se tančil tak, že tanečník představující bizona vstoupil do utvořeného kruhu jako první. Klidným a pomalým krokem špička pata, bloumajíce bez zájmu tanečním místem až dosáhl středové mety. Tanečník dělá, jako že se pase a otáčí hlavou ze strany na stranu. Potom přišli lovci, kteří nesli oštěpy a štíty. Tančili v uzavřené skupině, ve směru otáčení hodinových ručiček trochu rychlejším tanečním krokem špička pata. Tančili tak, že jejich štíty nesené v levé ruce byly otočené přímo do hlediště. Na smluvený signál lovci objevili bizona a obrátili se k němu. Zastavili se na vteřinu nebo dvě. Pak tančili k němu, rychlejším krokem špička pata. Bizon se na ně díval a tvářil se čím dál tím víc rozzlobeně. Tanečník v roli bizona házel hlavou, dupal nohama a napadal tanečníky- lovce, kteří se v tanečním rytmu hopali ze strany na stranu. Lovci ho bodali svými oštěpy a poté mu ustupovali z cesty. Nakonec jeden z lovců jakoby zabodl svůj oštěp do boku bizona, zezadu mezi ruku a bok tanečníka. Tanečník v roli bizona držel oštěp mezi bokem a rukou, vrávorál ze strany na stranu a nakonec upadl na zem, tváří k zemi

tak, aby oštěp trčel směrem nahoru k nebi. Lovci mezitím ustoupili, sledovali smrt bizona a přitom stále tančili v kruhu špička pata. Nakonec pomalejším krokem zamířili k padlému bizonovi, až kolem něj utvořili těsný kruh. Na signál lovci poklekli na jedno koleno, svoje oštěpy drželi vzpřímeně a ťukali spodními konci do země. V této chvíli znělo jemné bubnování. Lovci pak sklonili hlavy k tiché modlitbě, kdy děkovali za jejich dobrý osud a prosili bizona o odpuštění. To trvalo pouze několik vteřin, pak lovci vyskočili a začali bláznivě tančit kolem bizona, zatímco byl odnášen z tanečního místa.

2.4. SPIRITUALITA A OBŘADY

„Rituál (z latinského ritualis = obřadný) je jednání prováděné kolektivně podle daných pravidel, které nesměřuje k výrobě předmětů nebo změně situace, ale k symbolické proměně této situace. [Jandourek, 2004: 205]

„Ústředním tématem lakotského duchovního života je komunikace s Velkým Posvátným (lakotsky Wakan Tanka; dále jen „Wakan Tanka“), která se odehrává takřka výhradně formou vizí. Vize většinou interpretuje wičáša wakhan, svatý muž Velké Posvátné je obsaženo ve všem. Mithakuye oyasin – všichni jsme si příbuzní – stahuje tento filozoficko-náboženský princip do dvou slov, kterými Lakotové končí své modlitby.“²⁴ Přes četné odlišnosti nacházíme u všech Indiánů podobný životní názor, odrážející se v jejich víře, mýtech, legendách a náboženských obřadech. Svět, v němž žijeme, je pro Indiána dílem Velkého ducha. O jeho existenci svědčí všechny formy života, od stromů, přes zvířata až po člověka. Jeho jméno se u jednotlivých národů liší. Siuxové mu říkají Wakan Tanka (Velké Tajemství), Irokézové Orenda, Apači vzývají Usena, Algonkinové Kiči Manitua. Podle mnoha mýtů patřil Velký duch a bytosti jemu podobné k dávné rase, která zmizela s příchodem Indiánů ze země, avšak nadále nad nimi bdí. A Duchů je skutečně velmi mnoho. Obklopují Indiána, provázejí ho v každodenním životě, zjevují se mu ve snu, nebo mu navozují vidiny. Ani zdaleka nejsou všichni dobrotiví. Mohou

---

²⁴ URL: <http://www.indiancorral.cz/htm/sioux/sioux_nabozenstvi.htm> [cit. 2011-11-18]

provést i zlý skutek. Existuje celá řada příběhů zobrazujících boj, který vede udatný hrdina proti těmto zlým a často i hrůzu nahánějícím bytostem. Spojení s duchy je pro Indiána za každých okolností čímsi velmi podstatným. Dochází k němu především při vidinách a ve snu. Sen je pokládán za poselství, které Indiánovi posílá nějaká nadpřirozená síla. Sehrává důležitou roli, ať už mu odkrývá budoucnost, nebo mu přináší radu plnou životní moudrosti. U kmenů východních plání převažoval názor, že stavba vesmíru je rozdělena do třech světů . V prvním – jezeře, na kterém plavala Země, žili podvodní duchové , ve druhém – zemi žili duchové ve zvířatech a rostlinách. Nad zemí leželo, za klenbou modré oblohy, království nejvyššího světa, ovládaného duchy, soupeřícími s duchy podsvětí. Nejmocnější, Bouřňáci, blýskáním očí a máváním křídel způsobovali bouře. Duše byla od těla oddělena a mohla existovat i po smrti. Spatřit ji mohou pouze šamani. Duše také navštěvovala šamany v transu nebo v mdlobách. Šaman je zde proto, aby navodil vidiny a poodhalil hluboký smysl snů. Jeho obávanou výsadou je neustále spojení se světem Duchů a z toho plynoucí magická síla, znalost tajemství života a smrti. Je knězem, lékařem a kouzelníkem v jedné osobě. V životě kmene zaujímá mimořádně důležité místo. Svět, třebaže skrývá i zlé mocnosti, je především chápán jako dobrý a posvátný. Příroda, Matka země, je vždy chována ve velké úctě. Proto i zabíjení není samozřejmým a bez důsledků. Zabíjet se nesmí, pokud to není nezbytně nutné. U některých kmenových svazů existoval zvyk omluvit se zvířeti v motlitbě a vysvětlit mu, proč je nutné ho zbavit života. Platí to především v lásce a úctě, které Indiáni Velkých Plání chovali k bizonům. Bizon představoval sám základ jejich existence, na něm závisela jejich potrava, jejich obydlí (týpí), jejich oděv a dokonce i jejich výzbroj (tětiva luku). Bizona zužitkovali do posledního kousku. Cílem lovu nikdy nebylo pobít co nejvíce zvířat. Byl to naopak posvátný obřad a bylo třeba dbát na to, aby se nezabilo více bizonů, než bylo nezbytné. Běloši si v letech 1860 - 1875 počínali úplně opačně, když bizony vybíjeli, aby Indiány vyhladověli. Indián se necítil být něčím víc než zvíře - byli si rovni. Dorozumívání mohlo probíhat v obou směrech: člověk mluvil ke zvířeti, poselství však mohl dostat i od něho. Indiánovi nepřipadalo vůbec nesmyslné říci, co mu

sdělil jeho kůň. Podobně se věřilo, že se lidé mohou proměnit ve zvířata a naopak, že je možné uzavřít manželství mezi medvědem či hadem a člověkem, nebo uzavřít úmluvu o přátelství mezi různými živočišnými druhy. Indián žil v úzkém kontaktu s přírodou, vše v ní bylo předmětem jeho úcty. Nemoc byla považována za záhadnou sílu, způsobenou nepřátelským vlivem zvířecích nebo jiných duchů. K léčení se používali rostliny a kořeny. Rostliny se také využívali k hojení ran.²⁵

Vykonávání obřadů mezi českými euroindiány se neliší tolik jako jejich názory. Mnoho českých euroindiánů vykonává své obřady s obrovským úsilím a snahou napodobit přesně skutečné Indiány, a to hlavně v době před rokem 1890- v době jejich největšího rozkvětu. Často vychází především z knih Mluví Černý los a Vyprávění siouxského medicinmana: Mluví Chromý jelen. Nad autentičností některých obřadů a jejich snahou napodobit život skutečných Lakotů se podivili i skuteční Indiáni, kteří několikrát Českou republiku navštívili, aby mohli spatřit české "Indiány".²⁶

Němečtí euroindiáni se liší od českých euroindiánů právě ve vykonávání obřadů a napodobování života Indiánů. Jejich kostýmy a napodobeniny indiánských věcí, jsou jistě mnohem autentičtější než české, kvůli užívání skutečných materiálů pro jejich výrobu. Jde například o orlí péra a vydří kůže a mnohé další, které jsou pro Čechy velice drahé a které si v Čechách nemůže dovolit každý. V napodobování života a obřadů však neužívají tolik důslednosti jako čeští Euroindiáni. Ovšem každý pojímá své euroindiánství trochu jinak a tudíž nelze uplatnit tento názor na všechny euroindiány. [Kohout, Jiří. cit. 2007-03-15]

Všichni dotázaní Euroindiáni spatřovali rozdíl ve vykonávání obřadů skutečnými Lakoty a Euroindiány především v podstatě lidského přemýšlení. Tvrdili, že rozdíl spočívá v tom, že Indiáni přemýšlí srdcem, kdežto bílí lidé žijící

---

²⁵ URL: <http://www.indiancorral.cz/htm/sioux/sioux_nabozenstvi.htm>[cit. 2011-11-18]

²⁶ URL: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=cs> [cit. 2011-11-18]

po generace v bělošské civilizaci, přemýšlí hlavou. Všichni byli přesvědčeni o tom, že právě z tohoto důvodu nikdy zcela nepochopí lakotské obřady tak, jak je chápou skuteční Lakotové.

2.4.1. Skupinové obřady

Skupinové či celokmenové obřady jsou obřady, které vykonává celý kmen, tajné a posvátné spolky nebo jen obyčejná skupina lidí. Ve své práci se soustředím na skupinové obřady: Tanec Slunce (lakotsky *Wi wanyang wačipí*), obřad Heyokha, obřad Potní chýše (lakotsky *Inipi*), Tanec Duchů a Pow wow. Tanec Slunce a obřad *Inipi* pak patří k sedmi základním obřadům, které Lakotům podle pověsti přinesla mytická bytost Bílá bizoní žena. Dalšími ze sedmi základních obřadů jsou Čekání na vizi (lakotsky *Hanble ceyapi*); Obřad, kdy je dívka přijata mezi ženy (lakotsky *Isna ti a wicalowanpi*); Přijímání mezi příbuzné (lakotsky *Hunka*); Obřad, kdy dívka hází posvátným míčem (lakotsky *Tapa wankal yeyapi*); Obřad za udržení duše dítěte v týpí (lakotsky *Wica nagi gluhapi*). [Brahová, 1998: 240- 249]

Pověst o Bílé bizoní ženě se vypráví mezi Lakoty v různých formách, ale jádro příběhu zůstává stejné. Dva mladíci spatřili krásnou ženu a jeden z nich se odvážil k ní přistoupit a dotknout se jí. V té chvíli se proměnil v prach. Žena pak po druhém mladíkovi vzkázala do vesnice, aby jim ohlásil její příchod a aby se připravili. A tak Bílá bizoní žena přišla mezi Lakoty, přinesla jim první dýmku a naučila je obřady, které jim pomohli promlouvat s Wakan Tankou. Příchod Bílé bizoní ženy se uvádí i jako konec mytické doby. [Ullrich, 2002: 276 - 278]

2.4.1.1. Taneční slavnosti pow wow

Ačkoliv jde o poměrně „novodobou“ záležitost v materiální i duchovní kultuře původních Američanů, získal si fenomén pow wow zakrátko velkou oblibu mezi nejrůznějšími indiánskými kmeny a komunitami USA i Kanady a v posledních dekádách prožívá další obrození. Protože pro dnešní natives jsou to chvíle oslavy

tradic, kdy mohou po svém plně vyjádřit svoji identitu a hrdost na svoje „indiánství“. Jsou to chvíle, kdy předvádí svoji kulturu, ale jsou to také chvíle, kdy se setkávají rodiny a velkorodiny, přátelé, chvíle, kdy se navazují nová přátelství, lásky. Hlavně se však na pow wow soutěží v rozličných tanečních kategoriích všech věkových skupin, soutěží se o nejlepší kapelu nebo o nejlepší zpěv, hru na ruční buben, pořádají obřady rozdávaní a mnoho dalších aktivit. Čeští „euroindiáni“ převzali od amerických natives tuto formu soudobé indiánské slavnosti a pořádají již více než deset let svá vlastní pow wow, na kterých se čeští, slovenští, polští, němečtí a v poslední době i angličtí a dánští nadšenci snaží napodobovat tance severoamerických indiánů: soutěží ve stejných kategoriích a čeští a moravští zpěváci se snaží svým výkonem co nejvíce přiblížit indiánským kapelám – svým vzorům. A tak je na co se dívat, co poslouchat a co zažít. Česká pow wow mají v Evropě svůj nezanedbatelný zvuk, místo a tradici.²⁷

Algonkinské slovo pauzu dalo pravděpodobně základ vzniku slova **pow wow**. „Před rokem 1950, byl termín pow wow užíván jen na jižních prériích ve spojitosti s jakýmkoliv indiánským shromážděním a slavnostmi písní a tanců. Nicméně, pow wow získalo větší důležitost v letech 1950 až 1960 kdy na planinách začali Súové, Absarokové a Černonožci pořádat mezi kmenová shromáždění pro zábavu a předvedení tanečního umění“. [Youngová, 1999. cit. 2010-11-28] „Evropští Američané používají tohoto výrazu pro jakékoliv setkání nebo společenskou událost, na níž se diskutuje o významných záležitostech. Pro Indiány však pow wow označuje tradiční kmenové nebo mezikmenové nenáboženské shromáždění, zahrnující zpěv, tanec, dávání darů a uctívací obřady. Pow wow je dramatické a veřejné vyjádření indiánské identity.“ [Zimmerman, 2003: 90]

V 19. století se konala tradiční letní shromáždění, na nichž se tančili společenské a obřadní tance a tance válečných spolků. [Youngová, 1999. cit. 2007-02-28]

Vláda spojených států se pokusila indiánské obřady vymýtit, a tak zakázala tance, které byli s tímto spojeni. Tance i obřady se však konaly tajně dál. V roce

---

²⁷ URL: <www.powwow.cz>[cit. 2011-11-23]

1933 došlo ke zrušení zákazu tanců a veřejné provozování indiánských tanců bylo znovu zlegalizováno. [Brahová, 1998: 51]

Bustle jsou vraní pásy.²⁸ Jde o pérové ozdoby připevněné k opasku, které užívaly různé kmeny. Nejstarší dochovaná zmínka užívání vraních pásů je z roku 1664 u Irokézů. Pásy se pak objevily i mezi Liščími Indiány a sloužili jako označení významných válečníků při válečných obřadech, než jen jako pouhá ozdoba. Další výskyt vraních pásů byl u Pónijského obřadu iruska, který pravděpodobně hrál důležitou roli ve vzniku tzv. trávového tance. K vraním pérům za opasky se začaly přidávat i svazky trávy, které symbolizovaly skalpy nepřátel. Kolem roku 1860 se tanec trávy dostal od kmene Omahů až k Lakotům. Na lakotských pásech se ovšem neobjevují vycpané kůže vrány, vlčí a liščí oháňky, typické pro omažské tance. Lakotové užívali od 70. let vraní pásy především mezi válečnými spolky. Postupně se obřadní charakter užívání vraních pásů měnil a na přelomu 19. a 20. století a nosit jej již mohl každý. Od 50. let se vraní pásy začaly výrazněji měnit. Kruh z per ve středu pásu se zvětšil a pera se začala nastavovat a drápy přestaly být dominantním prvkem.²⁹

Dnes se vraní pásy hojně užívají jako součást kostýmů při kmenových a mezikmenových pow wow.

„Je velmi těžké pochopit a popsat podobu, která utváří indiánský tanec (potažmo i tanec jiných tzv. přírodních národů). Vychází totiž z vnitřního vnímání a prožitku tanečníka, je projevem jeho meditace či jeho ztotožnění se s rolí v tanci, nebo dokonce projevem jeho proměny. Ať putujeme Severní Amerikou od severu k jihu nebo od západu k východu, nalezneme všude tanec jako prostředek k vyjádření filosofie, obav, přání apod. společnosti, a potažmo i sebe sama. Pokud se na takový tanec díváte, vtahuje vás do sebe svou neuvěřitelnou magičností, jednoduchostí a výrazovostí- oslovuje totiž hluboké vrstvy naší duše. A co teprve když jej můžete

---

²⁸ viz. přílohy: Obrázek 4

²⁹ URL: <<http://www.indiani.cz/web/articles.php?id=46>> [cit. 2011-11-23]

tančit- tehdy se pro vás tanec může stát tím, čím byl pro přírodní národ, tj. s navázáním kontaktu s vyšší bytostnou podstatou" ³⁰

Pow-wow označuje tradiční kmenové nebo mezikmenové nenáboženské shromáždění, zahrnující zpěv, tanec, dávání darů a uctívací obřady. Pow-wow je dramatické vyjádření indiánské identity. Pow-wow bývá častěji jen indiánské, neindiáni či turisté však bývají na tyto akce vpouštěni jako návštěvníci. Dříve se konala pow-wow jen v rezervacích, nyní se přesunula i do společenských center a tělocvičen velkých měst nebo na stadiony. Lidé se shromažďují, aby uctili svoje tradice tancem. Pow-wow je otevřeno mužům stejně jako ženám a dokonce se ho mohou účastnit i malé děti. Pow-wow mohou být jak kmenové, tak větší-mezikmenové. Občas se mluví o tzv. dálnici pow-wow. jde o jakýsi okruh, po kterém Indiáni cestují od jara do podzimu, aby se účastnili velkých mezikmenových pow-wow a navázali tak kontakty s ostatními kmeny. [Zimmerman, 2003: 90- 91]

Tanečník je oděn do speciálního a unikátního oděvu, který je spojením starých tradic i moderny.³¹ Tyto oděvy se mohou orientovat podle druhu tance, ke kterému jsou určeny. Oděv zdobený perly a korálky bývá označován jako maškarní. Šalová tanečnice, jejíž šat je překryt šálem, složitě prošíváním korálky, na nohou má mokasíny a kamaše. Dalším typickým oděvem tanečníků bývají kostýmy zdobené rolničkami. Jde o tzv. rolničkové tanečnický. Tyto názvy se odvíjejí od druhů soutěží, které se během pow-wow konají. [Youngová, cit. 2010-11-28]

Taneční soutěže jsou součástí nových a moderních pow-wow. Veškeré taneční soutěže jsou rozděleny podle věku, pohlaví a stylu tance. Většinou se na pow-wow vyskytují tance tradiční, maškarní, trávové, šalové a v šatě s rolničkami. [Zimmermann, 2003: 91]

Na největších pow-wow se bojuje o ceny v kategoriích podle tanečního stylu: Mens Traditional, Womens Traditional, Mens Fancy, Womens Fancy Shawl (šalové ženské tance), Mens Grass, Womens Jingle Dress (rolničkové ženské tance),

---

³⁰ URL: < <http://www.indiancorral.cz/htm/tanecnipohyby.htm> > [cit. 2011-23]

³¹ viz. Přílohy: Obrázek 9

chlapecké nebo dívčí verze tanců dospělých nebo Tiny Tots. U tanečníků se hodnotí osobitý styl, technika tance i provedení kostýmu. Soutěže motivují k účasti na pow-wow, jelikož vyhrané peníze dokážou uhradit výlohy na cestování. [Youngová, cit. 2010-11-28]

V aréně pow-wow jsou umístěny lavičky pro tanečníky, všeobecně platí, že návštěvníci usedají až za lavičky tanečníků a to většinou na židle, které si musejí sami přinést. Fotografování na pow-wow většinou probíhá po domluvě buď se samotnými tanečníky nebo vedoucím arény. Jelikož pow-wow nebývají finančně výdělečná, závisí pow-wow na darech, tombole, děkovném tanci aj. Při děkovném tanci pokládají účastníci i návštěvníci peníze na deku, která je připravena, aby tak pomohli s úhradou pow-wow.³²

Pow-wow začíná tzv. Grand Entry (velkolepým vstupem). Zahajovacího průvodu se účastní všichni tanečníci. Průvod vede většinou válečný veterán, která provede obřad vztyčování vlajky. Další důležitou osobou pow-wow je konferenciér, jenž ohlašuje tance, pak vedoucí arény, který se stará o hladký průběh celého pow-wow a dohlíží na správné plnění veškerých pravidel pow-wow. Důležitou součástí všech pow-wow je buben, in. Buben je pro Indiány tlukotem srdce. Okolo bubnu se soustředí zpěváci, které vede hlavní zpěvák. Ženy nesedí u bubnu ani nebubnují a ani nesedí v první řadě u bubnu. Pokud však zpívají, mohou sedět v druhé řadě od bubnu. Častou součástí pow-wow bývá i tzv. "Giveawaays". Jeho účelem je obdarování lidí, kterých si někdo váží. Věštčinou jde o položení věci či peněz k nohám tanečníka. Ten pak okolo něho tančí, a čeká, dokud mu ho vedoucí arény či jiná osoba nepodá. Tyto obdarovací činnosti podbíhají většinou odpoledne, koeficiér- hlasatel oznámí důvod obdarování a poté vyzve k čestnému tanci. Tanečníci nezvedají žádné věci ze země, ani když jim upadne kus nějaké rekvizity z šatů, čekají, až jim je někdo výměnou za něco podá, jelikož všechny věci, které

---

³² URL: < <http://www.indiancorral.cz/htm/etiketa.htm> > [cit. 2011-11-23]

upadnou na zem, patří vedoucímu arény. Pokud však tanečníkovi spadne na zem orlí pero, tance musí být zastaveny a vykoná se obřad k sebrání pera.³³

Počátek zájmu o tuto bohatou taneční a hudební aktivitu se u nás objevuje v sedmdesátých letech, kdy vznikají první skupiny vyznavačů kultury severoamerických Indiánů. Nacvičují se první taneční kroky, vyrábějí se první taneční kostýmy a taneční doplňky. První kroky jsou inspirovány zkušenostmi z bývalého východního Německa, kde byla tato oblast mapována již mnoho let předtím. U nás se větší a živější rozmach pow wow objevuje až v osmdesátých letech, kdy se na tomto poli angažuje indiánská skupina Bílý Wampum z Prahy. Bílý Wampum tak odstartoval profesionální přístup jak k překladům dobových písní, tak i k tancům a kostýmům. Hlavní zlom nastal v roce 1989, se změnou politické situace se otevřely brány do světa. V roce 1990 vzniká spolek Indian Corral. Tance i písně a veškeré dosud nabyté zkušenosti se tak dostávají k širší indiánské veřejnosti u nás. Pořádají se pow wow na letních táborech, setkáních a pilně se cvičí v tělocvičnách. Někteří Euroindiáni vyjížděli na pow wow do Evropy - hlavně do sousedního Německa (první zimní halové pow wow se tam uskutečnilo v roce 1991). Ti nadšenější putovali i za moře, aby vše zažili na vlastní kůži. Po mnoha cestách, shromážděných zkušenostech a materiálech se v České republice 20. ledna 1996 konalo první halové pow wow. Halové pow wow se od těch tradičních, která se pořádají na táborech, trochu odlišuje, nicméně atmosféra těchto oslav je nezapomenutelná. Uspořádat halové pow wow není zrovna jednoduché a vyžaduje dlouhou a neúnavnou přípravu. Každý rok je halové pow wow zpestřeno novým programem, výstavou, či jinou zajímavou kulturní vložkou. Kromě stálých českých kapel každoročně přijíždějí euroindiáni z Německa - tanečníci i kapely. Do České republiky jezdí i nadšenci z celé Evropy a občas i z Ameriky. Tanečníky jsou odměňováni hodnotnými cenami za jejich umístění v soutěžích.³⁴

---

³³ URL: <<http://www.indiancorral.cz/htm/etiketa.htm>> [cit. 2011-11-23]

³⁴ URL: <www.powwow.cz>[cit. 2011-11-28]

Euroindiánská pow wow se konají v Čechách, Německu, Belgii, Norsku, ale i v Polsku. V Čechách a v Německu je historie pow wow mnohem starší. Česká pow wow mají dlouhou tradici a konají se již od počátku 90. let 20. století. Česká pow wow se pod vedením Indian Corralu konají nyní tradičně v Praze, v tělocvičně školy.³⁵ Ovšem konali a někdy se ještě konají i pow wow v přírodě pod širým nebem. I u těchto pow wow platí tzv. indian time, kdy je možné, že dojde k časovým změnám v programu. Pow wow jsou otevřená tanečnickům, euroindiánům ale i obyčejným lidem. Každý kromě malých dětí, zaplatí vstup, který je u členů Indian Corralu (Sdružení českých Euroindiánů) nižší než u nečlenů. Někteří Euroindiáni využívají pow-wow, aby zde mohli prodat některé své výrobky, či knihy, které již nepotřebují. Mezi českými Euroindiány panují spory o tom, zda by na pow-wow měli mít přístup neindiáni. Přičemž neindiáni přístup na pow-wow mají, ale jejich účast nebývá tak vysoká, jelikož se pow-wow konají v malých prostorách. [Kohout, Jiří. cit. 2007-03-15]

Na euroindiánských pow wow se soutěží v tancích Men's Traditional, Grass Dance, Fancy Dance, Women's Traditional, Jingle Dress, Fancy Zhasl, Southern Style, Tiny Tots, stejně jako je tomu u amerických pow-wow. V Německu jsou soutěže ještě rozdělovány do kategorií muži, ženy a chlapci a dívky. Soutěží se také o nejlepší mužský a ženský kostým.³⁶

Na Slovensku se pow-wow nekonají a někteří slovenští Euroindiáni navštěvují české pow-wow. [Kohout, Jiří. cit. 2007-03-15] [Telenská, 2007: 36-38]

2.4.1.2. Tanec Slunce

Tanec Slunce je nejposvátnějším a zároveň nejsložitějším obřadem Lakotů. Obřad Tanec Slunce probíhal v době od konce jara do začátku léta, kdy se Lakotové shromažďovali k velkému letnímu lovu bizonů. [Johnson, 2000: 23] Šlo o čtyřdenní

---

³⁵ viz. Přílohy: Obrázek 14 a Obrázek 15

³⁶ URL: <http://www.indiancorral.cz/pozvanky/07powwow_praha.htm> [cit. 2011-11-28]

cyklus obřadů a posvátných tanců. Obřad zastával několik hlavních funkcí, a to především obnovu, očistu, měl dodat sílu a vytrvalost a také zaručit zásobu bizoního masa v dalším roce. [Procházka, 2004: 200 - 201] Zároveň impulsem k vykonání Tance Slunce bylo pro některé muže onemocnění někoho z rodiny či přežití boje s nepřítelem. [Walker, 1991: 176]

Celá příprava Tance Slunce byla velice složitá, a proto musela být pečlivě rituálně ošetřena. Nejdříve se svatý muž vydal hledat vhodný strom. Když se mu podařilo posvátný topol nalézt, svolal k němu ostatní, aby ženy s dětmi mohly zatančit okolo něj, jelikož věřili, že Duch Slunce má rád plodnost. Pak vybraný válečník, který vykonal válečný čin, udeřil do stromu, což mělo znamenat to samé, jakoby udeřil do nepřítele, a tím si mohl připsat odvážný čin. Tento zvyk se pojil s následným rozdělením darů chudým, aby tak prokázal svou štedrost a statečnost. Strom poté pomocí seker a zpěvu pokácely panny. Pokud by někdo chtěl jejich panenství zpochybnit, musel by to prokázat. Pak panny ještě osekaly větve a strom mohl být odnesen v rukou synů náčelníků, kteří se po cestě museli čtyřikrát zastavit. Každé zastavení symbolizovalo poděkování za jedno roční období. Před vztyčením stromu se v kruhu shromáždili válečníci na koních, aby mohli závodit, kdo doběhne do středu, kde měl strom stát, jako první. Tento zvyk se pojil s vírou, že kdo doběhl do středu jako první, nemohl být následující rok zabit v boji. Po závodu se uskutečnila hostina, při které se tančilo a jedlo. Další den už mohli svatí muži strom vztyčit za doprovodu posvátných písní. Tradičně další ráno po vztyčení stromu nosily matky nemluvňata ke stromu, kde je pokládaly. Tento zvyk měl zajistit chlapcům statečnost a dívkám, aby se staly matkami statečných mužů. Při této příležitosti propíchovali svatí muži nemluvňatům uši a rodiče za to obdarovali koněm někoho, kdo byl v nouzi. [Neirhardt, 1998: 87 - 89] Následně postavili taneční lóži, jejíž vchod směřoval v poledne ke slunci. [Walker, 1991: 185]

Během celého obřadu dodržovali tanečníci po celé čtyři dny půst, když setrvali bez jídla i bez vody. Další den se kandidáti na Sluneční Tanec připravili v potní chýši, kde očistili své tělo a duši před počátkem obřadu. První tři dny

obřadu se skládají z tanců, modliteb a učení o morálce a hodnotách svatých lidí. [Procházka, 2004: 200 - 201]

Čtvrtý den přišlo na řadu propichování, jinak nazývanému také piercing. Tanečníci nosili na hlavách šalvějové věnce, kolem pasu omotanou deku a druhý den obřadu si někdy někteří tanečníci za věnec přidali ještě dvě orlí pera, která symbolizují bizoní rohy a bizoní sílu. Na krku jim visely kostěné píšťalky. Svatí muži jim pomalovali obličej na červeno a muži se pak položili pod posvátný strom. Svatý muž, který vedl obřad, nosil na hlavě bizoní rohy. Svatí muži jim propíchlí kůži na prsou nebo na zádech a připevnili k ní řemeny ze syrové bizoní kůže, které byly zavěšené ke stromu.³⁷ Občas se tento zvyk přivázání ke kůli nahrazoval zavěšením bizoní lebky za řemeny. Pak začal tanec, který většinou trval celý den. Tanečníci tančili v rytmu bubnů a napínali řemeny svoji kůží. Při tanci pískali na píšťalky, na jejichž koncích bylo připevněno chmýří. Buď tanečnice zmohla únava, nebo si řemeny vytrhli z těla. [Procházka, 2004: 243 - 247] Pokud se tanečnickům nepodařilo vytrhnout řemeny z těla, stávalo se, že do taneční lóže vjel bojovník na koni a řemen od sloupu přivázal ke svému koni. Pak jezdil na koni kolem tanečního lóže a vláčel muže za sebou, čímž se pokoušel muži vytrhnout řemeny z těla. [Hamilton, 1965: 63] Vytržením řemenů z těla obřad skončil a následovala hostina pro všechny. [Neirhardt, 1998: 89]

Tanec Slunce šokoval americkou společnost sebetřýzněním, ke kterému při něm docházelo. Toto nepochopení vedlo k tomu, že byl Tanec Slunce roku 1881 ve Spojených státech Úřadem pro indiánské záležitosti zakázán. Přesto se tajně provozoval dál. V roce 1943 Indian Reorganization Act Tanec Slunce znovu povolil. [Zimmermann, 2003: 113]

Zároveň impulsem k vykonání Tance Slunce bylo pro některé muže onemocnění někoho z rodiny či přežití boje s nepřítelem. [Walker, 1991: 176]

Většina českých euroindiánů Tanec Slunce vůbec nevykonává, jelikož se zde nenalézají lidé, kteří by se cítili znalí, aby mohli tento obřad vést, nebo jej pochopit, tak jak by si přáli. Nikdo z dotazovaných nepotvrdil svou účast na Tanci Slunce,

---

³⁷ viz. přílohy: Obrázek 1

ale většina přiznala, že něco o konání tohoto obřadu v Čechách již slyšeli. Jelikož Tanec Slunce byl nejsložitějším lakotským obřadem, jistě i euroindiáni k němu přistupují s obrovskou úctou, ale také neochotou se o tento obřad a hlavně možné zážitky z obřadu podělit někomu zvenku (ne-euroindiánovi či cizímu člověku). [F. , euroindián- svatý muž. cit. 2007-03-17] [M. , euroindián. Cit. 2007-03-10]

Jelikož Tanec Slunce znamenal pro Lakoty nejdůležitější a nejmocnější obřad, věřím, že i někteří Euroindiáni se někdy pokusili tento obřad vykonat.

Na Slovensku se Tanec Slunce nevykonává, jelikož se nikdo ze slovenských Euroindiánů necítí k vedení tohoto obřadu kompetentní. Zatím si ani nepřejí tento obřad vykonávat a neplánují to ani do budoucnosti. [Malý koň, cit. 2007-03-17] [Mihok, cit. 2007-03-17] [Telenská, 2007: 33]

2.4.1.3. Potní chýše

Indiánský obřad potní chýše se lakotsky nazývá Inipi, samotná potní chýše nese název inipipi. Tento rituál spojený s indiánskou saunou patří mezi sedm svatých rituálů, které Lakotům přinesla Bílá bizoní žena. Stáří této legendy se odhaduje mezi lety 1797- 1798, z čehož vyplývá, že tento obřad mohl být ovlivněn misionáři. Základem tohoto rituálu je očista těla a zároveň očista duše a předchází všem ostatním obřadům. [Johnson, 2000: 25]

Vnitřek stavby připomíná Lakotům lůno Matky Země či celého vesmíru. V celkovém tvaru stavby spatřují nejen polokouli viděnou nad zemí, ale spojují ji i s druhou imaginární polokoulí, která je pod zemí. Člověk, jenž je uvnitř, tak sedí na Matce Zemi, nad sebou má Wakan Tanku a ze stran je obklopen světovými stranami.³⁸ [Mails, 2001: 106]

Potní chýše se stavěly na klidném místě poblíž vody, nedaleko hlavního obřadu. Skládaly se z 12 až 16 většinou vrbových prutů, asi 2,5 až 3 metry vysokých. Pruty se na koncích ohýbaly a splétaly, aby tvořily co nejpravidelnější

---

³⁸ viz. přílohy: Obrázek 2

kostru polokoule o průměru 2 až 3 metry. Kolem boků se zapletly dvě až tři vrbové obruče pro větší zpevnění trupu. Vchod do potní chýše býval orientovaný většinou směrem na západ. [Erdoes, 2004: 158] Uprostřed chýše se vyhloubila menší jáma, do které se pak vkládaly rozžhavené kameny. Z vydlabané hlíny se zhotovila cestička- val, dlouhá asi deset metrů a na jejímž konci se vytvořil základ pro oltář. O oltář se opírala bizoní lebka. Často byly v oltáři zabodnuty dvě větvičky ve tvaru vidlice, do kterých se položila posvátná dýmka. Jindy, místo lebky, byla do oltáře zabodnuta černobílá větvička, která symbolizovala den a noc. Kus od oltáře se vybudovala hranice, kde se ohřívaly kameny. Kostra z proutí se pak celá pokrývala bizoními kůžemi, později i dekami. Uvnitř byl umístěn kožený vak (většinou zdobený) s čerstvou vodou. [Erdoes, 2004: 157- 158]

Obřad potní chýše se vykonával před každým dalším obřadem, aby se před ním člověk očistil. Tento obřad vykonávali muži i ženy. Muži ho však podstupovali častěji. U žen se předpokládala jejich přirozená očista díky menstruaci. Obřad byl vykonáván zvláště muži a zvláště ženami. Každý obřad měl svého vůdce, který ho celý vedl. Ten vstoupil do chýše jako první se svou dýmkou a na zem rozložil pelyněk. Uvnitř zapálil sladkou trávu, aby tak celé místo očistil od zlých duchů. Vůdce obřadu se usadil vpravo od vchodu do potní chýše. Pak mohli do potní chýše vstoupit i ostatní účastníci obřadu. Jelikož Lakotové přirovnávali výstup potní chýše k výstupu z lůna Matky Země, vcházeli do potní chýše zásadně pouze nazí. Kvůli velikosti celé chýše a jejího vchodu, musel člověk lézt dovnitř po čtyřech, což symbolizovalo jejich spříznění se světem zvířat. Nalevo od vchodu se posadil pomocník vůdce obřadu, ostatní se posadili v libovolném pořadí. Když se všichni usadili, venkovní pomocník donesl rozžhavené kameny a uložil je do jámy. První kámen doprostřed, symbolizující Matku Zemi, ostatní čtyři symbolizující čtyři světové strany a větry okolo a nakonec poslední, který zastupoval Nebe a Wakan Tanku, se položil na ten první. Při vkládání prvních kamenů do jámy se pronesla slova „philamayaya“- děkuji. Při dalším opakování se již kameny vkládaly do jámy libovolně. Pak vůdce obřadu zapálil dýmku a nechal ji kolovat mezi ostatními. Muž venku pak chýši uzavřel tak, aby tam neproniklo žádné světlo. Vůdce obřadu pak

polil žhavé kameny pomocí trsu pelyňku nebo sladké trávy studenou vodou. Chýši zaplnila pára a strašlivé horko. Člověk dýchal horký vzduch prosycený bylinkami a vonnou trávou. Při tom se začínalo zpívat a modlit. Když už člověk nemohl snést to strašlivé horko, pronesl slova „Mitákuye oyásin“- všichni moji příbuzní a venkovní pomocník pootevřel vchod a pustil dovnitř čerstvý vzduch. Vchod býval otevřen čtyřikrát a čtyřikrát se kouřila dýmka. Nakonec se odcházelo po směru hodinových ručiček (tak jak putuje Slunce). K úplnému zakončení obřadu docházelo venku, kde se zchladili v ledové vodě nebo se jen vodou polévali, pokud byli vzdáleni od vodního toku. [Brahová, 1998: 42- 43]

Dnešní Euroindiáni užívají inipiti- potní chýši po vzoru Lakotů. Bývá součástí všech letních táborů, kde se Euroindiáni setkávají, ale i dalších jejich setkání. Bývá využívána nejen jako očista před obřady, ale i celkově jako očista těla bez nutnosti nějakého dalšího návazného obřadu. Velká část euroindiánů ale přijala potní chýši jako součást svého života a vydávají se do přírody, aby ji postavili a podstoupili obřad nejen na letních táborech, ale i během celého roku. Někteří cestují i přes sto kilometrů, aby mohli potní chýši postavit na známém místě, o kterém ví, že je tam nebude nikdo vyrušovat. Občas si kvůli tomu musí vozit kameny odjinud, jelikož na těchto místech moc vhodných kamenů pro potní chýši být nemusí.

Stavba potní chýše probíhá stejným způsobem jako stavba Lakotské potní chýše. Pravidla k její stavbě jsou přísně dodržována. Bizoní kůže jsou nahrazovány jinými kůžemi nebo dekami. Ovšem už i někteří Euroindiáni vlastní bizoní kůže, které na stavbu inipi používají.³⁹

Euroindiáni podstupují obřad potní chýše ve skupinkách zvláště muži a zvláště ženy, ale občas se konají obřady i pohromadě ženy a muži. Dodržují lakotskou symboliku i duchovní písně. Někteří čeští, slovenští a němečtí Euroindiáni vykonali obřad potní chýše pod vedením Lakoty Lame Deera (syn Chromého jelena, o kterém píše Richard Erdoes) a Černonožce Sky Hawka v Německu. [Kohout, Jiří, cit. 2007-03-15]

---

³⁹ viz. Přílohy: Obrázek 13

Vedoucími obřadu potní chýše u Slovenských Euroindiánů bývají nejčastěji jejich strážci dýmek. Svaté dýmky se většinou účastní obřadů potní chýše, jelikož se mezi Slovenskými Euroindiány těší velké úctě. [Malý koň, cit. 2007-03-17] [Mihok, cit. 2007-03-17]

V srpnu v roce 2005 jsem se zúčastnila obřadu potní chýše na louce blízko vesnice Chýlice. Stavbu chýše zajistili muži, kdy jeden z nich se stavby neúčastnil, ale přecházel po louce a hledal vhodné byliny k obřadu. Když byla chýše dokončena a kameny dostatečně rozžhaveny v ohništi, kousek od potní chýše, obřad započali muži. Když skončil obřad mužů, mohl začít i obřad žen. Všichni vcházeli do chýše nazí. Seděli jsme na zemi a čekali, až budou do chýše přineseny rozžhavené kameny, které tam přinesl venkovní pomocník. Byl to jeden z mužů, kteří vykonávali obřad před námi, nevěděla jsem, jestli tuto práci někdy zastávají ženy, v našem případě se všechny ženy účastnily obřadu. Když byly kameny doneseny a než se zakryl otvor, žena, která vedla obřad, mě polila vodou s bylinkami, abych neomdlela. Jelikož jsem se obřadu účastnila poprvé, obávali se mojí první reakce na rychlé a obrovské horko. Pak byl otvor zakryt a chýše se zatemnila tak, že nikdo neviděl ani na špičku svého nosu. Pak žena, která vedla obřad, polila kameny vodou s bylinkami a obrovské horko se rozvalilo po celé chýši. Když jsem vdechovala horký vzduch ochucený vůní bylinek, dostala jsem strach. Pak ale začala vedoucí obřadu zpívat lakotské písně. Pobízela nás, abychom také zpívaly. Jelikož když se hlasivky pořádně rozezní, horký vzduch pronikne do plic a lépe pročistí dýchací trubice. Vykonali jsme tento obřad kvůli očištění našeho těla, nesouvisel s žádným dalším rituálem. [Terénní výzkum, 2005-08-17] [Telenská, 2007: 33-35]

2.4.1.4. Heyokha

Ti lidé, kterým se ve snu zjevily Hromové bytosti, se mohli stát **heyokhou**. Hromové bytosti se mohli ve vizi objevit jako hrom či blesk. Zjevují se ale i ve

snech, kde se ke člověku blíží určitý kůň, nebo jezdcí s trávou za opasky či ve vlasech. To jsou další symboly Hromových bytostí. [Neirhardt, 1998: 161]

I přesto, že heyokhové plní funkci jakýchsi lakotských klaunů, lidé věřili, že mají obrovskou posvátnou moc, kterou mohou předávat ostatním lidem. V obřadu heyokhů se vše odehrávalo pozpátku, stejně jako při každé jiné jejich činnosti (např. jezdili na koni tváří k ocasu, koupali se ve studené vodě a stěžovali si, jak je horká, obouvají si mokasíny obráceně apod., což má sloužit právě k pobavení a rozveselení lidí. [Zimmermann, 2003: 89]. „Pravda přicházející na tento svět má dvě tváře. Jednu zasmušilou utrpením a druhou usměvavou. Přesto je to jedna a tatáž tvář, ať se směje, nebo pláče. Když lidé propadnou zoufalství, je pro ně možná lepší smích, a když se cítí příliš dobře a jsou si jisti svým bezpečím, pak by měli raději zahlédnout plačtivou tvář. A já myslím, že právě od toho je tu obřad heyokhů.“ [Neirhardt, 1998: 161]. A právě to, že se heyokha chová jako klaun a snaží se rozesmát lidi, je duchovní obřad. Smích je pro Indiány posvátný, a proto je heyokha a jeho činy brány jako posvátné. Ale posvátné jsou také proto, že heyokhové získali svou moc od Hromových bytostí. Hromové bytosti posílají svou sílu a moc lidem pomocí heyokhů skrz sen. A povinností heyokhů je právě předvést tento sen přesně lidem. A protože většinou lidé nechtějí být po celý život klauny a chovat se jako opačníci či blázni, snaží se svůj sen předvést co nejdříve, protože jedině tak se mohou očistit. Prvním krokem k obřadu je žádost o pomoc u medicinmanů a bývalých a ostatních heyokhů. Heyokhou mohla dokonce být i žena, ale nebývalo to tak časté. Další krok, který musí být před obřadem splněn, je podstoupení obřadu potní chýše. Potní chýše je ovšem postavena vchodem k východu místo k západu a uvnitř se zpívají písně heyokhů. Pak už může následovat samotný obřad heyokhů, který začíná tancem kolem kotlíku. Tento tanec patří společně s Tancem Slunce k nejstarším tancům Lakotů. [Erdoes, 2004: 209, 211- 213]

Všichni lidé se při obřadu shromáždili u posvátného týpí, vedle kterého stál kotlík s vodou a uvnitř s rozžhavenými kameny. Jako každý obřad i tento měl svého vůdce. Ten obětoval sladkou travu západu a pak musel zabít psa. To musel učinit rychle, jelikož byl naplněn silou Hromových bytostí. Pes dostal kolem krku

stahovací smyčku, jejíž dva konce drželi dva z heyokhů. Třikrát za ní zatáhli a po čtvrté trhli a zlomili psovi vaz. Pak byl pes zbaven všech chlupů a následně i masa. Hlavu, páteř a ocas nabídl vůdce obřadu Hromovým bytostem. Poté hodil psa společně se srdcem do kotlíku a nechal jej vařit. Mezi tím ostatní heyokhové bavili lidi. Vůdce obřadu pak odešel do posvátného týpí, aby tam zazpíval píseň heyokha. Tato píseň se zpívala dvanáctkrát. Pak dva z heyokhů zaútočili na kotlík a napíchli psí hlavu a srdce. Ostatní heyokhové je pak pronásledovali a snažili se jim maso ukradnout. V té chvíli se i ostatní lidi snažili zmocnit aspoň kousku posvátného masa, a tak se vrhli ke kotlíku. Maso vařené při obřadu Heyokha bylo bráno jako posvěcené západem. Mělo dávat lidem sílu a štěstí. [Neirhardt, 1998: 161- 165] Všichni Lakotové velice silně věřili v léčivou moc heyokhů, která byla pro všechny velice dobrá a především wakan- svatá. [Walker, 1991: 157]

Mezi českými Euroindiány žije dnes jen jeden Heyokha. Dříve žil v Bílém Vampunu muž jménem Heyokha, ale ten je již po smrti. Český Heyokha se jmenuje Mayasleca Witko (Blánivý kojot) a patří ke kmeni Makha Oyate (Lidé Země). Obřad Heyokha tak jak ho prováděli Lakotové, však v České republice neprobíhá. Český Heyokha se pokouší nalézat duchovní principy, a to nejen na principu lakotského duchovního života. O tom, co pro něj znamená Heyokha, čerpá především z knihy Loren Crudenové. Počáteční zájem o šamanismus Heokha našel u Janka- Tatanka wakynian, který se zároveň stal jeho duchovním otcem a pomohl mu s interpretací snů a vizí. V Heyokhovi spatřuje vizionáře a ochranáře lidí, který je nadaný obrovskou mocí, kterou získal od Hromových bytostí. Toto jeho spojení s Hromovými bytostmi a nadání posvátnou mocí lze srovnat s podáním Heyokhy v minulosti. Nyní se český Heyokha podílí na projektu Indiánské prázdniny, který je určen pacientům Motolské nemocnice a pracuje jako ředitel Asociace Dětských domovů. [Švandrlík, Jaroslav. cit. 2007-03-13]

Mezi slovenskými Euroindiány se obřad Heyokha nevyskytuje. [Malý koň, cit. 2007-03-17] [Mihok, cit. 2007-03-17] [Telenská, 2007: 35-36]

2.4.1.5. *Tanec duchů*

Tanec Duchů není obyčejným rituálem spojeným s tancem, pojí se s kultem či hnutím, které se šířilo mezi lidmi, poté co si již uvědomovali, že přijdou o svůj tradiční způsob života. V jejich čele stál prorok nebo také Mesiáš, jenž se připodobňuje křesťanství. Těmto hnutím se říká milenaristická [Zimmermann, 2003: 133, 136].

Indiáni také toužili po svém Mesiáši, který by jim pomohl. Sami jej však nepřirovnávali ke křesťanským tradicím, dokonce popírali jakékoliv spojení s křesťanstvím, jelikož v něm spatřovali spíše zlo, které často nechápali. [Hamilton, 1965: 146- 147]

Šlo především o příliv bílých osadníků a mizející stáda bizonů, která zajišťovala ekonomickou stabilitu Lakotů, která zavinila úpadek lakotského způsobu života [Leader, 1933: 109]. Tanec Duchů se skládal z indiánského prvku, ale také z bělošského – křesťanského prvku. Mnoho Indiánských kmenů Severní Ameriky tančilo Tanec Duchů, u všech však nabýval trochu jinou podobu. Pro všechny Tanec Duchů znamenal novou naději. Hlásal návrat způsobu jejich života, návrat předků, mrtvých a hlavně návrat bizonů [Zimmerman, 2003: 136].

Všechny Tance Duchů vycházely ze stejného zdroje. Společným prvkem Tance Duchů byl kolový tanec, v jehož středu stál vůdce obřadu, a speciální košile a šaty s obrázky ptáků a půlměsíců, o kterých věřili, že je ochrání před kulkami.⁴⁰ Tyto oděvy se šily ze všech dostupných materiálů jako např. z pytloviny. Tanec začínal jako ostatní obřady v potní chýši, pak si tanečníci pomalovali tváře na červeno a na čelo nebo na tváře si namalovali černý půlměsíc. Tvar posvátného místa často znázorňoval čtverec, kdy v západním rohu uložili posvátnou dýmku-symbol siouxského národa, na sever pokládali šíp- ten představoval Šajeny. Na jihu leželo pero, které znázorňovalo Vraní Indiány a na východ kroupy, jenž představovali Arapahy. To označovalo spojenectví kmenů i bývalých nepřátel. Tanec trval čtyři dny a často se stávalo, že tančili i celou noc. Vůdce obřadu držel

---

⁴⁰ viz. přílohy: Obrázek 3

v ruce svatou hůl s orlím perem a medicinovým váčkem. Lidé tančili v kruhu a při tom se drželi za ruce [Erdoes, 2004: 202- 203]. Lidé během tance padali na zem a dostávali se do transu, kde navštěvovali svět mrtvých [Leader, 1933: 112]. Pak vstali a vyprávěli ostatním, co viděli a přidali se znovu k tanci. [Erdoes, 2004: 203]

Tanec Duchů vznikl mezi Severními Paiuty, žijícími na území dnešního státu Nevada. Mezi Paiuty se šířila epidemie, která okolo roku 1870 vybila již 10% jejich populace. Paiutský muž jménem Hawthorne Wadzidob pořádal série společných tanců, aby se vrátily zpátky duše, které nedávno zemřely. Tento muž tvrdil, že ve svých vizích navštěvuje mrtvé a že je dokáže přesvědčit, aby se vrátili mezi živé. Jeho kázání se šířilo s pomocí dalšího muže, který byl znám jako „doktor počasí“ Tavibu, do Kalifornie, Velké pánve a na plošinu [Zimmermann, 2003: 136].

Jack Wilson, Tavibův syn, byl známý jako Wovoka. Stejně jako jeho otec i on byl indiánským šamanem vyučen na „doktora počasí“. Svou první vizi prožil 1. ledna 1889. Pracoval mezi bělochy, kde se seznámil s křesťanstvím, který právě díky jemu proniklo do Tance Duchů. Ve své vizi navštívil zemi mrtvých, kde se mu zjevil Bůh a nakázal mu, aby hlásal mír, aby lidé každého milovali a nebojovali [Zimmermann, 2003: 136]. Wovokova verze Tance Duchů se šířila mezi ostatními, ale v různých podobách. Mezi Lakoty do rezervace Standing Rock přinesl zprávu o prorokovi a tanci Duchů Kopající medvěd, Mnikonžua z Cheyenne River. Ve Standing Rock sídlil se svými lidmi i Sedící býk, jeden z největších svatých mužů své doby, který se rozhodl nové náboženství vyzkoušet. [Utley, 1999: 351- 354].

„Lakotská verze byla revolučnější než její předloha a vykazovala vliv křesťanství. Lakotové říkali, že Wovoka je syn Velikého Ducha, který vstal z mrtvých poté, co ho zabili bílí. Nakonec prý všechny bělochy smete zuřivý mrak, zemřelí a bizoni se vrátí a začne nový svět“ [Zimmermann, 2003: 136].

Tanec Duchů, vykonávaný často v rezervacích, vyvolával mezi hlídači (příslušníky armády U. S. A) strach, že se Indiáni pokusí o převrat či že započnou novou válku. Neporozumění Tanci Duchů a strach z něj, vedli k posílení tisíců dalších vojenských jednotek v rezervacích.⁴¹ 15. prosince 1890 měl být Sedící býk

---

⁴¹ URL: <http://en.wikipedia.org/wiki/Ghost_Dance> [cit. 2011-12-04]

zatčen, jelikož nezastavil vykonávání Tance Duchů mezi svými lidmi. Během zatýkání však došlo k přestřelce, po které zůstaly ztráty na obou stranách. Mezi padlými byl i Sedící býk, kterého zastřelila indiánská policie. Pohřeb Sedícího býka se konal 17. prosince na hřbitově v pevnosti Fort Yates. [Utley, 1999: 360, 371-380].

Vyvrcholením hnutí Tance Duchů je označována událost, známá jako masakr u Wounded Knee. Ten proběhl během přemísťování Siouxů, se svým náčelníkem Velkou Nohou, do rezervace v Pine Ridge. 28. prosince 1890 zastavili na Wounded Knee Creek. Lidé tančili Tanec Duchů a bílí v něm nejspíše spatřovali nějaký akt nepřátelství. Výsledkem celé události bylo 153 mrtvých Siouxů, z čehož většinu tvořily ženy a děti. Rok 1890 a událost u Wounded Knee bývá označováno nejen jako potlačení Tance Duchů, ale také jako potlačení celé domorodé kultury. [Brown, 1998: 456- 463]. 15. ledna 1891 se pak vzdal v agentuře v Pine Ridge i Kopající medvěd, čímž „válka Tance Duchů“ definitivně skončila. [Utley, 1999: 381- 382]

23. prosince 1990 čeští Euroindiáni vykonali na 100. výročí masakru u Wounded Knee Tanec Duchů. Někteří z účastníků obřadu si zhotovili i speciální košile a oděv pro tanec Duchů, jak jej užívali Lakotové. Tanec duchů proběhl stejnou formou, jak jej vykonávali Lakotové v 19. století. Vykonali kolový tanec ve středu s vůdcem obřadu. Od té doby již v Čechách tanec Duchů nepobíhá. [Kohout, Jiří. cit. 2007-03-15]

Tanec duchů stejně jako Tance Slunce byl pro dotazované obtížným tématem a raději se snažili odpovědi vyhnout. „Každý obřad je velice osobní věc a je proto těžké o obřadech hovořit. Člověk si raději tyto zážitky nechává sám pro sebe. Úcta k tomu všemu nedovolí o tomhle mluvit.“ [M., euroindián, cit. 2007-03-10]

Na Slovensku se Tanec duchů nevykonává. Jeden jejich člen se účastnil tohoto obřadu, ale v šajenské formě a to před mnoha lety. [Malý koň, cit. 2007-03-17] [Mihok, cit. 2007-03-17]

2.4.2. Individuální obřady

Individuální obřady nebo také osobní obřady jsou obřady, kterých se účastní jednotlivec. Jde o obřad dýmky, který však mívá i skupinovou formu, a vizionářský obřad (lakotsky Hanble ceyapi). Oba obřady se pojí s pověstí o příchodu Bílé Bizoní ženy.

2.4.2.1. Obřad dýmky

První dýmku podle pověsti přinesla Lakotům Bílá bizoní žena (lakotsky Pte san wašte win), zároveň naučila Lakoty dýmku užívat. Dýmka se tak stala prostředníkem mezi lidmi a Wakan Tankou. Je základem celého Lakotského posvátného života. Stejně jako obřad Inipi, i obřad dýmky se pojí se všemi dalšími obřady, které by bez ní nemohli proběhnout. Dýmka jako základní prostředek pro komunikaci s Wakan Tankou, se využívá pak i v samotném obřadu Inipi. [Ullrich, 2002: 276- 278]

Dýmka se skládá ze dvou hlavních částí a to z hlavičky a troubele. Původně se nejspíš hlavička vyráběla z kosti, později se začalo užívat kamene. Nejvhodnější kámen k výrobě hlavičky dýmky je červený catlinit (zvláštní odrůda červeného mastku který se nachází pouze v lomech Pipestones v jihozápadní Minnesotě). Kvůli tomuto kameni se podnikaly posvátné cesty do lomu, které podnikali Lakotové zcela beze zbraní a za přítomnosti modliteb. Tento kámen znázorňuje krev a tělo jejich indiánských předků. Hlavička znázorňuje ženský prvek neboli Matku Zemi, po které chodí vše živé. Tvar hlavičky u původních kostěných dýmek, pravděpodobně představoval tvar písmene „I“. Kamenné dýmky pak byly většinou zhotovovány do tvaru písmene „L“ a „T.“ Vlastník dýmky s hlavičkou ve tvaru „T“ byl již otcem rodiny, kdežto svobodný muž vlastnil dýmku s hlavičkou ve tvaru „L“. [Erdoes, 2004: 226] Někdy mohly představovat figuru zvířete či člověka. Dřevěná troubele nejčastěji vyráběná z jasanového a škumpového dřeva (rod Rhus),

pak zastupuje mužský prvek a s ním všechny dřeviny. Orlí pera a koženina na dýmce představují veškeré ptactvo a zvířectvo.⁴²

Obřad dýmky zahajuje většinou nositel či strážce dýmky. Jedná se o velmi významnou funkci, která sebou přinášela i společenskou prestiž (např. týpí strážců dýmek byla malovaná a stávala v táborech na čestných místech). Mezi nejposvátnější dýmky patří dýmky spolkové a kmenové a dýmky k vykonávání obřadů, jako byl např. Tanec Slunce. Většina takových dýmek má svoji historii a některé mají i své vlastní jméno. Také existují dýmky, které představují určitou rodinu a předávají se z generace na generaci.

Kouření dýmky se užívalo při všech posvátných obřadech (jako např. při obřadu potní chýše hledání vize nebo Tanci slunce) stejně jako při osobní modlitbě. V dýmce se původně kouřila směs, která se jmenuje Kinikinick. Šlo o směs vnitřní kůry svídy krvavé, listů medvědice lékařské, škumpy lysé a rozdrceného kořene puškvorce obecného. Později se do směsi začal přidávat i tabák.

Obřad dýmky začne její nositel a to tak, že třikrát naznačí vyndání dýmky z dýmkového vaku a až po čtvrté ji opravdu vytáhne. Po spojení hlavičky s troubelí, byla hlavička nacpána kouřovou směsí. Kouř z dýmky se vydechuje do šesti stran, které symbolizují čtyři světové strany (větry), Veliký Duch a Matka Země. Kouř s dýmky slouží jako prostředník mezi modlícím se člověkem a Velikým Duchem, je to modlitba, která se nese k Velikému Duchu. Pokud se obřadu dýmky účastnilo více lidí, dýmka se předávala v kruhu po směru hodinových ručiček. Při předávání dýmky se pronášela slova „Mytakuye oyasin“ - všichni moji příbuzní. Když se dýmka kouřila uvnitř týpí, nikdy se nepředávala přes vchod, ale byla poslána bez kouření zpět. Dýmka se po dokouření vrátila ke svému majiteli a za modliteb byla znovu rozložena a vyčištěna. Popel z dýmky býval posvátný, po dokouření se zahrabal do země nebo uschoval do speciálního váčku.⁴³

---

⁴² viz. přílohy: Obrázek 5

⁴³ URL: <<http://www.indiani.cz/web/articles.php?id=12>> [cit. 2011-11-08]

Mezi Euroindiány se obřad dýmky rozšířil jako jeden ze základních lakotských tradic. Patří stejně jako obřad potní chýše k obřadům, kde se snaží Euroindiáni uchovat postupy a tradice Lakotů z 19. století. Dýmka svou důležitostí vykonává stejnou funkci jako dýmka mezi skutečnými Lakoty ve 20. století, kdy se dnešní Lakotové i Euroindiáni snaží pomocí dýmky uchovat tradice Lakotského života. Obě skupiny však z jiného důvodu. Lakotové se snaží udržet tradici, aby nezhynul způsob lakotského života a aby Lakotové přežili jako národ v moderní době. Nejde jim ovšem o navrácení způsobu lakotského života, jak probíhal v 19. století, ale snaha o uchování tradic a jejich začlenění do života moderního Lakoty. Někteří Euroindiáni se v tomto chápání liší, jelikož se snaží nalézat své „indiánství“ v provádění veškerých obřadů i napodobování života na táborech, přesně tak jak se dělo v 19. století. Dýmka slouží euroindiánům jako základ pro vykonávání obřadů a promlouvání k Wakan Tankovi. Dnes i Euroindiáni často využívají catlinitu k výrobě hlavičky dýmky, který lze koupit ve specializovaných obchodech.⁴⁴ U ostatních dýmek bývá catlinit nahrazován mastkem či prostě z obyčejného dřeva. I Euroindiáni dodržují tradice uchovávání dýmek ve speciálních vyšívaných vacích. Stejně jako catlinit, lze ve specializovaných obchodech zakoupit i tabák. [F. Euroindián- svatý muž. cit. 2007-03-17]

Na Slovensku se uchovávají čtyři posvátné dýmky, které mají kontakt s posvátnou dýmkou Lakotů. Tři z těchto dýmek patří členům Wigmunge Oyáte (slovenské občanské sdružení- Slovenský euroindiánský kmen), čtvrtou pak uchovává euroindiánský kmen z Prievidzi. Kaň co leme uchovává svatou dýmku členů Wigmunge Oyáte, strážkyně ženské svaté dýmky je Waštevin, svatou mužskou dýmku pak střeží Paško- Tabak. Každý strážce pak zachovává jiné tabu v uchovávání dýmky a ke každé dýmce zvlášť se váže jiný rituál. Někteří slovenští euroindiáni dokonce vykonali obřad dýmky s dakotskými svatými muži. [Malý koň, cit. 2007-03-17] [Mihok, cit. 2007-03-17] [Telenská, 2007: 38-39]

---

⁴⁴ viz. Přílohy: Obrázek 16

2.4.2.2. *Hledání vize*

Lakotové nahlíží na sen či vizi jako na zprávu od Velkého mystéria. Obřad hledání vize nazývají svým jazykem Hanble ceyapi (Pláč za vizi). Lakotové hledali vize, aby se dostali blíž k Velkému tajemství, aby ho o něco požádali nebo mu poděkovali. Hledat vize se vydávali třeba i tanečníci před tancem Slunce, svatí muži, ale hlavně i chlapci. U nich je hledání vize součástí iniciačního rituálu. [Brahová, 1998: 43]

Před hledáním vize musel být osloven svatý muž, který pak dohlížel na celý obřad. Spolu se svatým mužem se musel účastník očistit v potní chýši. V potní chýši se zároveň s lidmi očišťovaly i předměty, které se účastnily obřadu. Šlo především o dýmku, bizoní kůži a obřadní hůl. Další den, poté co očistili svoje tělo, se vydávali na vysoký kopec. Častým a oblíbeným místem pro hledání vizí byli Černé hory, ve kterých Lakotové spatřují střed světa. Svatý muž s pomocníkem vždy vše připravil ještě před příchodem hledače vize. Velký kopec nebo jáma sloužili jako vhodné místo k tomuto obřadu. Svatý muž vybral místo k obřadu, doprostřed zapíchl obřadní hůl společně s obětním tabákem a tuto hůl obsypal šalvějí. Ve směru čtyř světových stran zapíchl menší hole, také s obětním tabákem. Poté i s pomocníkem místo opustil a pak teprve sem mohl přijít hledač vize. Když dorazil na místo, postavil se tváří k západu ke středové hůlce. Pak opustil kruh a postavil se k západní hůlce, u které se s dýmkou modlil. Poté se vydal k východní hůlce, kde modlení zopakoval. Cestou od západní k východní hůlce, prošel znovu okolo středové hůlky. To samé pak znovu provedl u severní a jižní hole a poté se ještě pomodlil k nebi a k zemi. Celou proceduru opakoval do té doby, než se unavil. Pak si lehl do kruhu, hlavou směrem ke středové holi. V době vyhledávání vizí se dotýčný musel postit. Nejedl a ani nepil. [Neirhardt, 1998: 155: 157]

Doba hledání vize je u každého různá. Jeden den a noc však považovali za nejkratší dobu určenou k hledání vize. Jiní však strávili na kopci i dva až čtyři dni. Veškerý čas na kopci věnoval hledač modlení a čekání na vizi. Ve vizi většinou přicházela zvířata, ptáci, přírodní jevy v jakékoliv jiné formě, která představovala Velké tajemství. Svatý muž s pomocníkem pak hledače po určité době vyzvedl a

společně s ním znovu navštívili potní chýši, kde jim hledač o své vizi vyprávěl. Svátý muž pak pomohl hledači jeho vizi vysvětlit a pochopit. Svátý muž ukončil celý obřad modlitbou k Velkému tajemství, aby poděkoval za seslanou vizi. Pokud hledání vize podnikl chlapec, po tomto všem už z něho byl muž a také dostal nové již mužské jméno. [Brahová, 1998: 44]

V Čechách se tento obřad provádí často a většinou přesně podle starých lakotských tradic. I zde se však liší způsoby jeho provádění, kdy se především mění délka doby, kterou se vize vyhledává, a to jak u skupin, tak u jednotlivce. Také hledání vize jako forma přechodového rituálu u chlapců se takto nedodrhuje. Nejčastěji podstupují tento obřad Euroindiáni během letních táborů, ale najdou se i ti, kteří se vydávají hledat vize samostatně během roku. Vize bývá vyhledávána od jednoho až do čtyř dnů. V Čechách se ovšem mnohem obtížněji hledá místo, kde člověk opustí civilizaci. Proto euroindiánům při obřadu stále hrozí narušení z vnějšku. Někteří Euroindiáni i porušují zvyk s půstem a někomu při obřadu povolují trochu pít. [Kohout, Jiří. cit. 2007-03-15]

Tento obřad se mezi Slovenskými Euroindiány nevyskytuje již tak často. Vykonalí jej spíše staří členové Wigmunge Oyáte a to spíše z různých osobních důvodů. [Malý koň, cit. 2007-03-1] [Mihok, cit. 2007-03-17] [Telenská, 2007: 39]

2.5. VALNÁ HROMADA

Valná hromada je nejvyšším orgánem ICWI a sdružuje všechny jeho členy. Valnou hromadu svolává Rada alespoň jedenkrát do roka, která je povinna odpovídajícím způsobem oznámit všem členům dobu a místo konání. Průběh Valné hromady řídí Náčelník nebo jím určený zástupce - člen Rady. Při Valné hromadě hlasují všichni členové ICWI o zásadních otázkách týkajících se sdružení. Do kompetence Valné hromady patří zejména: přijímat a měnit stanovy, volit Náčelníka, hospodáře, Zástupce – členy Rady, členy revizní komise, uděluje Výhody a Čestné členství a schvalovat výši členských příspěvků. Valná hromada je usnášeníschopná, je-li přítomna 1/3 všech členů. Valná hromada rozhoduje

usnesením, k jehož přijetí je zapotřebí souhlasu nadpoloviční většiny přítomných. V případě rovnosti rozhoduje hlas Náčelníka nebo člena Rady, který Valnou hromadu řídí.⁴⁵

Valná hromada se koná v posledních letech nejčastěji v Praze, ale dříve se konala častokrát v Brně, někdy i v Plzni či Domažlicích.

Během Valné hromady se vždy koná burza s indiánskými věcmi, která je mezi euroindiány velmi oblíbená. Během Valné hromady probíhá vždy bohatý doprovodný program. Jde například o výstavy na různá témata jako např. originály korálkových evropských pracítabáku či výstava věnovaná samotnému vzniku euroindiánů a různé fotografické reportáže. Konají se přednášky na různá témata např. fauna a flóra Severní Ameriky, o životě dnešních indiánů v rezervacích či Implementace lovu kožešinové zvěře. Probíhají zde soutěže například o nejlépe zhotovený výrobek různých kategorií (např. pouzdro na nůž, mokasíny atd.) a zároveň probíhá i soutěž o nejlepší výrobek roku nebo fotografické soutěže a promítají se filmy s indiánskou tematikou či záznamy ze starých pow wow. Na Valné hromadě nechybí ani taneční soutěže pow wow.

3. EUROINDIÁN- VYMEZENÍ SKUPINY

V této kapitole se budu zabývat tím, jak sami euroindiáni interpretují svoje hobby ve společnosti, co pro ně znamená být Euroindián a jaké jsou rozdíly v chápání euroindiánství mezi jednotlivými hobbyisty. Využila jsem k tomu především terénního výzkumu na letních táborech Euroindiánů v letech 2004 a 2005. Kvůli nedostatku literárních zdrojů jsem se zaměřila na přímou komunikaci s českými a slovenskými Euroindiány, a to pomocí nestrukturovaných rozhovorů a e-mailů. Také jsem využila některé internetové zdroje. Přímou osobní komunikaci jsem provedla se sedmi českými Euroindiány (dva pocházejí z Nové Role, dva z Karlových Varů, jeden z Plzně a dva z Prahy), komunikaci prostřednictvím e-mailů pak s jedním českým a dvěma slovenskými Euroindiány. Se všemi těmito

---

⁴⁵ URL: < <http://indiancorral.cz/cz/index.php?p=4>>[cit. 2011-12-20]

respondenty se mi velice dobře spolupracovalo. Využila jsem i přepisu rozhovorů z bakalářské práce Jany Hruškové- Euroindiáni pohledem dlouhodobých účastníků. Nutno však dodat, že jsme se pokusila o navázání kontaktu i s několika dalšími Euroindiány, kteří však spolupráci odmítli z různých důvodů.

3.1. Vymezení uvnitř subkultury

Z výpovědí respondentů vyplynulo, že Euroindiáni na sebe nikdy nenahlíží jako na skutečné Indiány, naopak se snaží proti indiánům vymezit. Chápu Indiány jako svůj vzor, který je nedosažitelný a jediný, čeho mohou dokázat, je se mu přiblížit. V tomto ohledu dle mého názoru stále mezi euroindiány zůstala zachována vize ušlechtilého divocha, přestože sami o ni mluví jako o něčem, co bylo na počátku jejich euroindiánství a co postupem času nahradil mnohem profesionálnější zájem. Chápu tedy své euroindiánství, kdy se snaží do detailů napodobovat život Severoamerických Indiánů do roku 1890, jako snahu napodobit toho „ušlechtilého divocha“ sžitého s přírodou, s pevnými sociálními vazbami na rodinu a sociální skupinu kmene.

„Víme ale, že se nemůžeme stát Indiány (vždyť proč i když jsme Slováci), protože jedinými a skutečnými nositeli indiánské kultury jsou jediné američtí Indiáni. Podle uvážení podporujeme perspektivní aktivity zaměřené na tradiční aktivity Indiánů v USA.“ [Malý koň, cit. 2010-11-08]

„Snažíme se kráčet po dobré červené cestě, abychom byli hodni být příbuznými všem ostatním bytostem. V tomto smyslu se cítíme být Indiány. Chceme si zachovat mnohé z hodnot, které jsme si osvojili od Indiánů. Je to těžké v dnešním světě, který vychovává lidi k povrchnosti, komerci, konzumu, antropocentrismu, touze po kariéře, po penězích a po pocitu moci.“ [Wígmunke Oyáte, cit. 2011-12-9]

Mára: „Jako jo, my si na ty indiány hrajem, my indiáni nikdy nebudem, s tím sme všichni smířený.“

Loupežník uvádí, že je hrdý Moravák: „Já když se mě zeptají, jestli sem indián a co dělám za kmen, tak jim řeknu, že dělám plácek u Svitavy a že su Moravák jak poleno, protože jaksi hluboko tady někde uvnitř je nějaký střípek něčeho, co mě prostě přitahuje a co mě dělá tím indiánem, ale prostě su Moravák jak poleno.“

Loupežník: „Čteš ty knížky o indiánech, děláš ty věci, snažíš se tak přemýšlet, seš běloch, že jo... ale snažíš se přemýšlet nad jejich zvykama, nad jejich chováním, snažíš se nad tím vším přemýšlet.“ [Hrušková, 2011: 43]

Někteří představují svoje euroindiánství jako experimentální archeologii nebo living history a snaží se tak

Termín Euroindiáni uvnitř subkultury se nepoužívá, naopak využívají termínů jako „jseš v Corralu“ či „nejseš v Corralu“ nebo se označují názvem kmene, ke kterému se hlásí jako třeba „Šajen“ nebo „Huron“ a zakládají si na tom. Poník vystihuje jistou „nepatřičnost“ slova „euroindián“ vtipně takto: „Jako od začátku jsme si z toho dělali srandu, jakože euroindiáni, jako nonsens, akorát teď, jak už sme vstoupili do EU, tak už se tomu nesměju, tak už jsme euroindiáni všichni, i ty, co nejsme v Corralu...“ [Hrušková: 2011:31-32]. Termínem euroindiáni se sami označují, když jednají s okolním světem, tedy když se někde prezentují při vystoupení a podobně. Poník: „Jako ano, když s někým jednáme, jako když sme dělali vystoupení, tak sem říkali ‚ano, my sme ti euroindiáni, Indian Corral,‘ to zní, když jednáš s klientem a zadavatelem. Funguje navenek, je to taková hlavička, abys vysvětlila jednou větou, že si na to nehraješ, že se [ne]pomaluješ jakkoliv, [ne]uděláš si věci jakkoliv a ‚huja, huja‘ po lese... jako že se o něco zajímáme, o nějakou kulturu, že to má nějakou záštitu.“ [Hrušková: 2011:31-32]

Mára popisuje, jak se u něj měnilo to, co bylo pro něj na indiánech zajímavé. Mára: „To je hrozně těžká otázka. Ze začátku se mi líbila malebnost těch věcí... postupem sem se dostal k těm duchovním záležitostem, snažil jsem se... postupem doby jsem tyhle věci odsunul do pozadí, u těch indiánů všechno souvisí se vším, takže když chceš pochopit...jedno, musíš pochopit i druhý. Jinak furt vyrábím... nejradši teda vyrábím pro někoho...v současné době oceňuji tu sociální stránku

toho hnutí, snažíme se... ono se to může zdát jako naprosto banální i pro člověka, co nedělá indiány... Snažíme se dělat, když se někomu narodí dítě, tak se sejít a udělat obřad propíchnutí uší.“

Poník: „Pohled na svět, svoboda, osobitost, jedinečnost... já nevím, je to takový... nejvíc mě zaujali severoameričtí indiáni, ze všech těch etnik... jako líbí se mi Masajové, Mongolci... ale indoši jsou mi nejbliž tou mentalitou... svoboda, jako že sem sám za sebe a hotovo... ale při tom nějak spolupracuju s tím okolím, jako komunista nejsou a ani nikdy nebudu, ale právě v těch malejch komunitách to bylo o té spolupráci a podpoře mezi těma lidma, že se na sebe můžou spolehnout, jakože ne, že to slíbím na 3 hodiny, tak tam budu ve tři, ale slíbím to na ten den, tak to ten den udělám...“

Loupežník: „Pro mě je to cesta, cesta poznání, cesta, kterou se snažím jít, myslím si, že každé člověk, když se bavíme o víře, tak každé člověk v něco věří, protože kdyby nevěřil, tak nežije, začíná to takovým tím: ‚andělíčku, můj strážníčku, ať nedostanu pětku ve škole‘, a pak jestli je člověk katolík, protestant anebo muslim, anebo jestli věří, že ráno vyjde slunce a že večer zapadne, tak prostě je to víra v to, že ráno vstaneš a za něčím deš...“

„My jsme se nesnažili si na indiány hrát, my jsme chtěli být jako opravdoví indiáni, i když jsme věděli, že to není možný. Na počátku to bylo mnohem těžší, protože jsme neměli žádný pořádný zdroj, z kterých bysme mohli čerpat, takže i naše představa Indiánů byla na začátku úplně jiná. Nejdřív to byl Vinetů, který nás inspiroval a kterého jsme chtěli napodobit se všema těma jeho ušlechtlejma vlastnostma a až později, když se k nám dostalo více zdrojů ze zahraničí, se i naše představa Indiána změnila. Už to nebyl vymyšlenej Vinetů, koho jsme chtěli napodobit, ale opravdoví Indiáni o kterých jsme četli.“ [Herianová, cit. 2004-07-03]

Z rozhovorů a pozorování vyplynulo, že se euroindiáni snaží napodobovat indiány i když zdůrazňují, že oni sami nikdy nebudou skutečnými indiány. Avšak když všichni mluvili o svém hobby od počátku jejich zájmu, každý zdůraznil, jak se představa Indiána časem měnila. Vždy uváděli posun od romantické představy

indiána k realistickému obrazu. Na počátku se všichni euroindiáni nadchli představou „ušlechtilého divocha“, který v době vzniku Euroindiánů v Čechách představoval hlavně Vinetů od Karla Maye a další romantické knihy o indiánech a westernové filmy. V éře komunismu, kdy Internet v ČR prakticky neexistoval, se informace sháněly těžko, přes osobní kontakty, knihy se půjčovaly, návody se obkreslovaly a podobně. Každá nová informace o Indiánech ze zahraničí byla brána jako hotový poklad, a která se okamžitě šířila mezi všemi členy. Zpočátku tedy s omezenými zdroji informací bylo euroindianství chápáno všemi hobbysty dost podobně a jejich snaha napodobovat indiány se od sebe moc nelišila. S pádem komunismu a s přívalem nových informací docházelo ke změnám mezi Euroindiány. Představa Indiána už najednou nebyla jednotná, ale naopak se objevila škála nových představ a euroindiáni začali napodobovat různé indiánské kmeny a praktiky. Dnes mezi euroindiány můžeme nalézt mnohé, kteří navštívili Ameriku a setkali se s dnešními indiány, a kteří se začali zajímat o současnou situaci a problémy Severoamerických indiánů v rezervacích. Během let se ale nezměnily jen pohledy na indiány, ale samozřejmě i celá struktura euroindiánů. Jako důležitý mezník chápou všichni vznik Indian Corralu v roce 1989, který spojil jednotlivé kmeny a kdy začaly neshody mezi euroindiány, ať už kvůli komercializaci či rozdílným praktikám, který měli za následek odchod mnoha kmenů z Indian Corralu. Šlo například o zakládající kmen Indian Corralu Hayčá Tiošpaye, jehož někteří členové mluvící plyně lakotsky a byli adoptováni do skutečných lakotských rodin. Jeho vůdce Tatanka Wičahčala je uznávaným odborníkem na lakotskou kulturu a jazyk. Během let, kdy sem proudily stále nové informace o Indiánech, se měnila i struktura Euroindiánů. Na počátku šlo o malé skupinky mladých lidí nadchnutých pro život v přírodě, trampů a skautů, kteří začali napodobovat Indiány. V těchto skupinkách se samozřejmě vytvořily pevné sociální vazby, které se s přibývajícím členy začaly zase oslabovat. Poník: „Subjektivně musím říct, jak sem říkal třeba o tý rodině a takhle, že sme se oddělili, spousta kámošů řekne ‚sedím sám v plným táboře‘. Lidi se hodně oddělili... že sem s některejma lidma už jen známej, jak se kluci poženili. [Hrušková, 2011: 39] Dnes se táborů účastní celé rodiny s dětmi,

kterých za těch let hodně přibylo. Nejen že táboření s dětmi dodává na autentičnosti, ale sami euroindiáni jej chápou jako možnost předávat svoje zvyky a znalosti další generacím. Loupežník: „Ještě se vytvořila ta rodina kolem toho Rychtářova, která se nesetkává jenom na tom táboření, takže se potkávají, potkávají se včetně těch děcek a je to krásnej pohled, když vidíš to táboření a líce tam těch 20, 30 děcek, tak to je zas další smysl toho... že tohlencto zas předáváš dál těm děckám, dáváš jim něco, co se jim může hodit, dáváš jim hromadu věcí, co si ve městě neuvědomí... protože nemaj možnost si je uvědomit, ale na tý louce v tom lese si je uvědomí...“ (Hrušková, 2011: 39) Samozřejmě došlo mezi euroindiány ke změně vybavení, dnes se používají dobové materiály ke zhotovení věcí, které dříve nebyly k sehnání a hobbysté ani neznali principy jejich využití a zpracování. Mára: „Ale každopádně změnilo se to ve vybavení, to je prostě vidět na těch fotkách, když se podíváš před těma 10, 12, 13 rokama, tak vidíš, že ty lidi se posunuli obrovským způsobem. Všichni byli, když kůže, tak to byla chemicky činěná kůže ze Solnice koupená, dneska jedna třetina těch lidí už chodí v ručně mozkem činěné kůži, používá autentičtější materiály, bizoní kůže se objevují mnohem víc. Předtím bizoní kůže to byla téměř nedostižná záležitost, teď i díky kurzu dolaru se dá sehnat celkem bez problémů, dá se na ní našetřit. Říkám autenticita těch materiálů se určitě zvedla, ta úroveň těch lidí taky, ale a myslím, že i to nadšení těch lidí se vrací, že jednu dobu to bylo takový, že pár lidí tam jezdilo, že to vypadalo, že ou do toho nucený, ale samozřejmě je nikdo nenutil... ale dneska je zase nadšení dělat nový věci, zkoušet nový věci, to se teď projevilo na tom Rychtářově, na tom vaření, kdy spousta lidí vařila ze surovin, tradičně, to je taky věc, která není vidět, ale změnila se hodně. Ze začátku si pamatuju, když sme vyjížděli, tak sme měli konzervy, klobásky a nějaký uzeniny, vařilo se cokoli, ale dneska už se ty lidi snaží vařit opravdu tradičně, stylově, maso, mouka, dělají se různý věci, vařilo se v bachoru nedávno, experimentuje se.“ [Hrušková, 2011: 39]

Důležitými praktiky, které se během let změnily, jsou obřady a jejich provádění. Vykonávání obřadů mezi českými euroindiány se neliší tolik jako jejich názory. Mnoho českých Euroindiánů vykonává své obřady s obrovským úsilím a

snahou napodobit přesně skutečné Indiány, a to hlavně v době před rokem 1890- v době jejich největšího rozkvětu. Často vychází především z knih Mluví Černý los a Vyprávění siouxského medicinmana: Mluví Chromý jelen. Nad autentičností některých obřadů a jejich snahou napodobit život skutečných Lakotů se podivili i skuteční Indiáni, kteří několikrát Českou republiku navštívili, aby mohli spatřit české "Indiány".⁴⁶ Němečtí Euroindiáni se liší od českých Euroindiánů právě ve vykonávání obřadů a napodobování života Indiánů. Jejich kostýmy a napodobeniny indiánských věcí, jsou jistě mnohem autentičtější než české, kvůli užívání skutečných materiálů pro jejich výrobu. Jde například o orlí péra a vydří kůže a mnohé další, které jsou pro Čechy velice drahé a které si v Čechách nemůže dovolit každý. V napodobování života a obřadů však neužívají tolik důslednosti jako čeští Euroindiáni. Ovšem každý pojímá své euroindiánství trochu jinak a tudíž nelze uplatnit tento názor na všechny euroindiány. [Kohout, Jiří. cit. 2007-03-15] Všichni dotázaní Euroindiáni spatřovali rozdíl ve vykonávání obřadů skutečnými Lakoty a Euroindiány především v podstatě lidského přemýšlení. Tvrdili, že rozdíl spočívá v tom, že Indiáni přemýšlí srdcem, kdežto bílí lidé žijící po generace v bělošské civilizaci, přemýšlí hlavou. Všichni byli přesvědčeni o tom, že právě z tohoto důvodu nikdy zcela nepochopí lakotské obřady tak, jak je chápou skuteční Lakotové. Postupem času přisuzují euroindiáni jednotlivým obřadům stále větší hodnotu. V průběhu svých pozorování, nestrukturovaných rozhovorů i e-mailů jsem zjistila, že se respondenti bezproblémově podělili o některé způsoby a techniky provádění většiny zkoumaných obřadů. Neochota respondentů hovořit, se však objevila při probírání Tance Slunce a Tance Duchů. Respondenti vysvětlili, že každý obřad přináší osobní prožitek, o kterém nikdo nechce hovořit a u těchto dvou obřadů se to projevilo nejsilněji. „Každý obřad je velice osobní věc a je proto těžké o obřadech hovořit. Člověk si raději tyto zážitky nechává sám pro sebe. Úcta k tomu všemu nedovolí o tomhle mluvit.“ [M., euroindián, cit. 2007-03-10] Také připustili,

---

⁴⁶URL: <http://www.woodcraft.cz/index.php?right=historie_indianiVcs&lan=cs> [cit. 2011-12-08]

že existují Euroindiáni, kteří některé z těchto obřadů vůbec nevykonávají, jelikož například postrádají dostatek informací a nechtějí svým neúplným pochopením svatost obřadu narušit. Například na Slovensku se Tanec Slunce nevykonává, jelikož se nikdo ze slovenských Euroindiánů necítí k vedení tohoto obřadu kompetentní. [Malý koň, cit. 2007-03-17] [Mihok, cit. 2007-03-17] Zároveň jsem kvůli etickému kodexu vypustila některé informace z rozhovorů, v případě, že respondenti vyslovili prosbu, abych tyto části ve své práci vynechala. Všichni dotazovaní respondenti se shodli v tom, že se obřady pokoušejí vykonávat co nejpřesněji, ale že jako „bílé“ lidé tyto obřady nikdy zcela nepochopí. [Telenská, 2007: 42]

Euroindiáni chápou své euroindiánství jako svoji identitu a snaží se převádět získané znalosti a dovednosti do normálního života: Loupežník, když mluví o svém zájmu o indiány, používá příměr dvou životů: „Tak rozhodně neustále přemýšlím nad tím, proč žít dva životy, když můžeš žít život jeden... rozhodně to dva životy jsou, když děláš práci, jakou dělám třeba já... pak se vracíš na ty chvíle, čteš ty knížky o indiánech, děláš ty věci, snažíš se tak přemýšlet, seš běloch, že jo... ale snažíš se přemýšlet nad jejich zvykama, nad jejich chováním, snažíš se nad tím vším přemýšlet a samozřejmě tě to ovlivňuje... samozřejmě sou věci, který se snažím, samozřejmě aby se proluly s tím mým druhým životem, s tím mým civilním, když to řeknu blbě... tak žiju ty věci, který si myslím, že sou důležitý a který na těch indiánech obdivuju... tak se snažím převádět do normálního života...“ [Hrušková, 2011: 30]

3.2. Euroindiánství jako povolání

Indian hobby patří mezi ty historická hobby, kde náklady na pořizování materiálů jsou velmi vysoké. Zájemci o toto hobby investují nejen mnoho svého času, ale také peněz. Mezi euroindiány se kvůli komercializaci vedou velké spory. Někteří jsou zásadně proti a pohoršuje to jejich euroindiánství, které pro ně představuje svět, který by měl být uchráněn vlivu euroamerické civilizace. Další zas

chtějí žít své euroindiánství co nejvíce naplno a co nejvíce jej promítnout do svého života. Pak si hledají způsob jak se euroindiánstvím živit. Pokud jde o Indian hobby, existují prakticky dvě možnosti, jak se tímto koníčkem živit. Za prvé jde o účinkování na různých statcích a show z oblasti Divokého západu, kdy Euroindiáni předvádějí tance, písně, indiánský život a v některých krajních případech i ukázky obřadů a pořádání indiánských táborů pro děti. Mezi nejznámější statky v České republice s tematikou Divokého západu patří Halter Valey na Plzeňsku, Western park v Boskovicích či Kemp Country na Rychnovsku. Jako skupiny, které předvádějí indiánské tance, řemesla, hry a jízdu na koních, mohou jmenovat například Night Crow (např. Noční Vrána v českém jazyce, v jazyce kmene severoamerických indiánů Cheyenne (Čejenové) jako Taa'eveokohke) nebo Pšito Oyate (www.psitooyate.cz) neboli Korálkoví lidé, kteří vykonávají tuto činnost již deset let a to nejen v České republice, ale i v ostatních státech Evropy či skupinu Wanbli Ohitika Singers. Jako druhá možnost obživy indiánským hobby je samozřejmě obchod s co možná nejautentičtějšími materiály pro výrobu veškerých indiánských potřeb. Jde především o korálky, kožešiny, šlachy, deky apod., které se velmi těžko shání a které se často musí dovážet až z Ameriky. Proto není divu, že se v euroindiánské komunitě objevili lidé, kteří se začali na obchod a dovoz materiálů specializovat a postupem času se tímto i živit. Mezi nejznámější obchody patří internetový obchod www.indiani.cz s kamennou pobočkou v Brně, jehož majitel je Lukáš Navrátil a který se zaměřuje na prodej Hudson's Bay dek, mozkem činěných kůží, veškerých kožešin, pravých šlach, odborných knih, dobových korálků, nádobí, dobových nožů a tomahawků, kostic, mušlí, bylin, týpí a veškerého vybavení na traperský a indiánský reenactment. Dalším internetovým obchodem je obchod Jana Zámyslického pointblankets.prodejce.cz se sídlem v Praze, kde se dají sehnat použité i nové Hudson's Bay, Witney, Trapper Point a další deky, hliněné dýmky a zajišťuje dovoz raritních a out-of-print knih na objednávku. Internetový obchod Jiřího Hudečka www.ontheroads.net zaměřený na prodej některých severoamerických bylin a směsí do dýmek. Dále obchod Oldřicha Nováka www.volny.cz/repliky se zakázkovou výrobou luků, šípů a toulců či www.sapazi.cz

s majitelem Martinem Synákem specializovaný na prodej týpí a jiných stanů, bubnů a rapide a který zároveň pořádá Indiánské programy pro veřejnost. Další obchod se nachází v Plzni, který patří Jiřímu Kohoutovi, jenž je zároveň členem a zastupující osobou skupiny Pšito Oyate a který prodává Jelenice, korálky, kostice, ocílky, ostny, rolničky, knihy, hroty atd. a zhotovuje oblečení a další věci. Michal Šandera prodává mozkem vydělané kůže na oblečení, mokasíny a další věci denní potřeby, luky polepované jeleními šlachami, přímé i zvrtné + nožové šípy, quilové výšivky - jakékoliv proutěné lenošky a další zhotovení částí i celých artefaktů předmětů denní potřeby Indiánů středních, severních plání a Upper Missouri. Ing. Ladislav Kročák nabízí kůže, lenošky, bubínky, luky a šípy; Jan Moravec kované výrobky dle přání; Jiří Šimberský především sedla a flétny; Richard Kliment nože, tomahavky a chladné zbraně všeho druhu; Luděk Sychrovský mozkem činěné kůže; Ladislav Pleticha deky, hlinky a smaltované konvice; Martin Pospíšil korálky, kožešiny, jelenice, košile a další potřeby pro trappery a Indiány. Z výčtu obchodů a obchodníků lze vidět, že se tento zvyk obchodovat s indiánskými věcmi a materiálem pro výrobu indiánských věcí mezi Euroindiány značně rozšířil. Samozřejmě postoje a názory k obchodu s indiánskými věcmi byly velmi rozporuplné. Vedlo to k dalším odchodům od Indian Corralu, jelikož někteří členové nesouhlasili s vykonáváním Indiánského života kvůli obchodu. Šlo například o zakládající kmen Indian Corralu Hayčá Tiošpaye, jehož někteří členové mluvící plyně lakotsky a byli adoptováni do skutečných lakotských rodin. Obchodníci také naráželi na sociální přátelské vazby- Poník: „U Wambliho se vždycky dalo nakoupit za dobrý nebo lepší ceny, záleželo na tom, jakejs byl kámoš“ [Hrušková, 2011: 41]. Dalším možným způsobem, jak si indiánským hobby vydělat je výroba replik. Tyto indiánské repliky mají velký odbyt především v zahraničí, kde je o tyto věci velký zájem. Mnoho indiánských replik můžeme nalézt v internetovém obchodu www.westernhobby.cz.⁴⁷ Přesné kopírování indiánských předmětů denní potřeby podle originálu fotografie pořízené v muzeu nebo zakresleným některým z kreslířů (Bodmare a spol.) se nazývá oridge (z anglického

---

⁴⁷ URL: <<http://www.indiancorral.cz/cz/index.php?p=28>>[cit. 2011- 12-25]

original). Druhým typem replik jsou repliky vytvořené vlastními principy a pravidly vytváření vzorů, které hobbysti během let pochytili, se nazývá porridge (z angl. kaše). Tento styl bývá otázkou diskuzí mezi euroindány neboť nelze určit hranice, jak dotyčný umělec dokáže napodobit indiánské vzory díky svému zájmu o indiány. Na druhou stranu někteří euroindiáni si naopak zakládají na výrobě předmětů s vlastními vzory, které o nich mohou vypovídat a naopak nevidí nic zvláštního mít přesnou kopii nějakého výrobku, který používal někdo jiný, a tedy kdy výrobek vypovídá o svém původním majiteli a nic o tom, kdo jej zkopíruje. [Hrušková, 2011: 40]

4. ZÁVĚR

Euroindiány lze vymezit jako skupinu lidí se společnými zájmy, specifickými normami, hodnotami, vzorci chování a určitým životním stylem, které je vymezují vůči dominantní kultuře, přestože se podílí na fungování této širší společnosti. Euroindiány a jejich jednotlivé kmeny a spolky lze chápat jako specifickou subkulturu. Euroindiáni ale splňují i projevy kontrakultury, neboť kritizují euroamerickou civilizaci založenou na individualismu a technickém pokroku. Snaží se nalézt alternativní životní styl, návratem k životu v přírodě, prohloubením vnímavosti a ohleduplnosti nejen k přírodě, ale i k ostatním lidem. Prohlubují sociální vazby v rodině i mezi přáteli. Chtějí nahradit konzumní styl společnosti důrazem na jednoduchost a skromnost. Toho se snaží dosáhnout pomocí táboření ve stylu Severoamerických indiánů, kde se učí pochopit tyto hodnoty, pocítit je na vlastní kůži a pak si je odnést a pokusit se je zapojit do normálního života. Loupežník: „... samozřejmě sou věci, který se snažím, samozřejmě aby se proluly s tím mým druhým životem, s tím mým civilním, když to řeknu blbě... tak žiju ty věci, který si myslím, že sou důležitý a který na těch indiánech obdivuju... tak se snažím převádět do normálního života...“ [Hrušková, 2011: 30]. První nadšenci se ke svému zájmu o indiány dostaly především přes skauta nebo tremp. To se postupem času změnilo, euroindiánů přibývalo, začaly tábořit celé rodiny. Takže dnes mezi euroindiány najdeme takové, kteří se k tomuto zájmu dostali přes

své rodiče, nebo to bývají lidé, co mají rádi koně nebo obecně přírodu či nadšenci z jiných odvětví living history. Po roce 1989 se rozdily mezi euroindiány s přívalem nových informací začaly prohlubovat. Přestože je spojuje zájem o indiánskou kulturu a láska k přírodě, jejich názory na vykonávání euroindiánství se mnohdy velice liší. Jedni se chtějí svým koníčkem živit, druzí komercializaci odsuzují, jedni chtějí tábořit přesně ve „stylu“ indiánů a další zas na této stylovosti nelpí. Zlomovým okamžikem mezi českými euroindiány byl vznik Indian Corralu v roce 1990, který měl všechny euroindiány spojit pod záštitou jedné organizace. To se ovšem nestalo, ale naopak to vedlo k rozdělení euroindánů, neboť mnoho skupin a kmenů odmítlo do organizace vstoupit. Od té doby se mezi sebou euroindáni rozlišují termínem „jseš v Corralu“ nebo „nejses v Corralu“ a termín euroindián je používán pouze interpretativně pro komunikaci s vnějším světem. V roce 1993 nastal boom v komercializaci euroindiánství, začali vznikat specializované obchody s indiánskými věcmi a především materiálem pro jejich výrobu, kapely a skupiny, které předvádějí indiánskou tematiku na různých akcích pro veřejnost. Velice se rozmohl i prodej indiánských replik především do zahraničí. Tato komercializace mezi euroindány ovšem znamenala další odchody skupin od Indian Corralu. Jedním z nich byl i zakládající kmen Hayčá Tiošpaye, jehož několik členů mluví plyně lakotsky a bylo adoptováno do prominentních lakotských rodin. V roce 1993 došlo k rozpadu Československa a tím i k rozdělení českých a slovenských euroindiánů. Od roku 1994 pak probíhaly české a slovenské letní tábory zvlášť a vzájemná spolupráce se minimalizovala. Na táborech pořádaných Indian Corralem funguje skupina Psí bojovníci, kteří nejen, že dohlížíjí na táborový řád, ale zároveň kontrolují i stylovost jednotlivých hobbystů během táboření. Občas se mezi sebou euroindáni rozlišují termíny „oridge“ a „porridge“. Jako oridge jsou označováni hobbysti, kteří přesně napodobují původní indiánské předměty denní potřeby podle originálu fotografie pořízené v muzeu nebo zakresleným některým z kreslířů (Bodmare a spol.) Slovo pochází z anglického original. Druhým označením je porridge, které představuje hobbystu, kter si vytváří vlastními principy a pravidly vytváření vzorů, které během let pochytil. Tento styl bývá

otázkou diskuzí mezi euroindány neboť nelze určit hranice, jak dotyčný umělec dokáže napodobit indiánské vzory díky svému zájmu o indiány. Na druhou stranu někteří euroindiáni si naopak zakládají na výrobě předmětů s vlastními vzory, které o nich mohou vypovídat a naopak nevidí nic zvláštního mít přesnou kopii nějakého výrobku, který používal někdo jiný, a tedy kdy výrobek vypovídá o svém původním majiteli a nic o tom, kdo jej zkopíruje.

Euroindáni svou identitu chápou jako ryze euroindiánskou s tím, že se vymezují vůči skutečným indiánům, ve kterých spatřují svůj vzor. Identitu euroindiánů posiluje a udržuje především společné táboření, dále pak ostatní společné akce jako pow wow, Valná hromada a další. Pro svou práci jsem využila terénního výzkumu na letních táborech euroindiánů v letech 2004 a 2005. Kvůli nedostatku literárních zdrojů jsem se zaměřila na přímou komunikaci s českými a slovenskými Euroindiány, a to pomocí nestrukturovaných rozhovorů a e-mailů. Také jsem využila některé internetové zdroje. Přímou osobní komunikaci jsem provedla s šesti českými Euroindiány, komunikaci prostřednictvím e-mailů pak s jedním českým a dvěma slovenskými Euroindiány. Velkou výhodou spatřuji v tom, že jedním s dotazovaných českých euroindiánů byl svatý muž, který mnohokrát vedl obřady. Se všemi těmito respondenty se mi velice dobře spolupracovalo. Nutno však dodat, že jsme se pokusila o navázání kontaktu i s několika dalšími Euroindiány, kteří však spolupráci odmítli z různých důvodů. V průběhu svých nestrukturovaných rozhovorů i e-mailů jsem zjistila, že se respondenti bezproblémově podělili o zvyky při táboření, o své chápání svého euroindánství a o některé způsoby a techniky provádění většiny zkoumaných obřadů. Neochota respondentů hovořit, se však objevila při probírání obřadů Tance Slunce a Tance Duchů. Respondenti vysvětlili, že každý obřad přináší osobní prožitek, o kterém nikdo nechce hovořit a u těchto dvou obřadů se to projevilo nejsilněji. „Každý obřad je velice osobní věc a je proto těžké o obřadech hovořit. Člověk si raději tyto zážitky nechává sám pro sebe. Úcta k tomu všemu nedovolí o tomhle mluvit.“ [M., Euroindián, cit. 2007-03-10] Také připustili, že existují Euroindiáni, kteří některé z těchto obřadů vůbec nevykonávají, jelikož například postrádají dostatek informací

a nechtějí svým neúplným pochopením svatost obřadu narušit. Zároveň jsem kvůli etickému kodexu vypustila některé informace z rozhovorů, v případě, že respondenti vyslovili prosbu, abych tyto části ve své práci vynechala. Všichni dotazovaní respondenti se shodli v tom, že se obřady pokoušejí vykonávat co nejpřesněji, ale že jako lidé z euroamerické civilizace tyto obřady nikdy zcela nepochopí. Všichni dotazovaní euroindiáni při nestrukturovaných rozhovorech, když se hovor zavedl na srovnání s dnešními Lakoty, odpověděli úplně stejnou větou (nutno dodat, že šlo o respondenty s různým místem bydliště a zároveň z různých kmenů): „Nikdy je nemůžeme zcela pochopit, protože běloch přemýšlí hlavou, kdežto Indián přemýšlí srdcem.“

5. SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ

- BERGER, P., L., LUCKMANN, T., *Sociální konstrukce reality. Pojednání o sociologii vědění*, CDK, Brno 1999.
- BRAHOVÁ, Marie. *Indiánské zamyšlení*. 1. vyd. Nové město nad Metují: Rodomax, 2002. 155 s.
- BRAHOVÁ, Marie. *Indiánská ohlédnutí*. 1. vyd. Náchod: Starlight, 1998. 156 s.
- BROWN, Dee. *Mé srdce pohřbíte u Wounded Knee : Dějiny severoamerických Indiánů*. Dušan Zbavitel. 2. vyd. Praha: Hynek, 1998. 505 s. Indians; sv. 2. ISBN 80- 85906- 62- 7.
- BUDIL, Ivo T. *Mýtus, jazyk a kulturní antropologie*. Praha: Triton, 2003. 487 s. ISBN 80-7254-321-0
- ERIKSON, Erik H. *Životní cyklus rozšířený a dokončený*. Praha: Lidové noviny, 1997. 126 s. ISBN 80-7106-291-X
- ERDOES, Richard, CHROMÝ JELEN, John (Fire). *Chromý jele : Vyprávění siouxského medicinmana*. Josef Porsch. 1. vyd. Praha: Paseka, 2004. 272 s., 16. ISBN 80- 7185- 523- 5.
- FLETCHER, DR. A. C.. *Indiánské zkazky a písně*. Walden: 1925. 120 s.
- GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Brno: Polity Press, 1997. 392 s. ISBN 80-7254-321-0
- HAMILTON, Charles. *Pláč ptáka bouřliváka*. Jan Langer. 1. vyd. Praha: Orbis, 1965. 200 s., 20. ISBN 11- 007- 65.
- HRUŠKOVÁ, Jana. *Euroindiáni pohledem dlouhodobých účastníků*. Brno: 2011. 46 s.
- JANDOUREK, Jan. *Sociologický slovník*. Praha: Portál, 2001. 283 s. ISBN 80 – 7178- 535- 0
- JANOUSEK, Jaromír. *Skupinová identita jedince a identita skupiny v procesu globalizace*. Praha: 2004.

JOHNSON, Michael. *The Tribes of The Sioux Nation*. Martin Windrow; Jonathan Smith. 1st edition. Oxford: Osprey, 2000. 51 s. Man- At- Arms; sv. 344. ISBN 1-85532-878-X.

LAUBIN, Regina and Gladys.: *Indian Dance of North Amerika*, University of Oklahoma Press, 1977.

LESSER, Alexander. *Cultural Significance of the Ghost Dance*. *American Anthropologist : New Series* [online]. 1933, vol. 35, no. 1 [cit. 2007-03-21], s. 108-115.

MAILS, Thomas E. *Fools crow : Moudrost a síla*. Milan Váňa. Praha: Pragma, 2001. 204 s. ISBN 80-7205-193-8.

NEIRHARDT, John G. *Mluví Černý jele : Životní příběh svatého muže z kmene Oglala Sioux*. Kateřina Zvelebilová, Jan Ullrich. 1. vyd. Praha: Hynek, 1998. 313 s. *Indians*; sv. 3. ISBN 80-85906-97-X.

PECL, Václav. *Fenomén oživené historie (na příkladu českých a moravských euroindiánů a jejich shromáždění na akcích pow wow)*. Brno: 2009.

PWERS, William K. - Densmore, Francis. *Teton Sioux Music and Culture*. *Ethnohistory* [cit. 07-04-04]. 1994, vol. 41, no. 2., s. 335-339

PROCHÁZKA, Petr. *Indiánská kniha mrtvých*. 1. vyd. Praha: Eminent, 2004. 348 s. ISBN 80-7281-148-7.

SMOLÍK, Josef. *Subkultury mládeže. Uvedení do problematiky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2010. 281 s. ISBN 988024729077

SCHNIRCHOVÁ, Jitka. *Dějiny českého skautingu chlapeckého i dívčího*. Ústí nad Labem, 2005.

SPENCE, Lewis.: *Myths and Legends of the North American Indians*. Bracken Books, London, 1985

TELENSKÁ, Jana. *Proměna lakotských obřadů od minulosti po současnost a jejich transformace u euroinidánů*. Plzeň, 2007.

ULLRICH, Jan. *Mýty Lakotů : Aneb když ještě po zemi chodil Iktómi*. Jan Svoboda. 1. vyd. Praha: Argo, 2002. 383 s. ISBN 80-7203-378-6.

UTLEY, Robert M. *Kopí a štít: Život a doba Sedícího býka*. Markéta Křížová. Praha: Hynek, 1999. 421 s. *Indians*; sv. 4. ISBN 80-85906-96-1.

YOUNGOVÁ, Sara (Plains Museum asistent). *Pow wow- Vývoj taneční tradice v kultuře préríjních Indiánů*. Pavel Pichner [cit. 2010-09-28]. URL:

<http://www.indiancorral.cz/htm/powwow_vyvojtradice.htm >

WALKER, James R. *Lakota Belief and Ritual*. Raymonde J. DeMallie, Elaine A. Jahner. United States of America : University of Nebraska Press, 1991. 329 s. ISBN 0-8032-9731-9.

ZIMMERMAN, Larry J., MOLYNEAUX, Brian Leigh. *Indiáni Severní Ameriky: Víra a rituály- Duchové země a oblohy*. Dušan Zbavitel. 1. vyd. Praha: Knižní klub, 2003. 184 s. ISBN 80- 242- 0955- 1.

URL < <http://www.150.si.edu> >

URL < <http://www.indiancorral.cz>>

URL < [http:// www.indiani.cz](http://www.indiani.cz)>

URL < [http:// www.powwow-kalender.de/index.htm](http://www.powwow-kalender.de/index.htm)>

URL < [http:// www.sc.edu/library/digital/](http://www.sc.edu/library/digital/)>

URL < [http:// www.woodcraft.cz](http://www.woodcraft.cz)>

URL < www.wanbliohitika.cz >

URL < [http:// www.powwow.cz](http://www.powwow.cz)>

URL < [http:// www.multiweb.cz/tipiwanzi](http://www.multiweb.cz/tipiwanzi)>

URL < [http:// http://www.sapazi.cz](http://www.sapazi.cz)>

URL < [http:// http://www.winyanota.wz.cz](http://www.winyanota.wz.cz)>

URL < [http:// http://www.psitooyate.cz](http://www.psitooyate.cz)>

URL < [http:// http://www.midewiwin.unas.cz](http://www.midewiwin.unas.cz)>

URL < <http://www.livinghistory.cz>>

URL < [http:// www.buffalodays.cz](http://www.buffalodays.cz)>

URL < <http://www.ontheroads.net>>

URL < <http://www.varianty.cz>>

Časopisy:

Wampun Neskenonu: 1994, vydání 3,4,5 a 6

Tramp: 1990, vydání 8, 1991: vydání 3 a 7

Bizoní vítr: 1991, vydání 1 a 3

TERÉNNÍ VÝZKUM. *Táboření českých Euroindiánů*. 18. – 30. července 2004, 2. – 18. srpna 2005, Chýlice (Toužim).

F., Euroindián- svatý muž. *Lakotské obřady mezi Euroindány*. 17. března 2007 16: 00- 19: 30 h, Božíčany (Karlovy Vary). Osobní komunikace- nestrukturovaný rozhovor.

HERIANOVÁ , Euroindiánka. *Euroindiánské zvyky při táboření*. 10. června 2004 14: 00- 20: 30 h, Karlovy Vary. Osobní komunikace- nestrukturovaný rozhovor.

HERIAN, Euroindián, *Euroindiánské zvyky při táboření*. 4. listopadu 2010 17: 00- 22: 30 h, Karlovy Vary. Osobní komunikace- nestrukturovaný rozhovor.

KOHOUT, Jiří. *Lakotské obřady mezi Euroindiány*. 15. března 2007 14: 30- 17: 30 h, Plzeň. Osobní komunikace- nestrukturovaný rozhovor.

M., Euroindián. *Lakotské obřady mezi Euroindiány*. 10. března 2007 14: 00- 20: 30 h, Karlovy Vary. Osobní komunikace- nestrukturovaný rozhovor.

MALÝ KOŇ. *Dotaz na lakotské obřady mezi slovenskými Euroindiány* [online]. 13. března 2007 09: 24, [cit. 2007-03-17]. Osobní komunikace.

MIHOK. *Dotaz na lakotské obřady mezi slovenskými Euroindiány* [online]. 17. března 2007 13: 08, [cit.2007-0317]. Osobní komunikace.

ŠVANDRLÍK, Jaroslav. *Dotaz na obřad Heyokha* [online]. 11. března 2007 22: 31, [cit. 2007-03-13]. Osobní komunikace.

6. Přílohy

Obrázek 1- Tanec Slunce⁴⁸

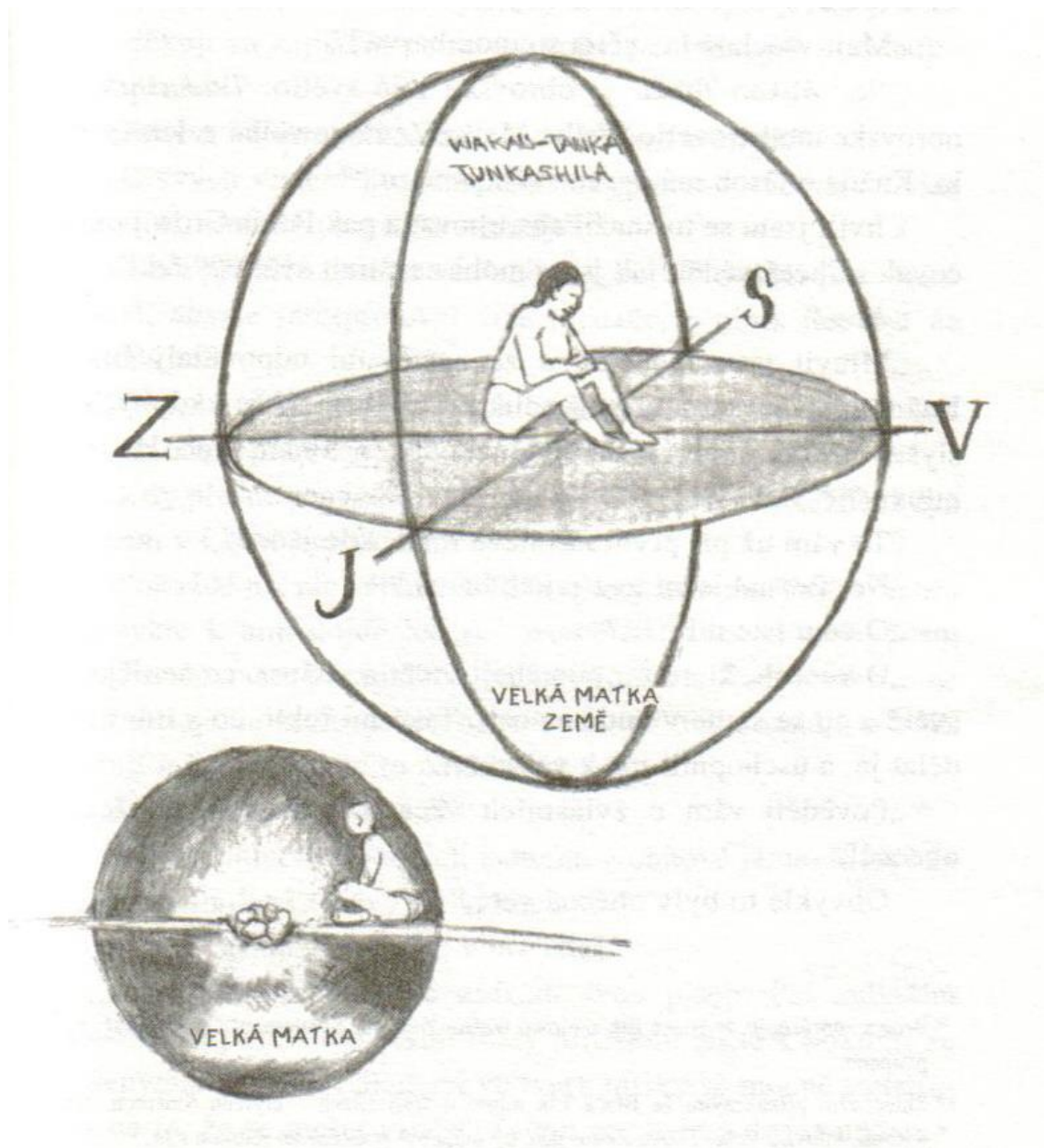

---

⁴⁸URL:

<<http://digital.tcl.sc.edu/cdm4/document.php?CISOROOT=/BC&CISOPTR=151&REC=3>> [cit. 2011-11-20]

Obrázek 2- Půdorys Inítipi [Mails, 2001: 107]

Obrázek 3- Tanec duchů [Procházka, 2004: 309]

Obrázek 4- Oděv k tanci Duchů⁴⁹

⁴⁹ URL: <<http://www.150.si.edu/150trav/remember/r519.htm>> [cit. 2011-11-20]

Obrázek 5- Bustle- vraní pás⁵⁰

Obrázek 6- Dýmka⁵¹

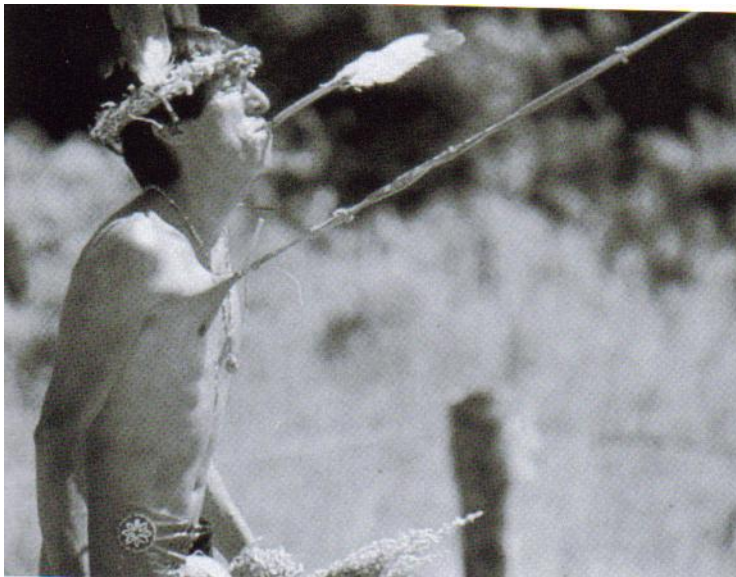

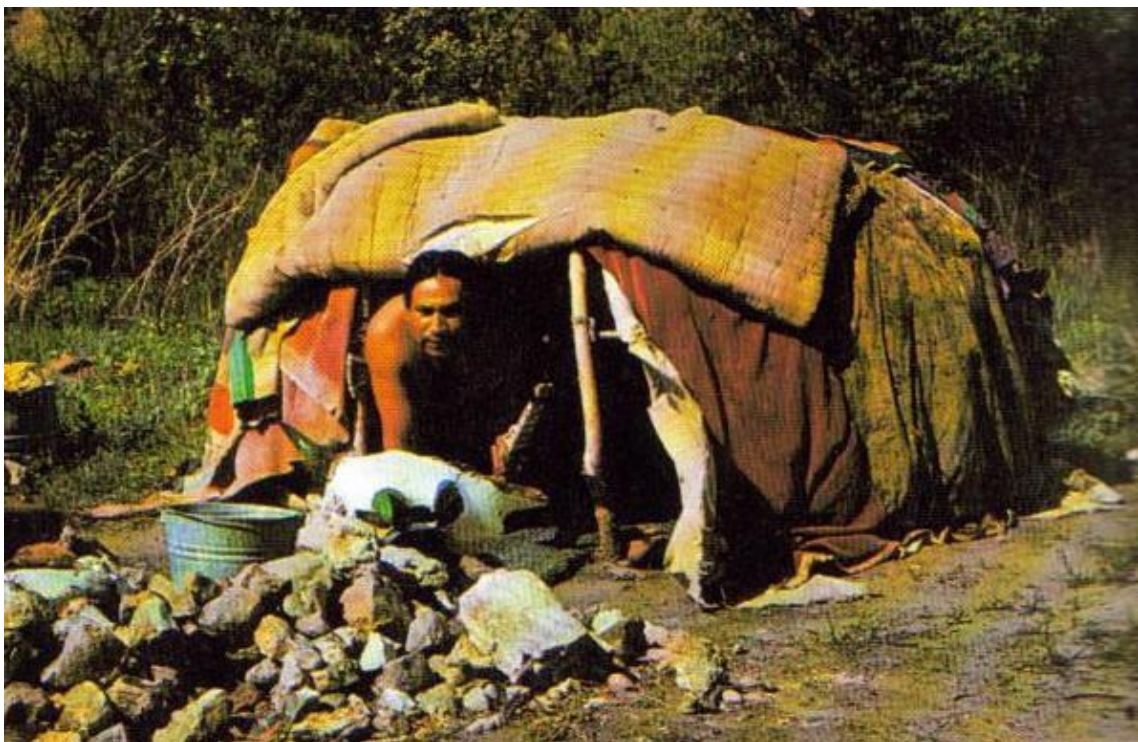
⁵⁰ URL: <<http://www.indiani.cz/web/articles.php?id=46>> [cit. 2011-11-15]

⁵¹ URL: <<http://www.indiani.cz/web/articles.php?id=12>> [cit. 2011-11-15]

Obrázek 7- Piercing u tance Slunce ve 20. století [Erdoes, 2004: Přílohy]

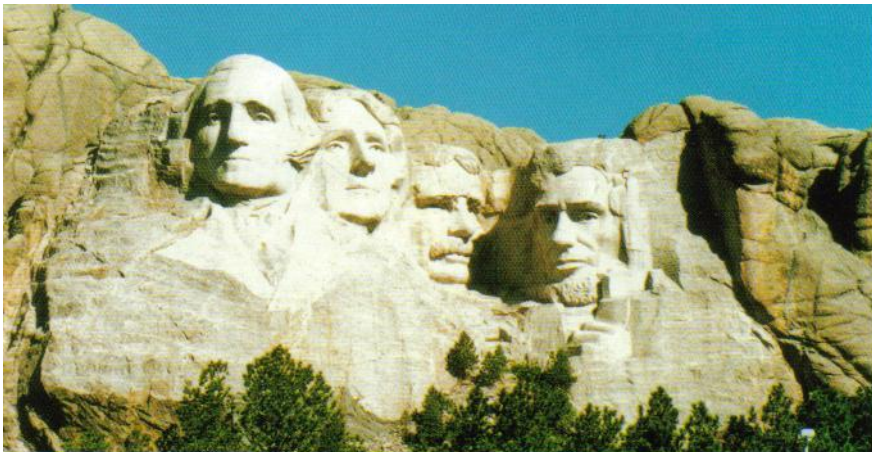
Obrázek 8- Potní chýše ve 20. století [Zimmerman, 2003: 98]

Obrázek 9- Tanečník pow wow⁵²

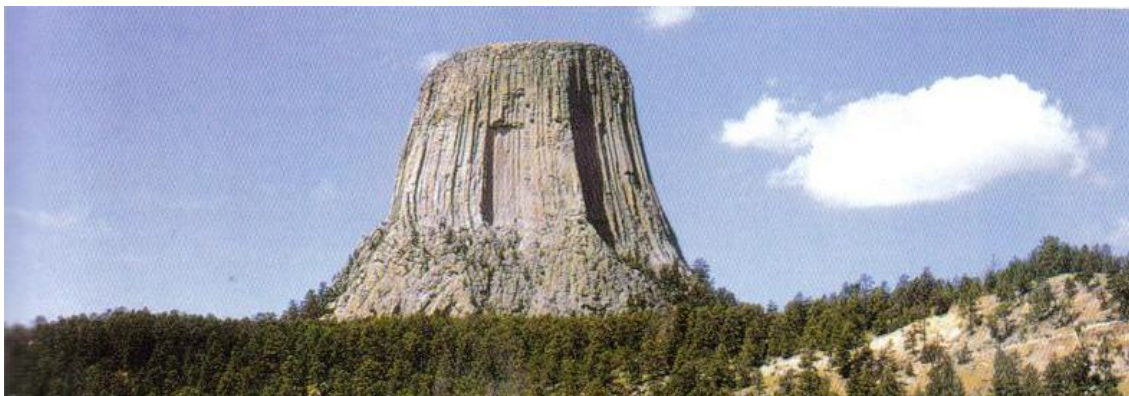
Obrázek 10- Monument Mount Rushmore [Brahová, 2002: 33]

---

⁵² URL: <<http://www.powwow-kalender.de/galerie/index.htm>> [cit. 2011-11-28]

Obrázek 11- Bear Butte [Procházka, 2004: 161]

Obrázek 12- Euroindiánský tábor⁵³

---

⁵³ URL: <<http://www.indiancorral.cz/hm/IC.html>> [cit. 2011-11-28]

Obrázek 13- Potní chýše [TERÉNNÍ VÝZKUM, 2005-08-17]

Obrázek 14- České pow-wow⁵⁴

⁵⁴ URL: <<http://www.indiancorral.cz/hm/IC.html>> [cit. 2011-12-03]

Obrázek 15- České pow- wow⁵⁵

Obrázek 16- Catlinit na přípravu hlavičky dýmky⁵⁶

---

⁵⁵ URL: <<http://www.indiancorral.cz/htm/04pwfoto.htm>> [cit. 2011-12-03]

⁵⁶ URL: <<http://www.indiani.cz/shop/details.php?id=43>> [cit. 2011-12-03]